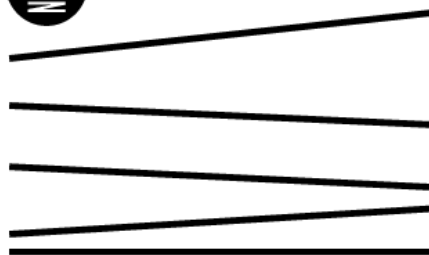

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Bruun, Camillo.

Fra Vendsyssel : Reiseindtryk og Optegnelser.

Kbh. : Jacob Lund, 1866

IV, 146 s.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

Digitaliseret af / Digitised by

Det Kongelige Bibliotek / The Royal Library
København

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk

32. - 21. - 8

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130019448526

Fra Vendsyssel.

Reiseindtryk og Dptegnelser

af

Camille Bruun.

Kjøbenhavn.

I Commission hos Jacob Lund.

Trykt i Hjørring.

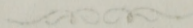
1866.

Det Kongelige Bibliotek

Bibliotekets og Trykkeriets

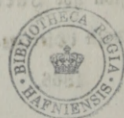
12

Samlede Bøger

Bibliotekets

Samlede Bøger

Forord.

J den Hensigt, at give Læserne af den af mig udgivne „Hjorring Amtstidende“ historiske Meddelelser om Stæder og Herregaarde i Vendsyssel, hentede fra saadanne Kilder, som vare mig nærmest ved Haanden, paaabegyndte jeg for kort Tid siden i Bladet en Feuilleton med Overkrift „Noticer fra Vendsyssel“. I disse Meddelelser var jeg netop kommen til at omtale Skagen, da jeg af Interesse for Emnet gjorde en Reise dertil; men derved kom jeg uvilkaarlig til at opgive min oprindelige Plan, idet jeg foretrak for Fremtiden at nedskrive mine egne Reiseindtryk tiligemed de Noticer, jeg deels ved denne Leilighed indsamlede, deels fra tidligere Tid havde opbevaret i min Hukommelse, uden just derfor gaanske at forlade det Historiske.

De foreliggende Blade gjengive for Størstedelen Indholdet af bemeldte Avisfeuilleton og røber vistnok desværre altfor tydelig den afbrudte og successive Maade, den er bleven til paa. Imidlertid har jeg dog ikke tabt den bindende Traad, setre Reisen, af Sigte.

Idet jeg har fulgt nogle Benner's Raad, at forelægge disse fordringsløse Blade samlede for Offentligheden, skeer det med fuld Bevidsthed om, at saavel de benyttede Emner som disses Behandling stundom trænge til Overbærelse. Jeg har søgt at afvinde dem baade den alvorlige og comiske Side, dog skulde det gjøre mig endt om jeg, hvad jeg ikke haaber, derved var kommen til at saare Regen. Saavidt jeg veed, ere ei alene de Paagjældeude, men ogsaa deres Slægt, uddøde.

Den Omstændighed, at der i Bogen ikke vil findes en eneste Meddelelse, som ei iserveien er kjendt i de paagjældende Egne, turde maaſkee netop gjøre Samlingen interessant for den Pro- vinds, hvorfra Indholdet tilsammen er hentet.

Med disse Ord anbefaler jeg dette lille Skrift til ſkaanſor Bedømmelse.

Gjærring, i December 1865.

Camillo Bruun.

Jeg gjorde engang en Reise; den Reise forglemmer jeg aldrig! Den gik fra Hjørring og til — naturligviis til Skagen. Den var saa interessant, at jeg ikke kan modstaae Lysten til ligestrax at gjøre den om igjen; men ikke alene; Du maa følge mig, Læser! og da jeg er nogenlunde localiseret, vil det ikke fortryde Dig at være med. Bognen er forspændt; vær saa god at sidde op. Kjør Rudst! Touren gaaer ad Vestkysten. Veien er gruusbelagt og god, den løber jern imellem ret frodige Marker; men endnu have vi kun tilbagelagt tredjededeel Miil.

Læg Mærke til Forandringen: hvilken yndig Duft af Græs! vi passere tværs over smukke Engstrækninger, der snoe sig ind i Landet til begge Sider for Landeveien, begrændet af høie Bakker; fjernt i Dalen tilvenstre see vi de røde Tage af Hovedgaarden Bjærsgaard; hvor den nu ligger og her hvor vi kjøre har rimeligligviis engang i Fortiden en Fjord bugtet sig ind fra det en Miilsvei borte liggende Vesterhav. Veien gaaer op ad en temmelig høi og langstrakt Bakke; vi ere nu paa Toppen og befinde os tæt udenfor Bjergby Kirke, hvor vi et Dieblis ville gjøre Holdt. Held med, at vi kunne tage den i lidt nærmere Niesyn.

Den er uden Taarn, men ret smuk og regelmæssig opført af hugne Kampesteen; den er tækket med Bly og ansees for en af de ældste Kirker i Landet. Indvendig kunne vi ikke faae den at see, da det vilde sinke os formeget at sende Bud efter Nøglen; men et Blik igjennem Vinduet viser os, at Loftet er uden Hvælvinger, saa at den sagtens ligner andre Landsbykirker; men see Dig om herudensor; hist ligger en stor oval Steen op imod Kirkegaardsmuren; man vil vide, at under den ligger en af de catholske Bisper begravet. Sagnet fortæller, at han var spedalsk og derfor i sine sidste Leveaar holdt sig affondret fra andre Folk; før sin Død forlangte han selv at blive jordet paa dette Sted. Endvidere fortælles der, at den anden Præst her efter Reformationen, Peter Vognførre, lagde sig efter Troldoms-konster og blev brændt paa en Høj en Milsvei længere imod Nord. Vi ville udefra kaste et Blik ind i den venlige Præstegaard; her fødtes, den 26de October 1685, den berømte Historiefriber og Philolog Sans Gram, medens hans Fader, Niels Hansen Gram var Præst her, fra 1676 til 1702.

Vi kjøre videre, men nu gaaer det kun langsomt; thi med den grundlagte Bei (den saakaldte grundforbedrede Deel af Slagensveien) er det allerede forbi; desbedre Tid have vi til at see os om, og her er en herlig Udsigt: Til Venstre for os ligger Horne Sogn, uidentivl det fordums Hjaranda (forkortet Hjarne) Syssel, der efter Ahyttinga Saga er „en Landtange vestre paa Vendilslaga, som gaaer ud vestre af Jylland“, hvor Thord Skore og Tolar Berpil samlede Vendelboerne til Thinge for at hyde dem op imod Anud den Hellige. Vi komme nu ud af det bakkede Terrain, og

befinde os i Nygdal Sogn (fordum efter Egnen **Megendal**; eller ogsaa **Megdal** efter noget Andet; i Sognet findes ogsaa et **Skarndal**). Den gamle Gaard, der ligger der tilhøire for os er Herregaarden Odden. Den er, ligesom den nærliggende Asdal, en meget gammel Herregaard, om hvilken Bircherød siger i sine Dagbøger: „Odden er en med de allerældste Sædegaarde i ganske Jylland, som i Hedenskabets Tid skal først være bygget, saa at man for mange hundrede Aar siden haver vidst at sige: Odden hin olde og Asdal hin bolde.“ Gik hende tæt udenfor Gaarden ligger den Høi paa hvilken den foran omtalte Præst fra Biergby, Peter Bognførre, blev brændt. Men vi have for sildre begivet os paa Beien, lader os derfor slaae os til No paa Odden for inat, vi faae da Leilighed til at lære Gaarden nøiere at kjende, og kunne imorgen med friske Kræfter fortsætte Reisen til Skagen.

Du spørger mig sagtens, Læser, hvorledes jeg har sovet paa Odden inat? jeg kunde gjøre Gjengæld; men af Brygt for at Du skal blive mig Svaret skyldig, vil jeg det ikke, men kun betro dig, at der vist har været et eller andet Galt fat med **Lungerne**; jeg sover rigtignok altid daarligt paa Reise; men inat —! jeg vil betro dig, at det har været ganske uhyggeligt indenfor de urgamle, favntykkle Mure. Dog, der kommer en Nat efter denne og det er ikke min Hensigt at forstyrre din No ved at forskrække dig med en Spøgelsehistorie. **A propos** om **Lungerne**: Odden, der i gamle Dage har været omgivet af Grave, tilhørte i det 15de Aarhundrede den ældre Familie **Lunge**, fra hvilken

den i Slutningen af samme Aarhundrede ved Giftermaal gik over til at besiddes af Henrik Friis, hvis Datter bragte den til sin Mand Ove Lunge til Tirsbek af den yngre Familie af dette Navn. Men alt dette og mere til kan Du læse i Traps statist. topogr. Beskrivelse, jeg vil derfor gaae til 1704, da Gaarden eiedes af Niels Jønsens Enke, **Magdalone Alberts Datter**. Enkestanden behagede hende ikke, hun giftede sig derfor med Borgemeister **Serm. Merchor** (eller Merker, som han ogsaa kaldes) fra Skagen; Brylluppet fandt Sted paa Odden og det var et tredobbelt Bryllup; thi begge Enkens Døtre bleve samme Dag viede, den ene: **Jde Nielsdatter Birk**, som ogsaa var Enke, til Biskop Bircherods forrige Amanuenss, **Niels Sjørmann**, dengang Jorpagter paa Dyben, den anden, **Vibeke Nielsdatter Birk**, til Jorpagteren paa Odden, **Claus Svendsen Bonsdorph**. De to Jorstævnante viedes af Biskoppen selv, som i den Anledning (den 17de Juni 1704) var kommen til Odden; men de Sidstævnante, der ikke havde løst Kongebrev, bleve viede i Kirken af Sognepræst Hr. Niels Gram, men dette Ægteskab var ikke af lang Varighed, efterfom den unge Kone allerede to Maaneder efter Brylluppet døde af Smaasopper. Det var ellers et storartet Bryllup; der vare mange Gjæster tilstede og deriblandt 5 eller flere Sognepræster. Biskop Bircherod, der selv har givet os denne Meddelelse, forblev paa Odden til den 19de om Morgenen Kl. 6, da han tog Afsked med de nygifte Folk og begav sig paa Hjemreisen, medens de fleste at Gjæsterne endnu i Sernens Armer hyskede sig til at gaae den tredie Dags Festsighed imøde.

Vi sige nu ogsaa Farvel til den ældgamle Gaard, men

have Andet ifinde end at vende hjem, vi ville den modsatte
Bei — til Skagen.

Saa trille vi da atter langsomt fremad paa den sandede Bei, passere en Aa og befinde os i Uggerby (fordum Biggerby) Sogn. Biskysten kommer os stedse nærmere; det er kjendeligt paa Sandflitterne, der tilvensire og foran ere rykkede os meget nær; Agerbruget viser sig at være ikke meget stort; men Havet, som vi høre bruse bag Alitterne, giver Næring ved Fiskeri og stundom ved Strandinger; man faaer Overbeviisningen derom ved udenfor de vjntelige Bindingsværkshuse, hist at see Bragtommer og her til Lørring udhængte Fisk. Kirken, som vi passere tæt forbi, er lille og uden Mindesmærker; den har havt et Taarn, men paa Grund af dets Brøstfældighed blev det for omtrent 40 Aar siden nedrevet. Vi have nu naaet Foden af den smalle Odde eller Arm, der „frummer sig mod Nord“, egentlig mod Ost, imellem Skagerak og Kattegat; tilvensire og foran os ligger Vester- og Øster Tværsted. Kast dit Blik i østlig Retning; ikke langt borte seer Du en Mængde grønne Træer, det er den anseelige Have til **Norre Elkfær**, Danmarks nordligste Herregaard, der har et Areal af 2,200 Tdr. Land, hvoraf 450 Tdr. Agerland, 100 Tdr. Eng, 700 Tdr. Mose og Kjør, 950 Tdr. Hede. En Strækning af de til Norre Elkfær hørende Alitter ere, fra først ved Kammerherre Miegels Forsorg, og tildeels for Amtets Regning beplantede med Træer, meest Naaletræer; der holdes en Planteur derved og Culturen har ret god Fremgang. Jeg har engang ved en anden Leilighed for Eder sagt, at Sandflugtscommisfairerne engang i Tiden ville blive omdannede til Skovridere, det er maaskee mere end løs Snak. For-

resten ligger Gaarden os for affides til at vi idag kunne tage den i nærmere Besyn.

Fra Benneberg Herred ere vi nu komne ind i Horns Herred, der hører under Bysfogden i Frederikshavn; derhenne ligger Stedet Altona; det maa have glædet de mange Kæmpere for Schleswig-Holstein, der isfor droge denne Vej til det nordiske Eldorado, at høre dette Stednavn; Gud veed, hvilke Slutninger de deraf have uddraget med Hensyn til det store Fædrelands Nordgrændse.

Vi passere endelig Tværsted Kirke, der er uden al Mærkelighed, det Eneste skulde være at den i en senere Periode er bleven forøget med en Tilbygning ved den vestre Ende, forresten er den uden Taarn og Svælvinger. Biskop Bircherod fortæller i sin Dagbog den 19de Februar (1ste Marts) 1697: „Fra Sognepræsten i Tværsted, Hr. Jens Giesing, blev mig tilbragt et vidtloftigt Klagemaal over en usømmelig Overlast og Insolents, ved hvilken Loci patronus, Welb. Geert Didrik Levenhov til Elshøj, havde hannem for kort Tid siden i hans eget Huus beegnet, fordi han ikke ved sin Rettigheds, nemlig et Stykke Jords, Afstaelse, vilde skikke sig efter hans Billie og postulatium.“ Hvorledes Striden endtes, faaer man ingen Besked om.

Vi have nu naaet Tværsted Kro, der afgiver et meget anseendigt Afhyl for Rejsende, med Reiselade og Afstrædelsesværelser, og hvor man nyder en meget god Behandling.

Nedens vi lade vore Heste hvile og selv stige af for at nyde en Forfriskning, skal jeg tillade mig, Væser, at opvarte dig med en lille Anecdote fra den Tid, da her endnu ikke var nogen Kro.

Et Selskab af Kjøbenhavnere, meest Damer, der vare

paa en Udflugt til Skagen, ligesom nu vi, gjorde Goldt heri Byen. De fjorte ind hos en Bonde, der gjæstfrit aabnede sin Stald for Bæsterne, medens Mutter forte de Reisende ind i den mindre vel udlustede, lave Stue og strax gav sig isærd med at smøre Smørrebrød til deres Bederqvælgelse. Det forekom ikke de fine kjøbenhavnske Damer rigtig appetitligt, at deres travle Bærtinde, hvergang hun havde lagt Ost paa et Stykke Smørrebrød, klappede det godt til med Haanden; men da hun saa endelig, lige for deres Dine, fra den uredte Alcoveseng uddrog et Lagen af tvivlsom Farve, som hun bredte paa Bordet, forinden hun satte Smørrebrødet og Kaffen derpaa, tabte de Appetiten ganske. Det var forgjæves, at de gjorde Indsigelser imod denne luxuriøse Omstændelighed, Konen havde tjent i Kjøbstaden, hun kjendte nok til god Skik: „Jo, min Sæl skal I ha' Dug paa!“ sagde hun; og velmeent var det, saa hendes Skyld var det ikke, hvis de forfinede Damer maatte tage bort lige saa sultne som de vare komne. — Jeg skulde da ikke haabe, at min Fortælling ogsaa har berøvet dig Appetiten, Læser; Du behøver Noget at staae imod med; thi om et Dieblis byde vi Landsjorden Jarvel. Hører Du Bøstervorrov? det kalder os.

Imellem disse to Klitbakker er der idag netop tilstrækkelig Plads til at vor lille Vogn kan passere; men troe ikke, Læser, at man til enhver Tid er saa heldig: det snævre Pas, hvorigjennem man sydfra ene og alene kan komme til dette Strog af „den brede Skagens Landevei“, tilføjer hvert Dieblis, saa at mindst hver 14de Dag 3 a 4 Bogne med tilhørende behørigt Mandskab maa requireres paa Dmgang fra Sognet, for at fæste Passagen fri. Du maa takke din

Gud til at Du kom til Tværsted idag og ikke igaar, da Vorherre havde slaact Bom for.

See! tæt foran os ligger den stolte Nordse, vi fjøre nu lige ned til Stranden og besinde os paa en fire Mil lang Strækning tæt indeskemt imellem de brusende Bover og de hvide Sandflitter; til ingen af Siderne kunne vi slippe ud; her gjælder det kun frem eller tilbage.

Det er temmeligt Hoivande idag, Søerne pidste det hvide Skum langt op paa Stranden og efterlader Myriader af Bobler, der mod Sollyset glimre i alle Regnbuens Farver. Bore Heste trykke sig, de spidse Dren og lytte ængstelige til den rullende Larm, de snuste og snuse og fare forfærdede til Siden, da en Bolge kommer brusende ind paa dem. Det hjælper ikke, fremad skulde vi! høiere oppe paa Stranden, der i sin hele Bredde ikke er et Fjerdedeel-Bosseskud, kunne vi ikke fjøre, da vi saa synke i Sandet til Hjulnavet, vi maae ud lige i Strandkanten, saaledes at idetmindste det ene Hjul gaaer i Havet, først her bæres vi oppe af Sandet. Strandmaager, saa store som Gæs og med et Vindfang som Storkens, opfræmmes ved vor Ankomst og flyve sfrigende ud over Vandet; det Samme gjælder om umaadelige Klynger af Terner, der, skjondt forjagne, ikke lade sig forstyrre i deres pludrende Snaksomhed, men fortsætte den høit i Luften, indtil de atter dale ned for at discutere paa deres forrige Blads, naar vi ere komne forbi, medens enkelte af Flokken slaae ned i Havet efter Bytte.

Beed Du hvad en Strandthv vil sige? (srygt ikke gode Klitboer, jeg agter ikke idag at iadlade mig paa noget for Dig ubehageligt Capitel!) seer Du hist to Maager, der forfølge hinanden sfrigende: den ene af dem er Tyvemaagen,

selv er den for doven til at fiske, dens Levebrød er at frarøve andre Maager deres Fangst; Kampen gjælder nu intet mindre end **en Aal**; see, hvor voldsom den er i sit Oversfald — nu vandt Stimanden Seir; men nei, Aalen var den for bugtende og glat, den faldt i Havet og undslap. Gives der da ingen Nøjsfærdigheds Haandlangere i hine høie Regioner?

Hvad er det, der hist stikker frem, lige i Brændingen, og som ligner Skelettet af et umaadeligt Dyr? Nu ere vi paa Siden af det — det er Braget af et stort Skib. Lad dit Blik ile forud langs Strandkanten og Du vil allerede opdage flere lignende Minder om Stormens og Havets Magt, om Død og Undergang; Minder, hvoraf nogle forgaar og andre reise sig i Nutid og Fremtid. Hvilken Dødsangst og Fortvivlelse, men tillige hvilken Dødsforagt og Uforfærdethed have hine Klitter ikke i Tidernes Lob været Vidner til? Har Du den behørig Taalmodighed vil Du herfra til Skagen kunne tælle 17 saadanne sorgelige Minder.

Nu ere vi ved **Blaabæk**, den kommer fra hiin Gorydning mellem Klitterne, den har udhulet sig et smalt Leie; men naar Havet stiger endnu mere, nivelleres Sandet og Bækken maa atter begynde sit Arbeide forfra. Vogt Dig for Qvissandet, Kuds! Kjør længere ud i Vandet, at vi ikke skulle synke ned til Strømmen, der har hulet sig en skjult Bei under Sandet. Det kunde gaae os som Jarlen af Ravenswood, der paa Skotlands Kyst forsvandt tillige med sin Hest i det forræderiske Sanddyb.

Hvad betyder den Stage, der hist er plantet paa Klitten? En besværlig Sandvei fører opad til nogle Huse, det er

det saakaldte Vesterkflit, der ligger i Læ bag Klitten; den forfærdelige Sandflugt har dækket Alt der bagved, kun en lille Plet er nogenlunde forskaanet, Bloven har furet den og der groer Sæd derpaa; men af, Sdelæggelsens Bedershyggelighed har dog heller ikke ladet den gaae Nam forbi, Kornet voxer kun smaat og sparsomt, det ene Straa „raaber til det andet“. Men hvad siger det? — see Dig om, tyder de hyggelige Huse paa Rød og Armod? nei, det rige Hav ligger udenfor, det dækker Fattigmands Bord og „den blaa Ro malfer godt“ siger Rystboen, naar Maret er rigt paa Strandinger.

En Stranding.

Kjender Du den 90-aarige Strandfoged Christen Søyer, som nu boer i Lilleheden, for circa 30 Aar siden boede han i Vesterkflit; han havde sin Skude i Soen, den bragte det gode danske Korn, Smør eller Fedevarer, som han havde købt i Nabosognene, til Sverrig eller Norge og vendte tilbage med Trælast, hvoraftode høie Stabler i den driftige Handelsmands Gaard. En Morgenstund var det et forrygende Veir; i Vesterkflit og det nordligere liggende Skiveren stod man paa Udfig: „hvad Godt man Børen idag skal bringe?“ Da kom der en lille Seiler; den vilde ikke lystre Roret og dens Mast faldt for Stormens Hug; nu var den redningsløs fortabt! Lykkelig slap den vel over 1ste og 2den Revle; to Mand saaes paa Dækket klamrede til den tilbageværende Mastestump, men da kom en vældig Braadse og kæntrede Skuden, saa at den blev liggende paa 3die Revle med Bunden iveiret. Dette tildrog sig omtrent midt-

veis imellem de to nævnte Fisserleier, hvis Behoere, hver fra sin Side ilede til paa Stranden. Al Hjælp og et hvert Redningsforsøg vilde her være forgjæves; desværre var der ingen Tvivl om, at hele Mandskabet havde fundet sin Død i det rasende Element. Men hvo kan tænke sig Christen Høyers Gorfærdelse, da han opdagede, at det forliste Skib var hans egen ventede „Inger Johanne“?

Næste Dag dreve to Liig ind paa Stranden, det var Styrmandens og Matrosens; men endnu var Drengens tilbage, maaskee skulde det findes længere oppe paa Kysten. Den følgende Dag vedvarede Uveiret og først den tredie Dag ophørte det saa meget, at man kunde berede sig til at gaae ud til Braget.

En var allerede kommen Histerne i Gorkjebet, det var den reddede Skibshund; med rørende Instinct var den svømmet ud til det kæntrede Fartoi, som den hylende omfredsede, snøftede til og forgjæves anstrængte sig for at komme op paa. Den forulykkede Drengs Moder stod jamrende paa Stranden; havde hun blot den elskede Søn Liig? vidste hun kun hvor det var! laae det maaskee paa Havbunden, dækket af Braget?

Et svagt Haab spirede i Christen Høyers Sjæl, han gik tæt ind paa Siden af Fartoiet; med en Aare bankede han paa den opadvendte Bund og syntes at lytte efter en Lyd indvendig fra; men han rystede paa Hovedet og styrkede hen for Ugterdelen, paa hvilken han gjentog sin Banken; han og alle de, der vare med ham, lagde Dret til, men de toge atter sorgmodige Plads i Baaden, som derpaa lagde hen paa den anden Side; her gjentoges Bankningen for tredie Gang, og Alle lyttede i ængstelig Tavshed; da

var det som om der indensfra lød svage Slag; Var det en Skuffelse? Var det Strømmen, der ligesom spottende gjen- tog den haabløse Banken? Nei, o nei! det var intet Bes- drag; nu hørte de det Alle, nu var der ingen Tvivl om, at indenfor levede og rørte sig et Menneske. Hvor bankede ikke inde paa Stranden den stakkels Moders Hjerte!

Der blev nu i største Skyndsomhed sendt Bud til Skis- veren efter en Øre, men Veien var lang og det krævede Tid; imidlertid søgte man ved Banken og høie Raab at holde Modet oppe paa den Levendebegravede. Endelig kom Øren og der blev slaet et Hul, først lille, men dog til- strækkeligt til derigjennem at sende den Ulykkelige opmuntrende Ord, og endelig stort nok til at drage ham frem til den frie Luft og til Livet. Og det var paa høie Tid: i 58 Timer havde den ulykkelige Dreng — thi ham var det na- turligvis — siddet indespærret i dette gyfelig Fængsel; i 58 Tim:er havde hans Legeme lige til Halsen været skjult af Vandet, medens den Smule indespærrede Luft, af hvil- ken han i den lange Tid havde næret sig, efterhaanden for- tæredes, saa at han om ikke længe havde maattet gaales, hvis ikke Redningen var kommen; i den 58 Timer vedvæ- rende Dødsangst havde han kæmpet med Skibets Rotter, der klamrede sig fast til Haaret paa hans Hoved, som var det en lille D, hvorpaa de ville søge deres Frelse.

Da Ulykken skete havde Drengen befundet sig nede i Kahytten.

Mere død end levende blev han overgivet til Moderen, der med Hjerteangst, Haab og Bøn havde fulgt den hele lange Redningsact. Guds vidunderlige Styrelse og hendes fjærlige Blete reddede Unglingens Liv.

Historien lyder usandsynlig, men den er ikke desto mindre sand, Ord til andet; spørg selv den gamle Christen Hoyer, han vil skildre dig Begivenheden med en Livlighed og Klarhed, mod hvilken min Fremstilling staaer langt i Skygge.

Jeg kan endnu tilføie, at da Drengen var helbredet tog han Hyre med et Skib fra Aalborg. Skibet naaede aldrig sit Bestemmelsessted og Ingen horte nogensinde, hvor det og Mandskabet var blevet af. Havet har sikkert denne Gang holdt fast paa sit Bytte.

Vi drage videre frem paa den endeløse Strand; Blandet trænger os længere og længere ind imod Klitterne, men altsom Stranden bliver smallere, bliver Klitterne høiere og steilere. Hvis Havet pludselig stod sig heelt op imod den hvide Sandrøg, vilde der paa dette Sted ingen Redning være for os.

See, tæt inde under den steile Væg rager en mørk Gjenstand frem; det er Resterne af et Brag, der seer ud som en vældig Arm, der strækker sig truende og advarende frem af Sandet: Fly dette Sted, Du vingede Seiler! Raster Stormen Dig ind under Raabjerg Klitter, da er Du redningsløs fortabt!

Gale Christen Hjort.

Det var den 24de November 1824, Stormen rasede fra Nordvest, Ennen lagde sig taarnhøit inde paa Landjorden, Havet steg, det brød voldsomt ind imod Klitten og

kastede sig brølende tilbage ligesom af Naseri over at finde en Modstand, det ikke kunde beseire.

De Mænd af Naabjerg havde samlet sig overst paa den fremboiede Kam af den steile Bæg; man skulde undre sig over, at de kunde holde sig fast paa dette Sted, at ikke Stormen, som ellers gjorde det umuligt for noget Menneske at staae fast, tillod dem at indtage en saa yderlig Plads, at den ikke slyngede dem bort, maaskee ned i Afgrunden, ned i den sydende Brænding for at knuse dem mod den Bæg, der vovede at bide det rasende Element Trods; man skulde forbause sig derover, naar man ikke vidste, at netop et saadant Sted frembyder Læ; thi ligesom Søen saaledes kastes ogsaa Stormen tilbage, saa at der næsten intet Lusttryk bliver tæet over det Sted, hvor Brydningen finder Sted.

Der stode da de Mænd af Naabjerg, det stærke Sneefog tillod dem kun at see nogle saa Fjerne foran sig, Havets Broen overdøvede enhver anden Lyd og de hvide Bobler slyngedes op til dem og lagde sig i Læ hos dem paa den yderste Kam i en saadan Mængde, at Sneen fast ikke kunde faae Tid til at tilintetgjøre dem.

Med Et kom der en mørk Gjenstand tilsyne, mange Fjerne under hvor de stode; et stort Skib var kastet ind i Brændingen, det huggede mod Alittens Bæg og satte sig fast; trods Stormen kunde de ovenfor Forsamlede høre de vældige Brag og skimte flere af Mandskabet, der uidentvivl i sin Mædse ventede Døden.

Den ene frygtelige Braadse efter den anden slog op over Skibet og foer brølende og fraadende tilbage for at

styrte sig frem paany. Al, hvor nær maatte ikke Frelsen synes og dog hvor fjern var den ikke?

Maallose stirede de ovenfor forsamlede Tilskuere ned paa de fortabte Eklibrudne. Gaves der da intet Middel til at de kunde fravriste Døden dens udfaarede Bytte? Skulde de være afmægtige Bidner til det rædselsfulde Skuespil, der snart ventede? Alle vare slagne af Forsædelse, Ingen havde Kraft til at tænke og handle.

Jo, En, det var den gamle Christen Hjort; man kaldte ham vel „den gale Hjort“, fordi han undertiden trods sin Alder slog Gjækken løs, fordi han af Glaslens klare Tryllesjæft stundom indsugede sig Ungdommens Overgivenhed, som da yttrede sig i hans Lemmers Smidighed og hans Tunges Bevægskraft; men gamle Christen Hjort var ikke saa meget gal endda, han havde Hjertet paa reite Sted, naar det gjaldt havde han Mod i Brystet, Styrke i sin Villie og Snarraadighed i sin Tanke. Det manglede kun paa et djærvt Ord fra ham og Alle følte, at her kunde handles og at her burde handles. Han gav sine Ordre og nogle af de Ungste og Klæbste fore aasted, bevingede af Stormen, for at hente Tong og Træer. Hurtigt gik det, men fjernt laa de nærmeste Huse og lang var Dodegvalen for de Ulykkelige, der allerede havde øinet Muligheden af Frelse og nu søgte at overdøve Stormen ved deres fortvivlede Skrig om Hjælp.

Endelig vare de forønskede Redskaber tilstede, et Slags Binde, ved hvis Hjælp man haabede at kunne heise de Eklibrudne op, blev anbragt, og man forsøgte nu at kaste et Tong ned til de Fortvivlede; men ogsaa den menneskelige Peregning leed Eklibrud, Braadden og Stormen slynge

Touget langt bort, de forskjellige Midler, man anvendte for at forhindre dette, vare frugtesløse og endnu var Redningen lige fjern?

Men da fattede Christen Hjort sin Beslutning, den gamle Mand gjorde, hvad Ingen af de Andre vilde gjøre, han bandt Touget om sit Liv og lod sig, under Fare for at forslaaes imod Alittens Bæg, heise ned i Skibet, hvor han var saa heldig at flamre sig fast og faae Gudskaerlighed. Ikke et Dieblis tabte han sin Besindighed og Aandsnærverrelse; uden at der voxedes et Ord — til hvad Nytte desuden, da de Skibbrudne talte et ham aldeles ubekjendt Sprog? — tog han den Første den Bedste i sin djarve Favn, efter først at have surret ham til sig med et til dette Diemeed medbragt Reeb; et Tegn blev givet og opad gik det, op til det Øverste af Alitten, hvor mange kraftige Hænder vare beredte til at hjælpe dem ind paa Sandet.

Otte Gange lod Christen Hjort sig saaledes fire op og ned, og hver Gang frelste han et Mennekeliv. Alle vare forkomne af Kulde og medtagne af Dødsqual, Hunger og Anstrængelse; men Ingen af dem havde i den sidste Time udholdt saameget som gamle Christen Hjort; Alle søgte at tilbagevinde de halvt bortflygtede Livsaander ved Hjælp af Strandboernes medbragte, ufeilbarlige Lægemiddel, Ildbrandet, men Ingen af dem Alle forfriskede, varmede og bejslede det som gamle Christen Hjort. Enhver rakte ham med Hjertelighed sin Haand og sin Glaske, han trykkede den første og drak af den sidste, og der foregik et Drylleri i hans Sjæl, som han aldrig tilforn havde fornummet.

Fra den Tid kaldte man ham ikke mere „gale Christen“.

Hjort." Lad være, at man smilede ad hans stundom pud= sigse Lader og Tale, saa nikkede man dog tillige med Ag= telse og Venlighed til den gamle Mand med „Medaillen for ædel Daad" i sit Knaphul.

Uldrig har Nogen med større Ret baaret dette Hæders= tegn.

Den 25de November 1824 havde Veiret bedaget sig; udenfor Raabjerg Klitter laa Braget af en russisk Skon= nertbrig; den havde været bestemt til St. Petersborg, og Stranden, som var oversaaet med Appelsiner og Citroner, viste, hvad Ladningen havde bestaaet af. Langs Kysten, lige til Skagen, stod saa at sige Stranding ved Stranding, og mangen djærv Somands Die var for evig blevet lukket paa hiin skjæbnesvangre Dag.

Vi kunne ikke forlade Raabjerg Sogn uden først at for= søge paa et noiere Bekjendtskab med dets Eiendommelighed. Man danner sig i denne Henseende et Begreb, naar man veed, at af Sognets 16,517 Tdr. Land ere de $\frac{9}{12}$ Flyves= sand, $\frac{2}{12}$ Hede, Kær og Mose og kun $\frac{1}{12}$ Agerland. Mod Nord og Vest er den hele Egn en sammenhængende Masse af Flyvesandsbjerger, og det er om denne øde og vilde Egn, at Conferentsraad Brinck-Seidelin udtaler sig såaledes i sin oekonomiske Beskrivelse af Hjørring Amt: „Ikke en eneste Hytte, ikke en eneste Plovsfure vidner om, at Mennesker boe i disse Egne. Ak, nei! Døden har trykt sit Stempel paa mangen stakkels Somand, medens hans Hustru og Venner hjemme talte Dagene til hans Hjemkomst;

thi Brag ligger ved Brag ad den øde Kyft, og kun skrigende Maager kredse sig om de sorte Stavne, som halvt ere nedborede i Sandet. Vil man, længselsfuld efter fjærere Gjenstande, gennem Klittag og Marehalm, trænge sig op paa Klitternes Ryg, da seer man en eneste Strækning af sneehvide Miler, der, uhyre i Omfang, kneise i sorgelig Pragt. Ikke er det den snart hensmeltende Vintersnee, der dækker disse Høider, nei! Foraaret vil ei smykke dem med et eneste Græsstraa, og deres Beplantning overstrider Menneskekraft. Møder jeg da endelig en Fisker og vil opmuntre mig ved Samtale med ham, da gyser jeg ved at bemærke hans Længsel efter Skibbrud og Brag, eller jeg dybt maa røres ved Fortællinger om de sorgelige Tildragselser, disse Kyfter have været Vidner til." At disse vilde og øde Egne tidligere have udgjort dyrkede Marker, har man Visshed om, men naar den Naturrevolution er indtruffen, for hvilken de frygtelige Miler*) uden tvivl ville staae som evige Minder, kan neppe siges, det Eneste skulde være, om der af de Gravurner med brændte Been og de Oldsager, som ere fundne her, og som skulde være af de ældste, Oldnordisk Museum eier, kunde uddrages nogen Slutning. Et Vidnesbyrd om den foregaaede Naturrevolution er ogsaa det Torvelag, som findes under Glyvesandet i forskiellig Udstrækning og Dybde. Naar vi, som nu, passere Strandkanten, da see vi det sorte Martorvelag indeklemmt imellem det hvide Sand, det har ligesom en Slags ordentlig Bjerggang, idet det viser sig at falde der, hvor Bakkene ere lave,

*) Egentlig Miler af det nordiske Ord Melur, der betyder en Høi eller Sandstie.

og stige bolgeformig i samme Forhold, som disse igjen blive høiere. Her, langs Strandkanten, finder Du store nedstyrte Stykker af Martsveen, der tydelig nok ville overbevise dig om en undergaaet Vegetation, saafremt Du har Taalmodighed til at undersøge dem lidt noiere; thi ligesom Du heri useilbartlig vil finde Stumper af Rødder og Grene, saaledes er det vitterligt, at der i Martsveen ikke sjældent findes favntykkede Eggestammer. Tørvemosen har Lighed med et tæt sammenvræstet Lag Lovfald; man sporer tydelig Bladdannelsen deri. Ligeledes finder man Spor af ukjendte Dyreslægter, f. Ex. det hule, korte og frumme Horn, som vi her drage frem; det forekommer meget hyppigt og hidrører maaskee fra en Dværg- eller Dyrerace, der ikke længer eksisterer. Dog, det er ikke vor Sag, at indlade os paa lærde geologiske og zoologiske Undersøgelser, det vilde sinke vor Høie altfor meget, og desuagtet blive en meget overfladisk og lidet betydende Prøvelse; i saa Henseende maa Du hellere, kjære Læser, henvende dig til en eller anden Lærd, der har gjort de nævnte Videnskaber til sit særlige Studium, f. Ex. til hiin gamle Professor, der for nogle Aar siden i længere Tid opholdt sig i flere Dage her ved Kysten for noie at studere Martsveens Oprindelse og Bestanddele.

Den gamle Professor.

Med Hensyn til bemeldte gamle Professor, da brænder mig en Anekdote paa Læben, som jeg absolut maa stille mig ved. Som sagt, Geologien, Geognosten, Geogonien eller hvad nu forresten kan være det rigtige Navn, var hans

Dag, og for Diebliffet havde han taget Martorven under sin specielle Behandling. Til den Ende var han draget til Raabjerg Klitter. Med uudsluttelig Løst efter Videnskaben kastede han sig strax ved Ankomsten over sit Arbejde, og hvilet rigt Stof til Analyse og Granskning forelaae der ham ikke her? I sin Iver lagde han ikke Mærke til at Dagen hældede, forinden Mørket allerede faldt paa; han havde fra den over en Miil fjernt liggende Tværsted Kro tilfods begivet sig hertil, han befandt sig heelt inde imellem Klitterne og vilde ikke for seent paa Aftenen kunne naae tilbage til sit Logie, desuden vare hans Undersøgelser langt fra tilendebragte, det var ham magtpaaliggende at kunne fortsætte dem tidlig den næste Dag. Allerede begyndte han at blive ængstelig for at finde Vej, da han pludselig i sin umiddelbare Nærhed opdagede et Fiskerhuus. Han gik derind og traf til sin Glæde og Overraskelse en venlig Kone, medens Maanen, der tittede ind ad de smaa Binduer, kastede et hyggeligt Skær over den lille Bondestue. Det gode Indtryk, han havde modtaget ved sin Indtrædelse, svækkedes ingenlunde efterat Konen havde sat et tændt Lys paa Bordet; det var aabenbart, at den gjensidige Tillid var besæftet forinden der endnu var vexlet flere Ord end de brugelige „God Aften!“ og „Ta-af!“ For en Nat kunde Professorens meget godt finde sig i at blive her, og da han talte til Konen derom, samtykkede hun med den venligste Imødekommen. Den flinke Huusmoder serverede ham ei alene et lille Maaltid, bestaaende af Brød, Smør og Ost, som, Læveligheden uagtet, smagte ham godt, men hun beredte ham ogsaa i Kammeret ved Siden af et Leie, der vel ikke lignede hans bløde Seng i Hjemmet, men dog var indbyr-

Denke nok for den gamle Mand, der vidste at tage Forholdene som de vare, i Særdeleshed nu da han var modig af Dagens uvante Anstrængelser. — Ikke sandt, kjære Reisefekammerat! min Fortælling er idyllisk! men hør nu videre: — Bohavet i dette Bærelse var, som Du nok kan tænke dig, yderst tarveligt, kun var der eet Stykke, som i høj Grad tildrog sig hans Opmærksomhed og vakte hans Forundring, det var ovenikjøbet et Meubel, som man sjelden finder hos Landalmuen, det var — for at tale reent ud, men dog tillige i den dannede Porcellainshandlerskes sømmelige Sprog — det tredje store Stykke til et complet Servante-Garnitur. Ikke alene Servanten, men ogsaa Stykkerne Nr. 1 og Nr. 2 fattedes ganske; til Gjengæld var Stykket Nr. 3 eiensynlig splinternyt og af det fineste franske Porcellain, prydet i Bunden med Keiser Napoleons den 3dies Brystbillede. Professorens fik dog neppe Tid til at granske over den vidunderlige Forekomst, førend Sørensen havde gjort sin Ret gjældende og sat en Stopper for al videre Tænken dengang.

Næste Dag var han oppe med Solen, Aftenens Vidunder var gaaet ham heelt af Munde, og da han havde tomt en Skaal Mælk og nydt et Stykke Brød, som den venlige Huusmoder satte for ham, beredte han sig til at gaae ud for at fortsætte sine Undersøgelser fra den foregaaende Dag.

— „Var det ikke muligt, min gode Kone“, sagde han, „at De kunde lave mig lidt varm Middagsmad?“

— „So saa grou gjern‘; men to hva’ tør man byd’ saad’n in siin Herr’?“

— „Kunde De ikke tilveieſtaffe et Stykke færfst Kjød og fuge mig en Kjødsuppe?“

— „Jo to Joſes! det vaar da it reen omouſe. A vil go til Krouret, fa'heife A ku' opdriv' et bil' Kon Kjo' eller in Kof. A haar tint i Præifigori o finner nok huod'n A ſka' forhold' mæ!“

— „Det var vel, gode Kone, ſaa ſees vi igjen til Middag. Farvel!“

— „Taaſt! A Maia ſka' Djer Dhn knov vaar fari. Profefſoren gif, fortſatte ſine Forſkninger og mødte igjen i Middagsſtunden, medbringende foruden en god Appetit det inderltige Duſte, at det maatte være lyffedes Konen at tillave en god Dre= eller Hønſelsjødsuppe. Hvis ikke den liſtlig Duft fra Suppegryden allerede ſtrag ved hans Indtrædelfe var ſtegen ham imøde, da vilde Konens ſmilende Aſyn have bragt ham den førſte Meddelelſe om, at Miſſionen var lyffedes. Paa Bordet var allerede den opſlagne Tællekniv tilligemed Hornſkeen lagte tilrette ved Leer=talerkenen, og Suppen lod ikke vente længe paa ſig.

— „Ah! Gud velſigne Gende, Moer! Det var deiligt!“

— Men hvad var det? Hvad gif der med Gæt af Profefſoren? Hvorfor ſprang han op og ſaae forſærdet paa det ſmukke Porcellainskar, hvori den liſtlig duftende Ret, indbefattet dens kjodfulde Beſtanddele, var ſtillet frem?

Tuſinde Dine ſtirrede fra Suppens Overflade ned paa Terrinens Bund, men Profefſorens vare de ſørſte!

Ak! det var intet optiſt Bedrag, dernede ſvommende den

flormægtige Keiser, som han nylig havde beskuet i en lignende, dog langt mere nedværdigende Situation.

Kunde det være muligt at — —? Et Dieblisk stod han der, stivnet som den usalige Fru Looth — da vaagnede han igien til Besindelse, da vor det som om der med Get gik et stort Lys op for ham, hans Ansigt opklaredes, og, idet han smilende tog Blads, mumlede han for sig selv: „Jeg Taabe! At det ikke strax faldt mig ind! Naturligviis solgt doucinviis ved en Strandingsauktion!“

— „Sig mig engang, gode Kone, hvormange har De af den Slags?“

— „Na, Herre Gu’!“ lod Svaret, „to vi æ kun fatte Folk! vi haar kun jen jenest jen af det Slav!“

— „Kun een eneste!“ gjentog han med et fortvivlet Suk.

Professoren sank daanefærdig tilbage paa Træbænken, medens Skeen faldt ham af Haanden. Hvad gik der af ham? Var han pludselig bleven syg? Jeg veed Intet derom. Kun veed jeg, at han betalte Fiskerkonen rigelig for Udgift og Uleilighed, og at han forlod Huset uden at have faaet nogen Middagsmad.

Slaa kun Rynker paa din Næse, Læser! Historien har sin Rigtighed, og jeg maatte af med den om den saa skulde ud gjennem mine Sidebeen.

Hersra Bestkysten, hvor vi besinde os, og i lige Linie over til Kattegattet, altsaa hele Landets Bredde, er iffun lidt over 1 Mil. Kunde vi nu blot flyve tilveirs og

dvæle et Dieblif i Luften, saa skulde jeg vise dig Egnen i Fugleperspectiv, og Du kan troe, at det vilde være særdeles velgjørende for dit Die, at beskue de grønne Daser, der danne den opdyrkede og beboede Deel af Raabjerg Sogn, i Mod sætning til de nys beskrevne Sandhjerger, der deels udgjøre en sammenhængende Ørken og deels ligge ligesom stroede imellem de omtalte Daser, saa at vor Synsfreds, hvis vi besandt os paa en af disse Pletter, vilde være høist indskrænket i enhver Retning. Tænk dig imidlertid, at vi sadde sammen i en Ballon. Oplad din Phantasies Die og skue nedad. Ikke sandt, Mod sætningen er flaaende. Det Første, der møder vort Die, er Gaardbo Sø; den har en Omfreds af $1\frac{1}{6}$ Mill; men af, Du finder intet venligt Punkt langs Kysten, hvorpaa Du kan hvile dit Blik. De hvide, nøgne og spøgelseagtige Sandhjerger omgive den. Ravnene Klitlunde og Uggerholt tale ikke destemindre om Skov og Fuglesang, og vi kunne fra den dunkle Fortid hente en ny Mod sætning for vor tørstige Phantasi. Eoen, der paa sine Steder skal være saa dyb, at en Fregat kan svømme i den, og paa andre Steder, takket være Sandflugten, saa lavvandet, at man kan vade derover, er meget sikkerlig; de store fede Gaardboaal ere nok som bekjendte i Hjemlandet. Sagnet fortæller om en heel By, der skal være opslugt af denne Sø; dybt under Bunden ligger den begravet i Glyvesandet og kun en sjelden Gang lykkes det et eller andet Stykke Huustommer at frigjøre sig; det kommer da op paa Overfladen for at bringe Budskab fra en Tid, der gaaer forud for hiin Naturbeviendhed, som har efterladt sig et saa rædsejsfuldt Spor.

Vi styre nordligere; dernede, tæt indesluttet mellem Klit-

terne ligge to smaa Soer, Trolde og Raabjergsø, og atter mellem disse Kirken og Præstegaarden, begge meget uanseelige, dog findes der i Kirken fra den catholske Tid en Altartavle af Billedhuggerarbejde, som skal være et Kunstværk. Inderligt beklager jeg den Præst, der befordres til dette Kald, og som i flere Aar skal henleve sin Tid her: der hører Bane eller en stærk Natur til, indespærret i denne vilde Ør, omføjet af det hvirvlende Sand og under den evige Musik af Vesterhavets melancholske Brusen, at bevare Sindets Ro og Ligevægt, uden hvilket det maa være en tung og vanskelig Pligt at tale Forsoningens milde Ord.

Jeg pegede paa Trolde, hist, lidt norden for Præstegaarden, ligger et Sted, der trods sit uanseelige Ydre endnu fører Betegnelsen Borg: Troldeborg; i Sandhed et Raabstov, som gjør Kirkens og Præstegaardens Beliggenhed endnu mere uhyggelig, idet Navnene varle om, at onde Magter her have regjeret i toileslos Bildhed.

Sorte Hans.

Maaskee var Sorte Hans en Skifning af fornævnte Magter; Ingen i Sognet vidste hvorfra han var kommen, mørk og indesluttet var han og aldrig saae man ham at betræde Tærskelen til Guds Huus. Beboerne mente, han stammede fra en omvandrende Natmandsfamilie; men jeg tvivler om, at de i saa Henseende vidste rigtig Besked; han selv vil neppe have sagt dem det, saa indesluttet og tavs han var. — Mange, mange Aar ere forløbne siden Sorte Hans levede etsteds hist mellem de hvide Skitter. Den Plet, hvorpaa hans Huus stod, har Sandet for længe

tiden lagt sig taarnhøit over, og det er forsaavidt godt, at den vanhelligede Jordbund er bleven for evig tilbæffet.

Hvad levede Sorte Hans af? Man havde i saa Henseende sin egen Tanke; han eiede ingen Baad og tog heller aldrig paa Fiskeri med Andre; heller ikke saae man ham nogenstade om Lagen beskæftiget paa Stranden; men naar Fiskerne under Baalandsstorm og i ondt Veir samlede ved Kysten eller paa de yderste Klitter for at iagttage en Seiler, der syntes at have Nøie med at klare Landet, da kunde de ved at spreide net ind over Sanderkenen opdage et sort Hoved rage frem fra en eller anden Jordybning: „Ravnen har lugtet Nadslet! Sorte Hans er paa Post!“ heed det da. Ingen tvivlede om, at han til enhver Tid vidste god Bedsteed om, hvad der tildrog sig ved Stranden. Kun een gang hver fjortende Dag viste han sig mere aabenlyst, det var naar han vandrede til Kjøbstaden for at gjøre Indkjøb til Livets Ophold; men Den maatte staae tidlig op eller færdes sild, som vilde see ham i Nærheden af Hjemmet, hvilket han steds forlod ved Midnat og igjen naaede tilbage til ved samme Tid. Sjelden fulgte han Landeveien, men pleiede at krydse sig frem over Marker og Gårder. Sumpe og Naer lagde ham ingen Hindringer i Veien, naar det gjaldt om at undvige menneskelige Boliger. Hvad var det, der saaledes bragte ham til at sige Samkvemmet med andre Mennesker? Mon det var den onde Samvittighed, Beridsigheden om Morkets Gjerning, der lod ham søge Ratten og de eensomme Veie? Naastoe vil det folgende give nogen Forklaring paa dette Spørgsmaal.

Det var en mørk Eftermiddag i November 17..; det havde stormet stærkt saavel denne Dag som et Par af de foregaaende og først nu havde Stormen lagt sig noget. Meget Brag, der vidnede om Død og Undergang, var ind-drejet langs Kysten; der blev holdt Strandvagt; men hvad kunde nogle faa Mænd udrette paa en Strækning som denne?

Hvad var det? Foregik der ikke Noget hist henne? Bag-ten kunde skimte Noget bevæge sig; Maaſkee var det en frebelig Vandrer? Det vilde være bedst at see nærmere ef-ter! Nei der var Intet — dog jo, to mørke Skikkelser forsvandt hist bag Klittens Kam! Hvo færdes her paa denne Tid og hvo kan finde Bei indensfor de vildsomme Klit-ter? See! en bred Bragslage er sfyllet op paa Stranden. Hvad er det for en mørk Gjenstand, der ligger paa den? En fin Mandshat, som det fremstaaende Spiger har grebet fat i! — I Sandhed, her maa være foregaaet Noget! Giv Agt, Allemand, Sorte Hans er paa Spi! Naar vi rappe os kunne vi fange ham. To Mand stille sig paa Bagt her; vi Andre sfynde os igjennem Mendeløbet! Iys! Hvad var det! det lød som et Menneskes Jamren. Afsted!

Og afsted gik det igjennem Jordybningen, hvor Bækken har hævdet sin Bei, fremad, opad og nedad. Det varede ikke længe førend de 6 Mand af Strandvagten næsten aan-deløse naaede den Hytte, hvori Sorte Hans boede. Et Dieblik standsede de for at puste og raadslaae om videre Forholdsregler. Her maatte gaaes forſigtig tilværks; det gjaldt om at fange en forslagen Ræv. Bagtposter udfilledes i forſjellige Retninger for at iagttage hans Hjemkomst; Ingen tvivlede om, at de vare paa rette Spor og Alle

vare overbeviste om, at han endnu ikke kunde have naaet Hjemmet. To Mand gik ikke destomindre hen til Døren og lyttede; de syntes at mærke en Bevægelse indenfor og gavede sig til at banke paa, stærkere og stærkere; de vidste nu at Næven var i sin Hule, trods deres egne Hjerters Slag havde de gennem Dørspærken kunnet høre et Menneske drage Aande som efter et hurtigt Lob. Endelig raabte en Stemme indenfor:

— Hvad godt! Hvem kommer saa silde og forstyrrer mig i min Ro?

— Det er Strandvagten. Luf op eller vi sprænge Døren!

— Jeg fjender ikke Strandvagtens Net til med Vold at trænge ind i et fredeligt Huus!

Kræk! et nogenlunde stærkt Tryk og Døren sprang op. Hele Vagten, der var illet til, befandt sig nu Ansiget til Ansigt med den berøgtede Strandthv.

— Na, hvad vil I mig saa? spurgte han med et afskyeligt Grin.

— Du var nylig ved Stranden; hvad vilde Du der, og hvor har Du gjort af den Børson, Du fulgtes med?

— Ho, ho! Gre I kanskee mine Forhørsdommere eller gaae I i Sovne, siden I komme med saadant dumt Brevl. Jeg har den hele Dag, ikke været ude af min Stue og laae i min sødeste Sovn, da I vækkede mig.

Det var vist mange Aar siden at Sorte Hans havde været saa veltalende; maaskee fortrod han det ogsaa; thi fra nu af blev han mut og vilde Intet mere svare.

Der blev nu sluttet Ild i en Fyrrebrand og Huset gennemsogt fra Øverst til Nederst, saa godt det lod sig

gjøre, men Intet Mistænkeligt blev fundet. De 6 Mand maatte igjen gaae deres Bei, ærgerlige over at Ræven havde været dem for fiin, men ikke rokkede i den Overbeviisning, at der nylig inde imellem Klitterne var begaaet en blodig Rædselsgjerning, og at Sorte Hans havde været Udøveren. Sagen blev vel anmeldt for Øvrigheden og Forhør optaget men ingen bestemte Indicier forelaae; man var ikke engang vis paa, at to Personer vare travlede over Klitten, endnu mindre at Sorte Hans havde været een af dem; ligesaa lidt kunde man paa vise noget Spor af den blodige Daad, man sigtede ham for. Var den skeet, da havde Stormen alt dækket Sporet med det hvide Sandlagen og Mørkets Gjerning var for evig skjult.

Gem Nar vare siden den Tid forlobne. Mindet om om den blodige Handling, Sorte Hans var mistænkt for, bestod endnu lige fast, dog havde man siden hiin Eftermiddag aldrig fundet opdage ham ved Stranden; derimod vilde man hyppigt, især naar et Uveir nylig havde raset, have seet ham inde mellem Klitterne, forsynet med et eller andet Redskab, der i Afstand kunde ligne en Spade. Etundom, naar Maanen lysse klart, havde hans mørke Skikkelse tegnet sig i evernaturlig Størrelse imod den hvide Sandgrund og hans lange Skygge forfærdet den eenlige Gisser, der maa skee havde sneget sig ud i Haab om at kunne „malke den blaa Ro“; men ved dette ildevarslende Syn opgav sit Forsæt og skyndsoomt ilede hjemad.

Det var en smuk Morgen i Slutningen af August. I Brastegaarden havde været Høstgilde. Dandsen var forbi;

men Lyfligheden vedrærede endnu ved Punschebollen, som i Mattens Løb havde været fyldt og tomt mange Gange. Det var imidlertid betydet Gæsterne, at det nu skulde være forbi, og de unge Karle stode alt i Begreb med at tomme det sidste Glas, da en af dem foreslog, at de Alle, for Adskillelsen fandt Sted, skulde aflægge et Besøg hos Sorte Hans. Forslaget blev modtaget med Bifald og Glasset tomt paa, at man, hvis han nægtede at aabne Døren, vilde sprænge den, hvorefter man vilde tage Døglæredens ordentlig i Diesyn. Under Sang og Skæmt vandrede derpaa hele Toget afsted og besandt sig en kort Stund efter ved Hytens Dør:

— Luk op, gamle Kjaltring! Luk op eller vi bane os selv Veien!

Efter dette stoiende Udraab taug Alle for at lytte.

— Hurra! vi komme i et beleiligt Dieblit: den Gamle har Selskab; hør hvor Rørvren gaaer derinde! Der kan muligviis endnu falde en god Slurk af!

— Skynd Dig at sætte din bedste Viin frem; her har Du os! lod det, da Døren gav efter og hele Flokken stormede gjennem "Frammerset" ind i den lille Stue, hvor der forestod dem et ganske andet Syn end de havde ventet:

Paa lidt Straa og nogle gamle Pjalter, der dækkede en Bræ i det ene Hjørne af Stuen, laae Sorte Hans. Han vendte Ansigtet imod Dagsskæret, saa at de Indtrængende kunde betragte ham. Nattet hans store krøllede Haar og lange bukkede Skæg kun levnede saa megen Plads af Ansigtet, at hans gnistrende sorte Dine kunde faae Rum til at lyne frem, var det dog tydeligt, at hans Ansigt var mærgert og indfaldent. Han blev liggende tavs og ubevægelig

og syntes ikke at bemærke, at han havde faaet Gjæster. Disse forholdt sig tavse og forventningsfulde efter hvad der skulde komme. Bludselig reiste han sig overende paa Leiets, idet han udstødte et afføieligt Gyl.

— Guld, Guld! skreg han; jeg kunde kjøbe mig et Slot og boe som en Tyrke; men hvorledes skal jeg komme bort fra dette Sted? hvem skulde passe min Forretning, naar jeg ikke var her? Hu, hører Du det stormer derude! Hører Du det jamrende Skrig! See, hvor han kradsjer og arbejder for at komme op! See, hvor det troloste Sand søger at hjælpe ham! Pas paa, det vil lykkes; jeg maa affæd strax! Hvor er min Spade? Stop ham? stop ham! jeg kommer.

Han gjorde en Anstrængelse, som for at komme op, men faldt halv afmægtig tilbage paa Leiets. Det varede kun et Dieblis. Idet han samlede med den ene Haand under Hovedgjærdet hvidskede han:

— Det nytter ikke, at han fordrer Pengene tilbage; de ere mine, jeg slipper dem aldrig.

Derpaa gik han over i en klynkende Tone og raabte:

— Et Stykke Brød! Skaf det hid i en Hast; mine Larme vride sig. Jeg er sulten, jeg kan ikke mere og maa døe. Brød! Brød!

Uter paafulgte en Pause. De Tilstedeværende korsede sig; de vidste nu, at de besandt sig ligeoverfor en affindig, gruelig Forbryder.

— Ha! der er han! affæd! affæd! raabte han, greb Spaden, der stod op til Leiets og seer hurtig, skøndt med vakkende Skridt, forbi de unge Karle, der forfærdede vege

til Side, ud ad Døren og hen over Sandflitterne, der hvirvlede for hans hurtige Lob.

Hele Selskabet fulgte ham i nogen Afstand. Bludselig saae de ham standse og give sig med Voldsomhed til at arbeide i Sandet med Spaden. Baaengang udstødte han et Skrig og faldt omkuld. De skyndte sig Alle hen til Stedet. Der laae Sorte Hans ubevægelig og stiv; han var død; hans Sjæl var vendt tilbage til Mørkets Bolig, hvorfra den uidentvivel var kommen. Tæt ved hvor han laa ragede en Dødningearm op af Sandet. Ved Hjælp af Spaden havde man i faa Minuter fremdraget de kun halvfortærede Resten af et mandligt Liig, og et grueligt Afsnit af den affjælede Forbryders Liv laae aabent for de af Nædsel betagne Tilskuers Blik.

Man fik aldrig at vide den Myrdedes Gødestavn, Navn eller Herkomst; den fundne Pengekæt, der skal have indeholdt flere tusinde Daler i engelske Guldmonter, gav i saa Henseende ingen Oplysning; ei heller veed man hvor Pengene bleve af, dog er det rimeligt, at Staten har gjort sig til Universalarving.

Jeg har meddeelt Historien i samme Form, som den blev mig fortalt af en 80-aarig Bondskone, der i Ungdommen havde hørt den af sin Bedstemoder; men jeg vil være oprigtig, jeg glemte at erkyndige mig noie om Stedet, hvor den skal have tildraget sig, saa at Skuepladsen, hvilket jeg dog ikke troer, muligviis har været en anden her ved Skyssen, end den, hvortil jeg har henlagt den. Du bør da heller ikke glemme, gode Læser, at vi see ned fra en Lustballon, og det er altid noget desorienterende.

Du har uden tvivl ofte med Utaalmodighed bebrejdet mig, kjære Læser, at vi komme saa langsomt fremad. Endnu ikke længere end til Raabjerg! hører jeg Dig sige. Naa, naa, giv Dig tilfreds! Nu kjøre vi. Sagen er, og det er lige saa godt, at jeg belaver Dig paa det strax, vi komme endnu engang til Raabjerg Sogn, naar vi have været i Skagen og lægge Tilbageveien omme ad Sjøkysten. Maaſkee kunne vi da atter hvile os lidt i denne interessante Egn, og Du vil da nok være saa taalmodig, at tage med, hvad der kan falde af. Saa kjøre vi da — Nei, nei! vi ville ikke kjøre forinden jeg til Syvende og sidst har forſikkret Dig, at Sorte Hans ingenlunde kan gjælde som nogen Typus, hverken hvad Fortid eller Nutid angaaer, paa Raabjerg Sogns Beboere. Du husker nok Christen Hjort, og Du maa troe mig, han har havt Forgængere og Efterfølgere, der i Mod og Mandskhjerte ikke behøve at rige han Pladsen. Dersom vi paa en Selligdag, naar de gode Jissermænd vare i deres Risteklæder, toge Plads foran Kirkedøren, det være sig nu her eller i det tilgrændsende Skagen, da vilde vi see mangt et Bryst prydet med Hædersmedaillen, og sandelig, vi behøve ikke tvivlende at spørge om Anledningen; i de determinerede Ansigter vilde vi læse Fortjenestens ubedragelige Præg.

Uagtet Jisterne ingenlunde vrage Pengebelønninger for udviist Mod og Dødsforagt, der har baaret Menneſkeliv til Frugt, sætte de dog en langt større Priis paa det synlige Minde, og jeg tør vel sige, at Tanken om at gjøre sig fortjent til Hæderstegnet ikke lidet bidrager til at fremkalde Rappesstrid, naar det gjælder om en Dyst med det oprørte Hav for at fravriste Døden et udkaaret Bytte.

Men de ere paa den anden Side strænge Dommere, naar det gjælder om indbyrdes at afgjøre, hvorvidt Belønningen har truffet den Rette, og det kan vel heller ikke nægtes, at tilfældige eller forsætlig foranledigede Omstændigheder ofte kunne have en mindre retfærdig Indflydelse paa Uddelingen af Naadens Gaver. En, der viser sig med et Hæderstegn, hvis fortjente Anledning man ikke fatter eller ialtsald ikke vil anerkjende, er langt fra derved at erhverve sig nogen Nimbus i den menige Mands Øie. Dog, Kystboerne danne vel i saa Henseende ingen Kaste for sig selv. Hvo af os har ikke smilet ad Den eller Den, der prunkede med sit Ridderfors, enten fordi vi fandt, at Anledningen ikke stemplede ham som Mand af offentlig Fortjeneste, eller fordi det var os umuligt at udgranske, hvad der havde gjort ham værdig til en saadan Udmærkelse? — At der imidlertid ikke er tillagt Enhver den rette Bedømmelsesevne følger af sig selv. Jeg kan fortælle Dig et Exempel paa, hvorledes den meest velvillige Dommer har kunnet feile; det er kun en lille Anecdote, men den er sand og characteristisk og godtgjor i flere Henseender, hvad jeg foran har sagt:

Thomas Smed.

I Hjørring levede for endeel Aar siden en Mand, der i ikke saa Henseender havde gjort sig fortjent af det Offentlige og da navnlig af den nævnte Commune. Hans Fortjenester, som det ikke er Stedet her at opregne, vare frivillingsløse og bramfrie, hvorfor de heller ikke bleve paaagtede af Den, der var ligegyldig for eller ikke forstod at betømme det Hensyn til Almeenvælet, der høvedsagelig var Drivvedren i den driftige Mands Birken. Paa den Tid

var det noget Ualmindeligt at skjænke det Offentlige, der ikke directe berørte Pengespørgsmaalet, navnlig Skatteansættelsen, nogen særlig Interesse, og der gaves vistnok Faa, som i den gamle Thomas Smeds Brændeniinsbrænderi, Pottemageri, Hørfvingeri, Kludesamleri, Bærkpilleri, Kradsuldsfabrik osv., saae Andet end forskjellige Industrigrene, beregnede paa egen Fordeel, medens man ganske tabte af Sigte, at han derved beskæftigede en Mængde fattige og Børn og indirecte befriede Byen for en stor aarlig Udgift. Men til, drog det sig end ikke almindelig Paaskjønnelse, var der dog Enkelte, der ikke vare blinde for det Gode, Thomas Smed udrettede, og da Frederik den 6te engang gjæstede Byen, var det derfor intet Under, at Hs. Majestæts Opmærksomhed blev hændraget paa denne Mand, der forsaavidt havde nydt Anerkjendelse herhjemme, som han var en af Stadens 7 „Vise“. Kong Frederik, der kunde have været stolt af ret mange saadanne Mænd i sine Kjøbstæder, glemte heller ikke den gamle Thomas — thi gammel var han bleven for end den fortjente Opmærksomhed, han dog hverken havde søgt eller attraaet, var bleven ham tildeel.

En Dag blev Thomas kaldet op til Amtmanden; han havde ingen Anelse om, hvad denne vilde ham, og blev derfor, som man nok kan tænke sig, baade glad overrasket og indrerlig rørt, da han, efterat have hørt paa en høitidelig Tale, der i smukke og velvalgte Ord udhævede hans Fortjenester af det Offentlige, blev paaheftet Dannebrogskorset. Glædestraalende ilede han hjemad for allerførst at deeltagtiggiøre sin brave Hustru i den ham vedsfærede Lykke; det var paaengang gaaet op for ham, hvormeget hun, uden selv at vide det, ved sin Gunstighed og Glid havde bidraget dertil.

Undseelig og i beffeden Gølelse af sin formeentlige ringe Gørtjeneste, sneeg han sig hjem langs Husene, idet han holdt Haanden skjulende for det glimrende Kors, og saaledes besaandt han sig med Gæt ligeoverfor Hustruen, der ikke havde været lidet spændt paa at erfare Aarsagen til at Hs. Høi-velbaarenhed havde værdiset Smeden, at sende Bud efter ham. Saa snart hun saa ham komme raabte hun derfor utaalmodig:

— Huns vilde Amtskaali Dæ?

(For Dig, kjære Læser, der muligviis ikke er indviet i det jydsk Sprogs Giendommeligheder, nødsages jeg her til at afbryde min Meddelelse med den Forklaring, at for at være Mand maa man være gift, og er man ikke indgaaet i den hellige Egtestand, forbliver man Karl til sin Dødsdag, selv om Borherre har stienket En en hundredaarig Levealder. Gjerrings Overøvrighedsperson kjendte ikke Egtets beth Lyfsalighed, altsaa var han, efter vort hjemlige Begreb, ikke Amtmand, men Amtskarl, — det er da „saa rimele!“)

Thomas blev staaende ubevægelig med glædetindrende Ansyn, idet han vedblivende holdt Haanden for sit Klenodie. Han vilde forberede sin Hustru, men vidste i Dieblis- ket ikke hvorledes; maaskee frygtede han for, at det pludselige Straalesyn skulde angribe hende for stærkt, eller, hvad der er rimeligere, at hun ikke strax skulde være istand til at fatte og vurdere den retfærdige Udførelse til hans Lykke. Hun havde jo ikke hørt Amtmandens Tale, der i en vis Henseende havde løst op for hans egen Tvivl, og hun vidste altsaa ikke, hvormeget hun selv havde været dens hæderlige Gjenstand.

— Nu, Thames, gjentog hun, fa' Do it saare, huns vilde saa Amtskaali Dæ?

Men Thomas kunde ikke svare; han stod der lige udsæelig og tvivlsraadig; den dækkende Haand lod han gaae op og ned i korte Stød som om han gjerne vilde tage den bort, men frygtede for, at den skjulte Gjenstand skulde udslippe; tilsidst sank den dog, og Korset hængte aabentyst i fuld Glorie.

Thomas's Kone faldt ikke i Besvimelse. Hun saae fra Manden paa Korset og fra Korset paa Manden, og idet hun vendte sig med et Skuldertræk sagde hun blot:

— Hør vee' Do hva', Thames, Do haar al' din' Dav' vaat in Nar!

Stakkels Thomas! din første Triumph var ikke stor. Men Seiren var din; Anerkjendelsen maatte komme; nu tilhører den Esterslægten!

Saa, nu fjøre vi.

Langsomt gaaer det atter fremad paa den uendelige Strand; Diet trættes af det evige Sand; Dret pines af Raagers og Terners melancholske Skrig; Havets bestandige Brusen bedøver os; de skumpidskede Bover, der i eensformig Takt rulle under os op paa Stranden, for atter med en hvislende Lyd at skille tilbage i Havet, sætte os i en feberagtig Sindstemning. Vore Heste ere søsyge; see hvor de lude med Hovederne og dingle med Kroppene; de udstøde en sær Stonnen, som var det Længselsjuk efter Veien mellem de grønne Marker. Det er ikke langt fra at vi dele den samme Attraa; vort forskælede Sind, vore svage Ners

ver ere ikke modtagelige for den vilde Naturs ophøiede Alvor, vi længes efter dens milde Røst og fagre Smil.

Bort med den sygelige Nerveusitet; lad være med den kortsynede Stirren! Rast dit Blik udad, langt udover det store Hav; tæl de mangfoldige Seilere, der i hinanden krydsfende Retninger styre efter deres forskjelliges, fjerne Maal; slag med dit Torflæde og giv dem Hilsen med eller følg dem i Anden til det Land, hvor Phantasien helst kalder Dig, det være sig for at plukke gylden Frugt under den tropiske Himmels Sol eller samle gylden Høst i Glodseleierne mellem Australiens og Californiens Urskove. Stop ikke din Tanke, lad den slagre saa vide den vil, derudensfor gaaer den aabne, brede, alfare Bei og der behøver ikke at være nogen Grændse for din Phantasies frie Flugt.

Eller tænk Dig, hvilke usynlige Myriader af levende Skabninger, der bevæge sig ude paa Havets Dyb; dernede foregaaer og vexler evige Scener af vort eget Livs Ivedragt, Uret og Forfølgelse, men ogsaa af de Svages Sammenhold for at byde hine fule Magter Trods eller for i Forening at øve Uret, Forfølgelse, Mord. Hvis Du, der sagtens ikke foragter en Ret Makrel, vovede paa at dukke Dig ned i Havet, hvor en Stime af disse Fisk netop havde deres Bei, vilde det ikke gaae Dig bedre end Makrelerne paa dit Fad — Du vilde blive spist.

Tænk Dig endvidere, at Du en maaneklar Nat vandrede alene her paa Stranden og at en skægget Havmand steg frem af Dybet, eller tænk Dig — nei, hold nu op at tænke; nu have vi igjen tilbagelagt en Miilsvei og ere ved Kanderenderne; medens Rudsken giver vore Heste Brød vil jeg, saa godt min fattige Erne tillader, fortælle Dig

et Sagn, som lever i Folkemund og Folketro, og som knytter sig til dette Sted. Jeg vil give min Fortælling Navn og kalde den

Alger Terkildsen.

For Narhundreder siden levede der i Mygdal Sogn en gammel Smed ved Navn Terkild. Skjold og Glavind, Bil og Harnisk forstod han at smedde saa godt som Noget, og mangen bold Riddersmand var ved hans konstfærdige Haand bleven rustet til Kamp. Sønnen Alger havde arvet Faderens Idræt; da han endnu ikke var 16 Aar forstod han at hamre det skjønneste Spyd med Snirkler og Birater, og ikke liden var den Roes, han ofte havde erhvervet sig hos Mændene. Større endnu var hans Lov hos Qvinderne; thi han havde arvet Moderens Skjønhed i hendes unge Dage; som hende var han rank af Væxt og mild af Afsyn. Fæstede han sit Blik paa en ung Pige, da var det liig Funken fra hans Gæse — hun solte Gløden i sit Hjerte og Flammen paa sin Kind. Dog Alger kjendte ikke sit Dies Magt, han spogte og legede gjerne med de unge Piger; men han mærkede ikke Gjenskinnet af den Ild, han selv havde tændt, hans Hjerte var endnu ikke modtageligt for Kjærlighedens Lue.

Ofte maatte han foretage Reiser for Faderen til Indkjøb af Staal, Jern og andre Metaller. Hans Vej gik da almindeligviis til Skagen, hvor der boede en driftig Handelsmand, som forstod at samle sig alle Slags Forraad af de hyppige og rige Strandinger. Han pleiede da gjerne at gjøre Holdt paa det Sted, hvor vi nu befinde os; men dengang saae her heelt anderledes ud.

Stedet for den lille Bæk, der nu mojsommelig baner sig Bei i Sandet mellem de høie, nøgne Klitter, løb her en bred og dyb Strøm imellem frodig og blomsterstroede Enge. Han spændte sin Hest fra Bognen og lod den græsse, medens han selv ved Aaens Bred nød sit medbragte Mundforraad, hvorpaa Reisen igjen fortsattes med nye Kræfter.

Stedet forekom ham henrivende og romantisk; han kunde med en underlig Fryd i lang Tid stirre ned i den klare Strøm eller i stille Drømmeri lytte til den fortrolige Risten, der fortalte ham liflige Eventyr om Nøkker og Havfruer indtil hans Øie lukkedes og han faldt i Slummer. Undertiden forekom det ham, naar han med Blikket indadvendt skuede ned paa Vandsladen, at der viste sig for ham Ansigtet af en deilig Qvinde, ombølget af lange slagrende Haar; men naar han sprang op for at see nærmere til, opdagede han, at det kun havde været et Drømmesyn, maaſkee hans eget Speilbillede i Forbindelse med det lange Siv, som etsteds havde løsrevet sig fra den venlige Bred og nu drev forbi med Strømmen for at styrte sig i Havets vilde Bover.

Mange Gange havde han allerede gjort Reisen til og fra Skagen, hver Gang holdt han Rast paa dette Sted og hver Gang havde han de samme Tanter, de samme Syner, de samme Drømme, dog om muligt friskere, skønnere, livligere; det var som følte han en anden Tilværelse, hidtil ukjendte Gølelser fyldte hans Sjæl og begejstrede ham, han kunde undertiden slet ikke rive sig løs fra Stedet og flere Gange hændte det sig, at Astenen faldt vaa, at Maanen steg op af Havet og med forøget Glæde, ved at sende sine Straaler tilbage fra det gyngende Hav og den rislende

Bæk, kastede et fortryllende Skær over den drømmende Ung-
ling og den blomstersprængte Eng.

Han havde leiret sig saa tæt ved Naens Bred, at hans ene Haand var sunket ned til Vandsladen, da var det som om der af bløde Læber blev trykket et langt Kys derpaa, og samtidig foer en underlig Bittren gjennem hans Hjerte. Han hævede sig i en halvt siddende Stilling og nu saa han det henrivende Syn af en deilig Kvinde med sneehvid, fyldig Barm, smykket med et Baand af røde, glindsende Koraller, med langt, nedhængende, hyppigt Haar, omvundet med en Krands af glindsende Siv, med et forgyndigt Udtryk, der talte gjennem hendes blege, henrivende Træk og hendes store, blaa og drømmende Dine.

Han foldede sine Hænder i stille Henrykkelse og strakte dem derpaa ligesom bønfuldende ud imod det deilige Syn.

Drømte han, o saa gid han aldrig maatte vaagne, gid ingen kold Birkelighed maatte rive fra hans Læber det usynlige Bæger, af hvilket han indsugede en hidtil usjendt Saligheds begejstrende Ruus.

Skjult af Vandet indtil Bæstestedet, opholdt hun sig saa langt fra ham, at han ikke kunde naae hende; men hun vedblev at tilkaste ham sit usigelig omme og veemodige Smil.

— Deilige Kvinde, raabte han, jeg elsker Dig, forlad mig ikke, jeg kan ikke leve uden Dig! Boer Du hist paa Havets Bund, saa tag mig med, eller kan jeg ikke følge Dig, saa und mig den Salighed, at hvile ved din Barm og doe!

Istedetfor Svar hævede hun sin Næst til en blid og smeltende Sang, som ingen jordiske Toner vilde være i stand

til at frembringe. Han forstod ikke Sangens Ord, men der laae i Udtrykket en Længsel og Attraa, som næsten gjorde ham vanvittig af Qual og Henrykkelse.

— O, kom til mig, vær min, bliv min Hustru, jeg skal elske Dig hele mit Liv igjennem, som aldrig nogen Dodelig har elsket! Kom, o kom!

Qvinden rystede sørgmodig paa Hovedet og gjentog en Strophe af sin veemodsfulde Sang.

Ude af sig selv sprang han i Aaen for at gribe hende. Da lod der et langt og smerteligt Suk for hans Dre, og den Skjønne var forsvunden.

Han troede under Bandet at see en hvid Gjenstand skyde hastig ud imod Havet.

En Stund stod han som fasttryllet til Stedet, da steg han atter op paa Bredden og gav sin Fortvivlelse Luft i bitter Klage. Det var forgæves at han stirrede ned i Aaen og ud imod Havet. Hun vendte ikke mere tilbage.

Da Alger atter befandt sig i Hjemmet, var der foregaaet en sær Forandring med ham. Det varede ikke længe førend Alle lagde Mærke til hans underlige Adfærd og dybe Tungssind. Han forsomte Arbeidet, der tidligere havde været hans Lyst; han vendte de unge Piger Ryggen og gik bort, naar de kom for at bade sig i hans Dines Sol og lee ad hans ellers saa muntre Skjæmt; han kunde sidde hele Timer og stirre hen for sig, som var det et Legeme, Sjælen havde forladt for at opsoge Steder, hvor kun den kunde komme; midt under Arbeidet kastede han undertiden Hammeren og det gloende Jern langt fra sig og soer af-

sted over Markerne, som om det gjaldt pludselig at indhente en Flygtning; men fulgte Du ham, da vilde Du snart see ham jagtne sine Skridt indtil han pludselig heelt standsede for at kaste sig ned i Græsset, og Du vilde kunde høre hans qualfulde Jamren. Hvad gif der af ham? hvad Mærkeligt havde tildraget sig? hvilke onde Aander havde frydset hans Vandring? Havde en forelsket Fæe kastet Runer paa hans Bei og gjort ham vanvittig af Kjærlighed eller havde Nornerne flaaet en stedsevarende Knude paa hans Livs før saa glatte Traad? Alle gjættede; men Ingen kunde udgranske Sandheden. Hans Fader skjældte og kaldte ham lad; hans Moder søgte at trøste ham, hun tog hans Hoved mellem sine kjærlige Hænder, hun talte til ham som kun en Moder kan tale til sit Barn, hun bad ham nedlægge sin Sorg i hendes deeltagende Barm, hun smeltede hans Bryst saa det maatte flyde over og udtømme sig gjennem hans Dines Bæld; men han formaaede ikke at svare, intet Ord, ingen Forklaring vilde have givet ham Lindring i hans Hjertes bittere Qual.

Saaledes forløb en Tid, en usynlig Magt drog ham paa de eensomme Vandringer stedse nordpaa, som var han en Magnetnaal, der uvilkaarlig spingedes i denne Retning; nordpaa, nordpaa, henimod den Egn, hvor han havde mødt det vidunderlige Syn, der havde fængslet hans Tanke og bundet hans før saa frie Aand!

En Dag var han naaet heelt op til Uggerby Sogn; han vedblev at vandre fremad indtil Aaen, der stiller dette Sog fra Tværsted Sogn, pludselig spærrede ham Veien. En Høi laae i Nærheden, det var den saakaldte Ellehøi, han steg derop for at have en videre Udsigt henimod den

Egn, hvortil hans Hjerte droges. Længe stirrede han hen over Landet, da kastede han sig omfjeder ned og søgte at mildne sin Sorg i en riig Strøm af Taarer. Det gik ham som det lille Barn i Buggen, der omfjeder græder sig træt, det gik ham som det lille Barn, thi en sagte og melodisk Buggesang lod for hans Øre, stille, mild og beroligende; hans Hjertes heftige Slag sagtnedes og han faldt i en blid Slummer.

Omfjeder aabnede han atter Øinene; en Kvinde sad ved hans Side; hun var nøgen, kun om Skuldren havde hun et let Flor, der hængte ned og ombølgede hendes smukke Midie; den kolde Haand, hvormed hun havde svalet hans brændende Bænde, hvilede der endnu; af og til streg hun Haarene tilside, som vilde falde ned og hindre hendes Gjer-ning. Han blev liggende ganske stille og betragtede hende; hun var overnaturlig skøn; men h e n d e, den Elskede, den Savnede var det ikke.

— Hvad vil Du mig, skønne Ubekjendte? spurgte han blidt. Er det Dig, der mildner min Qual og husvæler mit Sind? Er det Dig, som bringer den usigelige Trost, der fylder mit nye saa beflemt Bryst?

— Ja, Alger, det er mig! Du seer, jeg kender dit Navn, men jeg kender ogsaa dit Hjertes Lide; o, jeg kender den, jeg maaler den efter min egen Smerte, den jeg saa ofte har følt, naar jeg saa Dig og lod Dig drage forbi. Blid, jeg elsker Dig, jeg kunde fængslet Dig med Lidenfæbels Magt og bundet Dig med Nærlicbedens Bånd; men jeg havde Medlidensbed med din Ungdom og Livslust.

— Er Du da min gode Fæ, og vil Du beskytte min Kjærlighed til Hende?

— Hvi spørger Du? Føler Du ikke i Svaret i dit Hjertes rolige Slag? O, at jeg ikke kan følge Dig i Livet og vandre ved din Side; men jeg har ikke Evne til at følge, jeg har kun Magt til at hendrage. Væ Dig, hvis det var skeet, Du maatte da have sagt Sollysets Deilighed for evigt Farvel.

— Men kan da hun følge mig, og vil Du hjælpe til at løse det Tryk, der binder hende?

— Ja, trods den Kamp, der foregaaer i mit Indre — jeg vil det. Min Fader er mægtig; jeg er hos ham gaaet i Forbøn for Dig og han gav mig denne Ring. Drag hen til Stedet, hvor Synet af din Elskede har be-
daaret Dig; men skynd Dig, at hun ikke i sin Længsels Qual, der er endnu mægtigere end din, skal forgaae og opløses til det hvide Havskum; skynd Dig, mit Dre er lydt, jeg hører hendes smeltende Elskovsquad; skynd Dig, at det ikke for sidste skal forstumme, at Echoet ikke skal hende med den sidste Boble af hendes henveirede Skikkelse!

— Men vil hun ikke undslippe mig som forhen?

— Vil hende denne Ring; den vil beherske den Magt, der trods hendes Elskov støder hende fra Dig; hun vil komme Dig saa nær, at Du kan sætte Ringen paa hendes Finger; der vil foregaae en mægtig Forandring med hendes Væsen og Natur, hun vil stige af Vandet og komme til Dig som den deilige Qvinde, Du har tænkt Dig; hun vil elske Dig og — o, at jeg skal opleve denne Smerte — hun vil vorde din!

— Tak, vidunderlige Tryllerinde, jeg vil ile, jeg følger dit Raad strax! raabte Alger og vilde springe op.

Qvinden smøg atter hans Bænde, og han gjennemstrømmedes af den tidligere milde No.

— Vent! sagde hun blidt. Gaae først til dit Hjem, hvor man utaalmelig længes efter din Ankomst; lad som om Intet var forefaldet; man vil glæde sig over din No og din Fader vil, for at adsprede Dig, sende Dig til Skagen; lad Ingen mærke, at dit Hjertes Længsel kalder Dig derhen, og tag en Klædning med, at Du kan dække din Elskedes Stikkelse.

Alger gjorde Mine til at staae op.

— Et Ord endnu, mit sidste, tilføiede hun med halvgvalt Stemme, elsk hende bestandig, at jeg kan finde nogen Trost for det Kjærligheds-Offer, jeg har bragt, at jeg ikke skal komme til at lide under mine Sødsfendes bittre Spot og Haanlatter.

Efter disse Ord reiste den Skjønne sig med taarefyldt Blik og gik; hun forsvandt gennem en usynlig Dør et steds i Høien, men ved det sidste Glimt af den svævende Stikkelse opdagede Alger, at hendes Nys var hult. Han vidste nu, at Elverkongens Datter var hans Livs Frelserinde.

Alt gik saaledes som Elverpigen havde forudsagt. No-deren, der kom Alger imøde paa Hjemveien, sølte sig beroliget ved det første Syn af den elskede Søn; et Tryk af hans Haand sagde hende tydeligere end Ord, at efter Stortmens Raseen var fulgt Havblik i hans Sjæl. Al, hvor

gjerne havde han ikke betroet hende Alt; men hun vilde jo ansee ham for vanvittig og omsider slye Den, han agtede at føre hjem som sin Brud.

Kort efter hørte Faderen ham homre paa den klingende Ambolt.

— Det kan jeg lide, Alger! Hvor gaaer det? spurgte han.

— Tak, Fader! nu føler jeg mig atter vel; jeg har været febersyg.

— Formodentlig Kolden! meente den Gamle.

— Maaskee den qualme Luft her i Bærstedet ikke for Siebliffet er mig ganske god; men naar jeg tager raft fat og hamrer dygtig løs, vil jeg vel forstrække Feberen fra et Gjenbesøg, sagde Alger, idet han lod Sammeren dandse i lystig Takt.

— Jeg er dog af en anden Mening, min Gut! Den frie Luft har, som jeg mærker bekommet Dig godt idag, og frisk Luft er i somme Tilfælde den bedste Medicin. Jeg behøver Kul og Staal for at kunne fuldføre den nye Rustning, Ridder Offeson til Asdal har bestilt hos mig. Til troer Du Dig Helbred nok til i den Anledning at drage til Skagen?

Alger beroligede Faderen i den omspurgte Henseende; men havde Noie med at skjule sin Glæde. Afreisen blev fastsat til den næste Morgen; det blev bestemt, at han skulde lægge Henvæien ad Østkysten for i paakommende Tilfælde at kunne tye ind til sin Moster i Bunken, en Plan, der i Begyndelsen ikke vel behagede ham, men som han dog ved lidt Eftertanke fandt bedst stemmende med sit eget hemmelige Niemeed.

Saa drog han da affted paa den tunge, sandede Bei; langsomt gif det, han leed Utaalmodighedens Qvaler. O, havde han kundet flyve lige til Maalet med Fuglens Flugt, istedetfor med Sneglens Langsomhed at hugte sig ad Krogveie forbi Steensbæk, Gaardbøse og Alsbæk, hvor han endelig havde naaet den østre Strand og nu bevægede sig langs Rattegattet op til Skagen.

Hans Hverv her for Faderen var ikke af lang Varighed og hans eget Grinde, at kjøbe en Gruentimmerklædning — han opgav den skulde være til en ung Slægtning — opholdt ham heller ikke længe.

Og saa begav han sig da med stigende Utaalmodighed paa Tilbageveien; nu dreiede han ind paa Stranden ved Besterhavet; om to Timer kunde han være ved Aaen; hvor bankede ikke hans Hjerte af Frygt for Skuffelse, af Kjærlighedens Haab og Længsel!

Endelig nærmede han sig Maalet, Aftenen var faldet paa, Maanen lyst, smeltende Toner kom ham imøde, han ilede hen til Bredden; derude, midt i det rislende Vand, sad Havfruen og sang sit henrivende Elskovssqvad.

— Kom, o, kom! raabte han og viste hende den gyldne Ring, der straaede underfuld i Maanens Glæds.

Hun taug, nærmede sig, fremrakte den ene af sine sneehvide Hænder, og han trykkede Ringen paa en af hendes Fingre.

I samme Dieblis reiste hun sig og steg som en deilig Dvinde af Badet.

Næste Dag vidste man over hele Mygdal Sogn, at et Skib var gaaet under udfor Naabjerg og at Alger Terfildsøn, som netop var kommen forbi paa Stranden da Katastrophen indtraf, havde været saa heldig at redde et Fruentimmer — det eneste levende Væsen, som Havet havde skaaet — og af Brændingen, men at man var uvidende om hendes Hjemstavn og Skibets Navn, da hun talte et Sprog, som Ingen kunde forstaae. Denne Begivenhed vedblev fremdeles, hvad man nok kan tænke, at give Beboerne Stof til Samtale og især var det unge Fruentimmer Gjenstand for Alles nysgærrige Gisninger. Medens man var enig om, at det yppige, blonde Haar og de store blaa Dine tilfjendegave Nordboen, var ikke den samme Enighed tilstede ved Bedømmelsen af hendes Udseende. Nogle, især de unge Mænd, fandt hende overordentlig smuk, Andre, og til deres Tal horte de unge Piger, fandt hende altfor bleg til at man kunde kalde hende en Skønhed; hendes fine, hvide og bløde Hænder vare derimod et sikkert Mærke paa, at hun maatte være en Dame af fornem Herkomst: en russisk Fyrstinde, meente Nogle. — Og Nygtet havde fremdeles travlt; det heed, at Alger var dødelig forelsket i denne Qvinde og at hun gjengældte sin Redningsmands Følelser paa en Maade, som røbede sig gjennem hendes hele Væsen; men at dette forresten var i høi Grad besynderligt. Flere Gange vilde man om Aftenen seent have seet hende vandre i Maanestien langs Maens Bred og hørt hende synge en underlig klagende Sang, men i Toner saa deilige, som Ingen tilforn havde kjendt, Toner, som maatte have naaet Algerns Dre; thi snart stod han ved hendes Side, og naar

Maanen blegnede for Morgenens Dæmring, kunde den endnu sende de Elskende sin Afstedshilsen.

Rygtet havde ikke løiet, og sandt var det ogsaa, hvad det fortalte om, at den gamle Torkild og hans Hustru ikke kunde lide Sønnens Kjærlighed til den fremmede Kvinde, hvis underlige Væsen ikke behagede dem.

— Hun er ingen Kone for Dig, sagde Moderen en Dag, da Alger bestemt havde erklæret, at ville ægte hende; hun passer ikke for din Stand, hun tænker kun paa at sværme i Maanestien eller sidde drømmende med Hænderne i Skjødet.

— Længselen efter hendes fraværende Kjære holder hende endnu fangen, men vil omfider slippe, sagde Alger.

— Jeg frygter for at hun vil bringe Dig Ulykke, at hun ikke er nogen naturlig Skabning; men et Væsen, som usynlige Magter har kastet paa din Vej for at bedaaere og skade Dig.

— Hvad har Du at sige hende paa; er hun ikke blid og god som hun er smuk?

— Hun er hemmelighedsfuld og sky, og hendes Skjønhed forfærder mig; jeg frygter hende.

— Du er fordomsfuld og uretfærdig, Moder. Jeg elsker hende; jeg kan ikke leve uden hende; jeg maa have dit og Faders Samtykke til vort Ægteskab.

Kort Tid efter var der stor Stads hos den gamle Torkild Smed. Alger og Thora — saaledes var den Ubeskjendte bleven kaldet — havde sluttet Ægteskabets Pakt. Bruden var smykket med en hvid Klædning, om sit Haar

havde hun vundet en Krands af smukke Sivblomster, hun havde plukket ved Maens Bredder, og om sin Hals bar hun et Baand af røde Koraller, som Nogle sagde, at hendes Mand havde givet hende i Morgengave, Andre meente at hun havde baaret, da hun var bleven reddet fra Skibbruddet; men Ingen havde seet for.

Brudgommen straaled af Kjærlighed og Lykke; han havde kun Die for sin unge Brud og saae ikke at Forældrene vare alvorlige og at en underlig trykket Stemning beherskede Gjæsterne. Skjondt Thora allerede havde lært at gjøre sig forstaaelig ved Taler, var hun dog tavs, indeluttet og stille. Det hemmelighedsfulde Elor, som hvilede over hendes Herkomst, var selv ikke ved denne Leilighed blevet løftet. Kun Alger vidste, hvad der „af Familiehensyn“ maatte være en Hemmelighed for alle Andre.

Musiken tonede vel og Dandsen gik; men uden Munterhed og Liv; hvert Dieblis indtraadte en Pause, som da kaldte Alger til sig selv.

— Munter, mine ærede Gjæster, raabte han ved en saadan Leilighed, et Glas for Kjærlighed og Lykke! Blæs, Musikanter, Eders lystigste Jansfare! og nu afsted igjen til Dands!

Han greb den nærmest staaende unge Pige og svingede hende ind i Hvirvelen; men strax efter var han atter forsvunden; han var hos sin unge Brud, der ikke dandsede, men sad tankesuld og stirrede gjennem det aabentstaagende Vindue efter Maanen, som seilede langsomt forbi.

Det var for Gjæsterne som om de befandt sig indenfor en uhyggelig Tryllefreds; først da Gildet var forbi og de

vare paa Veien til deres Hjem, syntes de atter at kunne aande frit.

En Tid var paany forlobet; i Algers Hjem var Forholdet usorandret; han elskede sin Hustru omt; han fandt sig i hendes Drommeri, thi han vidste jo, at hendes Natur ikke kunde være som andre Menneskers; og naar Moderen og Faderen bebreidede ham, at han ikke lærte sin Kone til Huuslighed og Arbeide, da svarede han:

— Hendes hemmelige Kummer er endnu ikke mildnet; men det vil skee og I skulle nok faae Glæde af Eders Datter.

Moderen rystede bekymret paa Hovedet. Af, sagde hun, jeg frygter, at det vil aldrig skee!

Snart indtraf der en glædelig Begivenhed for Alger. Hans Hustru havde født ham en Søn. Den lykkelige Fader var henrykt over sit Barn, Moderens udtrykte Villed; det havde arvet hendes blaa og drommende Dine. Han bøiede sig over hendes Leie og kysjede hende omt.

— Alger, sagde hun, vor Slægt vil aldrig blive talrig; men den skal aldrig uddøe.

„Harde Drengen blot lignet sin Fader!“ sagde Bedstemoderen, hovedrystende; men hun tog sig dog kjærligt af den lille Skabning, der blev hendes Hjertes Fryd, og det var vel; thi hvad skulde der ellers blevet af den, Moderen selv havde ingen Tid til at pleie sit Barn, hendes Tanker syntes dertil at være for langt borte og hvergang Maanen tændte sit Lys paany, saae man hende vandre ved Maens Bred og man horte af og til hendes melancholiske Sang gjennem den stille Nat.

Dette blev omfider Alger formaget. Han bebreidede

hende i Forfning i milde Ord, at hun ikke kunde lægge Baand paa fin underlige Tilboielighed; men da det vilfe fig uden Virkning, talte han haardere til hende.

— Tilgiv mig, Ulger! fagde hun, jeg kan ikke være anderledes. Jeg elsker Dig inderlig, jeg elsker ogsaa vort Børn; men jeg kan ikke være fom andre Hufruer og Mødre. See, nu vinker Maanen mig — lad mig fare!

— Rei! nu vil jeg, at Du ſkal blive. Jeg er kjed af dette Bøfen; jeg er kjed af mine Forældres Vebreidelfer og af hele Sognets Spot. Du ſkal erfare, at jeg er din Huusbond. Bøv ikke paa at forlade Hufet uden min Tilladelfe!

— Jeg kan ikke blive, Ulger! jeg maa gaae, fagde hun håndervridende og greb i Døren.

— Prøv derpaa og jeg vil hade Dig! min Moder har Ret, naar hun anfeer Dig for et overnaturligt Bøfen, der af onde Magter er ſtillet i Veien for mit Livs Lykke.

— Nu vinker Maanen atter; jeg gaaer, jeg gaaer!

— Gjordomte Her, der vover at trodfe min Befaling; jeg hader Dig, jeg hader Dig! ſkreg Ulger ude af fig felv.

En ſtingrende Latter, fom af tuſinde unge Bøger, lod i det ſamme udenfor.

— Ha, hvad er det? man har beluret os; man ſpotter mig i min Ulykke! raabte Ulger, idet han rafende rev Døren op.

Udenfor herſkede Dødsſtilhed, ikke et eneste levende Bøfen var at fee; men han hørte et dybt Suk igjennem Luften og ſegnede beſvimet til Jorden.

Da han kom til fig felv, gif han ud for at opføge

Thora; han hørte allerede i Afstand hendes Klagesang; den smeltede Isen, som havde leiret sig om hans Hjerte. Kom, sagde han mildt. Maanen sank i det samme bag Horizon-ten; hun fulgte ham rolig og der kom ingen Debreidelse over hans Læber.

Nogle Uger forløb uden at Ulger havde nogen særdeles Grund til Klage over sin Hustru; hun tog sig endog i denne Tid af Barnet og legede stundom med det, saa at et nyt Haab for Fremtiden var vakt i hans Sjæl; men da den mørke Nat var forbi og Nattens Lys atter stod glimrende paa Firmamentet, gjentog den tidligere Scene sig med endnu større Hestighed.

— Du har ingen Magt til at forbyde mig at gaae. Jeg vil det! raabte hun.

— Det ville vi faae at see!

Han tog den tykke Staalstang og satte den for Døren; men hun rev den bort, knækkede den i flere Stykker som var den af Glas, og forsvandt inden Ulger fik Tid til at komme sig af sin Forbauselse.

Saa snart han havde fattet sig noget, ilede han efter hende. Hendes Bei havde en anden Retning end den sædvanlige; ved Maanens Lys kunde han følge hendes Skikkelse; hun ilede i nordlig Retning ad Uggerby til; ligesom han troede at være hende nær, saa han hende langt forud, og saaledes gik det, til hun omsider forsvandt i Klitterne. Han var lige bag efter og maatte snart kunne indhente hende, om et Dieblis vilde han have naaet hende ved Stranden; den kolige Aften havde ikke formaaet at svalde hans Sind; han vilde alvorlig irettesætte hende for den udviste Trods, forbyde hendes Vandring ved Stranden og strax

føre hende med sig tilbage. Da han naaede den yderste Klitte, saae han hende ved Havet; han horte hendes Sang, der lød mere smeltende, mere sørgmodig end den pleiede, den lød som han i sin Tid havde hørt den ved Aaen i Raabjerg Sogn.

— Nei, sagde han, det hjælper ikke, denne Gang skal hun ei bedaare mig! og hurtig skyndte han sig ned til Stranden for at gribe hende.

Hvad var det? hvor var hun bleven af? Hun var Intetsteds at see! Der ligger Noget! O Gud! det er hendes Klædning! Han vilde bøie sig ned imod den; men opdagede i det Samme en glimrende Gjenstand ved sin Fod. Uvilkaarlig greb han efter den; men blev betagen af en usigelig Rædsel; thi i Haanden holdt han sin Hustrues Ring.

Havet var stille; ingen Brænding foruroligede det, kun der hvor han stod slog noget hvidt Havskum op paa Stranden.

— Thora! Thora! raabte han. Kom, jeg tilgiver Dig! jeg elsker Dig!

Da lød der et dybt Suk igjennem den stille Luft og en skingrende Latterchor som af tusinde unge Piger gjenlød for hans Dre.

— Forsilbe! forsilbe! Jeg har hørt min Dom! raabte han og løb ilømt tilbage ad den Vej, han var kommen.

Næste Dag var der Befymring hos den gamle Torkild Smed. Et Bud havde bragt hans Svigerdatters Klædning, som var funden ved Uggerby Strand; man antog,

at hun havde villet bade sig, at hun havde vovet sig for langt ud og var forulykket. Men Belymringen skulde blive til bitter Sorg: en Skare af Mænd bragte Ulgers affjælede Legeme; det var om Morgenens tidlig fundet paa Ellehøi. Nimenligviis var han gaaet ud for at opsoge sin Kone og havde ved den hurtige Gang sprængt Noget inden i sig, der havde voldet ham Døden.

Den gamle Terkild og hans Hustru overlevede ikke længe Sønnen; men Sønnensønneen voksede til og hans Slægt lever endnu.

For kort siden var der kun en Broder og Søster tilbage; skjøndt Livets Baartid var gaaet dem forbi, forblevede dog begge ugifte; men, var det en Skjæbnens Tilskikkelse — jeg veed det ikke! — de fandt hver for sig den farnede Livsledsager. Endnu levede Havfruens Spaadom: Broderens Hustru fik en Søn og Søsteren en Datter; men saa kom Døden og hentede efterhaanden først de tvende sidste og saa den lille Dreng, det eneste Haab til dens Opfyldelse.

— Nu er det ude med den Spaadom, sagde Havfruens sidste Gæstekommer. Nimenligviis var det Hele et Hjernespind af overtroiske Forsædre! Men senere, efterat Mar har lagt sig til Mar og han og Hustru vare komne saa langt hen ad Livets Bane, at de maatte vente at staa ene paa deres sidste Aften, nu har Hustruen født sin Mand en Søn, og nu tvivle de ikke længer paa Sagnet's Rigtighed; nu hedder det igjen:

Savfruen holder Ord!

Nu har jeg fortalt det Sagn, som knytter sig til Stedet, hvor vi ere. Kommer Du nogensinde til Mygdal, vil man, til Befræstelse paa Sagnets Rigtighed, endnu kunne paaavise Dig Stedet, hvor Algers Smedie stod.

Jeg nægter ikke, at Phantasiën, med Hensyn til Tildragelserne og deres Gang, har aabnet mit indre Øie for Udskilligt, som ellers vilde have været uopflaret.

Hvergang jeg har endt en Fortælling, synes jeg, at mit Stof er opbrugt; dette er ogsaa Tilfældet nu og jeg veed intet Andet at tale med Dig om, end Veiens Besørlighed. Sandet ligger jævnt og glat som sædvanlig, vi kjøre som paa „et Floilstæppe“, men Gud bedre for Floilstæppe det er; spørg engang Hestene: Klip! klap! lyder det. Hvergang de sætte Foden i Sandet indesluttet endeel Luft i den Hjulhed, som bliver tilbage mellem Skoen og Hoven, og hvergang Foden atter hæves, holder den sammenpræssede Luft igjen, idet den formelig suger Vandet op i det efterladte Spor, dog kun for et Dieblis — see Dig tilbage: baade Vandet og Sporet ere forsvundne og Stranden ligger saa glat som om aldrig nogen Hest og Vogn var gaaet hen derover. Klip! klap! Den Kjørsej er „seig“, kan Du troe; der kan næsten ikke være Tale om at kjøre stærkere end i Fodgæng.

Sidtil har Du forgæves villet søge efter selv den mindste Rullesteen; intet andet end Sand, det rene Sand, møder dit Øie. Tæt ved din høire Side fortsætter den uendelig Række af Klitter, der snart som smaa Bakker, snart som Bjerge (Miler) opfylder Landet bagved i dets

hele Bredde og strække sig lige til Skagen. Men — det var dog paafaldende! — paa det Sted, hvor vi nu befinde os, ere Klitterne borte. Have de maattet gjøre Plads for Fæstningsværker, eller hvad betyde de Bastioner, der med tilskyndende stor Konstfærdighed ere anlagte her mellem Klitterne? Vi vilde lidt nœiere betragte en af disse „Bastioner“ — der ligge flere ved Siden af hinanden, kun adskilte ved enkeltstaaende Klitter, som maaskee skulle træde istedetfor Fæstningstaarne — den har en Høide af c. 20 Alen og skraaner jevnt, regelmæssig og glat ned imod Stranden; dens øverste Kant eller Rand løber horizontal og snorlige som om den var affat med Batterpas og Lineal, og hvad der er det Mærkværdigste: der er intet Sand at see paa den; ligestore Kullesteen danne dens Yderside. Vi vilde fravle op paa Bolden; frygt ikke for at Du skal blive tilraabt af en tjenstlig Skildvagt. Opstigningen er lidt besværlig; uagtet vi træde paa Steen, give disse efter ved hvert Fodtrin; men vær ikke bange for at Du skal odelægge Boldens Profil, saasnart Du hæver Foden, er den opstaaede Jordhøining igjen jevnet, nogle Kullesteen have skiftet Leie, det er det Hele, og Alt ligger jevnt og glat som om Ingen nogensinde havde været istand til at bringe dem i Ulave. Endelig er det lykkedes os at komme ovenpaa. See Dig nu selv om, her er Intet at beskrive og dog nyder man her et forbausende Skue, hvoraf man aldrig nogensinde forglemmer det første Indtryk.

Vi befinde os paa en stor Steenflette, den strækker sig langs Strandkanten i den angivne omtrentlige Høide af mindst en Snees Alen over Havsladen; til alle Sider, paa de omtalte korte „Bastion“strækninger nær, er den indfattet

af Sandflitter, og den bestaaer af lutter Rullesteen af eens Størrelse, omtrent som en knyttet Haand, der ligge saa jevnt ved Siden af hverandre, at de danne en aldeles vandret Flade. Du troer at befinde Dig paa et uhyre Torv af en uddød Stad, hvor Broelægningskonsten har indtaget et mærkværdigt hoit Standpunkt; og hvilken Reenlighed og Orden maa ikke have hersket her? hele det umaadelige Torv er „som blæst“: dit Die vil forgjæves søge efter en eneste forstyrrende Gjenstand, Du finder kun Steen ved Steen i en ængstende Gensformighed. Hvorledes disse Steensletter — thi der findes flere af mindre Udstrækning — ere fremkomne her, saa hoit over Havsladen, som aldrig synes at kunne være naaet herop, er uidentivl en af Naturens store Gaader; ialtsald skal jeg vel vogte mig for at prøve paa dens Løsning.

Vi nærme os nu mere og mere til Skagen; endnu stedse ere vi indeklemte imellem Hav og Sandflitter; men Rjorsfjelen er besværligere; den elastiske Rullesteenslægning strækker sig nu langs Havsladen, og Hestene kunne kun moommelig og stønnende bevæge sig fremad.

Efter en 7 Miles Rjorsfel og deraf de 4 langs Stranden, boie vi nu omfider ind i Landet og befinde os i Soien eller Gammel=Skagen, hvorfra vi endnu have en Hjerding=vei til det egentlige Skagen. Skjendt Bognhjulene synke i Sand til op imod Navene, pruste vore Heste af Glæde og tilkjendegive ved stærke Ryk samt korte og urolige Skridt, at de gjerne vilde fjerne sig hurtigere, der= som det blot var dem muligt „at sætte i Løb“ med den

tunge Sandploug; de nodes pænt til at give sig Tid, og det samme gjælder da os.

Vi have god Leilighed til at see os om; men her i Høien er intet Andet at iagttage end endeel i Flæng spredte smaa, fortladne, straataelte Træhuse, der ligge paa Sandforhøininger og søge Lø mod Storm og Sandflugt bag lave, tjærede Blankværker. Træværket haves jo her rigeligt og før godt Kjob; de hyppige Brag og indstrandede Tommerladninger ere en god Skov at fælde i. Ved hvert Huus findes flere galgeformede Stilladser, hvorfra de til Tørring ophængte Fisk, saasom Røkker, Skader, Haaer etc., sende os den ikke lifligste Duft imøde. Forbi Klitter og Hede, men ogsaa ret frodige Marker, komme vi da omsider til Skagens Vesterby; vi passere Plantagen og den nye Kirke. Seet fra Siden ligner denne Halvdelen af en høi Genetages Bygning, hvis røde Tag paa den ene Ende — som man, for det rette Forholds Skyld, maa tænke sig bestemt til Husets Midte — er forsynet med en hvid, uhyre flodset Skorsteen, der ifledesmindre skal gjælde for et Slags Taarn, paa sin normale Plads. „Naar det blæser stærkt“ — saaledes har jeg etsteds læst — „ryster hele den ulyseselige Kirke, og naar det regner staaer Gulvet under Vand.“ Indgangen er ved den ene Ende, under den omtalte brede Skorsteen, ligesom Indgangen er Alteret, over Alteret Prædikestolen og paa begge Sider Kirkestolene. Orgel skal først nu anbringes; men Skagboerne synge godt, saa Søvnet har været mindre soveligt. I det Hele taget gaar Skagboerne flittigt i Kirke. Nytaarsmorgen 1845, just som Præsten havde begyndt sin Prædiken for den talrigt tilstedeværende Menighed, aabnedes Kirkedøren paa Aften, en Mand stak Hovedet

ind og raabte: „Der staaer 5!“ Et Dieblif efter var Menigheden forsvunden og Præst og Degn havde ikke Andet at bestille end ligeledes at gjøre sig usynlige.

Uden at Husene paa nogen Maade ere ordnede i hvad vi i daglig Tale forstaae ved „Gader“, — thi saadanne findes ikke i Skagen — antyder Sporet os dog den Vej, vi skulle følge; den gaaer forbi flere ret pyntelige Smaasteder med Haver, omgivne af Plankeværker; vi figge ind over disse og finde allevegne Blomster, her saagar et Drivhuus. Endelig langt om længe naae vi Østerby, hvor Gæstgivergaarden omsider tager imod os og vore Heste.

Efter en saa lang og trættende Kjørsel glæder man sig til at komme under et godt Tag, og i denne Henseende fluffes man her ikke i sine Forventninger.

— Naar vi bede om kogte Rødspætter med Kartofler, lille Madam.

— Der er ingen Rødspætter at faae.

— Ja saa ville vi have Torst.

— Haves heller ikke! Jeg skal spørge mig for i Boustiken om der er fersk Fisk at faae.

Gæstgiveren er ogsaa Kjøbmand, men jeg har en Slags Mistanke om, at hans Hovedhandel bestaaer i Ol og Snaapje til de i Bodden klyngevis forsamlede skagenske og svenske Fiskere. Et Dieblif efter vender den venlige Bertinde tilbage,

— Det gjør mig ondt, mine Herrer, men der er ingen Slags Fisk at faae.

— Hvad behager? i Skagen og ingen Fisk! Hvorledes rimet man det sammen?

— Svenskerne have opkjøbt Alt.

— Svenskerne?

— Ja, de fiske ikke selv; men fjerne herovre for at sælge naar de komme hjem.

— Wien hvad kunne vi da faae at spise?

— Dnsker De Kyllingesteeg og Rødgrød?

— Lad gaae da! Vi ville, imedens Maden tilberedes, besee det nye Fyrtaarn. Hvorledes komme vi bedst den lange Vej?

— Jeg skal bestille Dem en Fiskerbaad. De kan godt strax begive Dem ned til Stranden; Fiskeren vil være der lige saa tidlig.

— Godt. Farvel!

Ti Minuter efter sidde vi i Fiskerbaaden og nu gaaer det for fulde Seil nordpaa, vel rigelig en Fjerdingvei, indtil vi lægge an ved Kysten udfor Fyrtaarnet og ride island paa den brede Fiskerryg, med en tyk islandsk Nattroie til Sattel.

Vi befinde os nu nedenfor det runde, fegleformede Taarn, der har en Høide af 140 Fod — det gamle 8-kantede Fyrtaarn, der endnu vedligeholdes som Sømærke, er kun 80 Fod høit. — Tæt ved Taarnet ligger Fyrinspektorens Bolig, der, efter det Ydre at domme, maa være herstabelig; i Vinduerne see vi blomstrende Potteplanter. Vi gaae ind i Gaarden, der er omgivet af en Muur, og finde her, foruden Kjørerummet, en nydelig lille Have; opad Muren vøjer frodige Espaliertræer, behængte med Abricoser, Ferskner og Blommer, og fra Blomsterbedene sende Levkoier og Nejseda os en yndig Duft imøde. Men er det ogsaa muligt, at vi befinde os paa Skagens Green? Af, et Blik udenfor overbæjser os om Birkeligheden!

Med stor Forekommenhed tillades det os at besøge Taarnet, men skjøndt Trappen er magelig nok, er denne Opstigning meget trættende og besværlig, rundt og rundt og rundt og rundt gaaer det; Kredsen bliver snævrere og snævrere; men endelig ere vi deroppe, ja høit oppe i Løsten saagaar, Lyseapparaterne vises og forklares os, vi gaae endelig langs Jerngælderet rundt paa den trange Dmgang udenfor Løsten — og det er noget Andet end at gaae omkring Huset paa Rundetaarn — vi føle en underlig frildrende Fornemmelse i vore Been og en besynderlig Tugde i vort Hoved, som om det kunde tage Overballancen fra vort Corpus og styrte os over Gælderet ned i Afgrunden; med lettet Hjerte slige vi atter ind i Taarnet, indskrive vore Navne i Hyrmeherens Bog og foretage saa vore nedadgaaende Propriætersvingninger indtil vi atter fra den sikkre Grund kunne maale Høiden af den tilendebragte Himmelsflugt.

Saa Minuter efter sidde vi atter i vor Baad, Seilene sættes til, i Hast gaaer det, Landridningen er overstaaet og nu træffe vi i Sand til Anklerne for at naae tilbage til vort Asyl. Vor Vertinde har allerede længe iagttaget vort Komme og vi træffe Maden paa Bordet. En Overraskelse venter os: foruden de lovede Retter findes ogsaa fegte Makrel; Fisken er lige kommen af Havet. Da jeg har en Anelse om, at Ryllingerne ere komne lige fra Hønsagaarden, holder jeg mig til Makrellen, der smager fortræffelig.

Imidlertid er det blevet Aften. Gode Gjæstefamre anvises os. Godnat!

Vi faae nu at see hvad Udbytte den Dag imorgen vil bringe os.

Naturligviis ere vi tidlig paa Benene. Vor Fisker fra igaar har allerede bemærket vor Ankomst; vi ride ombord paa hans Ryg, sætte fra Land og afsted gaaer det, ud til den yderste Pynt af Skagens Green. Nu ere vi der; Havet har forlængst udvasket Sporene af den großmægtige General v. Falckensteins martialske Stormskridt, men vil aldrig kunne udtøtte den Skamplet, som er fremkommen ved at de preussiske Marodeurer saaledes, uden at der lagdes dem et Halmstraa i Beien, kunde lystfarte heelt herop og plante den preussiske Drn paa Skagens Green. To smaa rustne og ubrugelige Kanoner, der herreløse laa henslængte etsteds i Sandet, forte Generalen med sig som Geirstrophæer. Lad ham have dem; maafee vil han betjene sig af dem til en Gresssalut for en vis General, saafremt denne engang, hvad rimeligt er, gjæster det kjære Berlin.

Der, hvor Skagerak og Kattegat „kyskes og brisfe til Skum“, tage vi os et særdeles forfriskende Bad. Vi ere rigtignok komne paa temmelig lavt Bunde; men det er maafee saaledes det Bedste; Vandet er her ligesaa vaadt som længere ude og her er Badningen forbunden med mindre Fare; thi skjøndt vi have en af de flinkeste Bjergere til Baadsfører, er det dog vist, at hverken han eller overhovedet nogen af Skagens Fiskere kunne svømme.

Vi begive os tilfods paa Tilbageveien; vor Baad kan følge og tage os ombord naar vi falde. Hift er man ifærd med at trække Baad iland; det maae vi tage i Diebyn; Garnet begynder allerede at komme tilsyne derude; Gen, to, tre! hiv op! hiv op! Nu ligger det paa Land; riig Gangst maa der være, saaledes som det sprælder og rumsterer nede i „Kølven“. Indholdet tømmes paa Stranden

og Barthaverne ere alt ifærd med at sortere og tælle: 10 Haaer, 4 Skader, 6 Rokker, en Mængde Rødspætter, nogle Torst og Hornst samt enkelte Makrel. Disse Havets Beboere, der for et Dieblif siden vare saa bevægelige og muntre, ligge nu døde eller dørse paa Stranden, kun Rødspætterne gjøre nogle voldsomme Ruuspring i den sidste Dødskamp. Rokkerne og Skaderne, der for den Uindviede have næsten eens Udseende med deres flade og brede Krop og alenlange Hale, blive strax „flændsede“, visse Fjeddele blive efterladte paa Stranden, Resten føres bort for at hænges op til Tørring. — Halloi! Nu tager Baaden os igjen ombord. Hver af os forsynes med en lang oprullet Fiske snøre, der paa den nederste Ende, paa 2 a 3 Fjerne, er deelt i to Arme, hver forsynet med Krog og Madding, hvilken sidste bestaaer af smaa i Fiskeform udskaarne Stykker Makrel; ovenfor Tvedelingen er en Blyklump af omtrent et Punds Vægt. Vi ere nu komne et godt Stykke fra Land og lade vore Snorer rulle ud; Baaden gaaer for fulde Seil, saa at Snorerne strammes stærkt agterud; med den Haand, der holder Snoren, gøres nu idelige smaa Ryk; igjennem den stramme Snor forplanter den mindste Berørelse ved samme sig ligesom en electrisk Strøm til Haanden; jeg kan tydelig mærke, at der er noget som pusler ved mig.

— Det er nok en næsviis Hornst, som gnaver Maddingen bort! mener Fiskeren.

— Saa, nu rykker det stærkt. Hiv!

En deilig feed Makrel hænger ved den ene Krog, og Maddingen er næsten borte fra den anden. Det varer kun et Dieblif at bringe Alt i Orden og Snoren sænkes paany.

— Der er atter Bid. Hiv!

Denne Gang er der 2 Makreller. Og nu gaaer det Slag i Slag, uden Standsning; et Dieblif efterat Snoren er sænket, maa den atter trækkes op, og hvergang hænger 2 Fisk paa Krogen. Det er rigtignok noget Andet end i flere Timer med stoist Laalmod og under philosophiske Enebetragtninger at stirre fra Nabredde ud i Bandet for omsider, naar man har været ret heldig, at kunne glæde sig ved Fangsten af et Par jammerlige Gjeder eller af en ussel Aborre og nogle elendige Skaller. Vi have her det store Held, at befinde os lige over en Stime Makrel. En Mængde af disse skjenne Fisk, der straae i alle Nagnbuens Farver, ligger allerede opdyngtet agter i Baaden; dog bestaaer vor Fangst ikke aldeles udelukkende af Makrel; vi faae ogsaa engang imellem Bid af en Leppe — jo, see ikke saa forbauset paa mig, gode Læser, jeg sagde Leppe; de ere yderst delicate, at sige naar de ere godt stegte; man kalder dem ogsaa Makrelstyrere; men det Navn er ikke saa gængse. Man siger at Fisker er stum; men det gjælder ialtsald ikke om de to Bredslabe, vi fangede der, de knurre lydeligt over deres Banskjæbne; det er to Ulfe eller som de her betegnende kaldes: Knurhaner.

Nu er det pludselig forbi med Herligheden; intet Bid mere; Stimen er løbet fra os, kun en enkelt nærværende Hornfisk viller i Maddingen, men er for udpeculeret til at bide paa Krogen.

Saa, nu have vi da været ude at dørge Makrel; det er mere end de fleste kunne gjøre sig til af.

Medens vi nyde vor Frokost paa Gjæstgivergaarden —
Kyllingestegen og Rødgrøden fra igaar komme os nu godt
tilpas — vil jeg fortælle Dig

Lidt fra Stranden.

Jeg berørte for, at den Jisser, der nylig seilede med
os, var en af Slagens sletteste Bjergere. At jeg har talt
Sandhed kan Du allerede slutte deraf, at da han for ikke
længe siden blev roest i Bladene for den uforfærdede Raskhed,
han havde lagt for Dagen ved Redningen af et strandet Skibs
Mandskab, tog Indenrigsministeren paa Forhaand og uden
at afvente den officielle Indberetning selv Initiativet til at
gjøre ham til Dannebrogsmænd. Udnævne liden flod at læse
i „Berlingske Tidende“; men den djærve Redningsmand fik
desuagtet aldrig Hæderstegnet; det strandede paa Underau-
thoriteterne. Sagen var simpelthen den, at han, paa Grund
af lave Begreber med Hensyn til sin egen og Statens Gien-
domsret til indstrandet Gods, engang var geraadet i Con-
flict med den offentlige Moral. Da dette oplystes tog
Ministeren Korset tilbage, men taug viselig stille med sin
egen Gadaise.

Uf denne Omstændighed skal Du nu ikke strax danne
Dig noget overdrevent ufordeelagtigt Begreb om Manden;
hust paa hvormeget der taler til hans Undskyldning i dette
Stykke; troer Du, at det Exempel, han har taget i Arv,
er bedre, og mener Du, at han er værre end andre Skag-
løvere, fordi han har været saa uheldig at blive seet paa
Singrene? I hans Barndom fik Skolebørnene ingen Dada
af Politimesteren fordi de bemægtigede sig en ilanddreven
tom Glaske. Nei, dengang var Forholdet imellem Befolk-

ningen og Retsauthoriteterne langt anderledes patriarkalsk. „Derom kan jeg synge en Vise“, vilde Hr. Grylle have sagt; jeg nøies med at sige: derom kan jeg fortælle en Historie.

For endeel Aar siden var Præsten paa Slagen en Dag til Frokost hos Byfogden — i den Tid var Hunde- og Rattetforholdet mellem hiin Stads Embedsmænd ikke saa udviklet som nu —. Østersfadet var tomt, Skallerne havde indtaget pyramidalste Stillinger og en Flaske af „den ægte Slags“, fra den store Biinkjælder derude, en, der var fuldkommen uhavareret — det Samme gjælder da ogsaa om de Flasker, der allerede vare tomte — stod paa Bordet med Resten af sit Indhold, da der kom Melding om en Stranding. Velerværdigheden og Retsfærdigheden toge hinanden under Armen for ved fælles Hjælp at naae Strandingstedet. Efterhaanden som de nærmede sig dette, blev det dem mere og mere klart, at de ikke vilde blive de Første paa Pladsen: snart kom En, snart en Anden løbende dem forbi gjennem Klitterne med Gjenstande, som tydeligt nok hidrørte fra det strandede Fartoi. Imidlertid syntes det dog ikke at være ganske tydeligt for Byfogden, der uden at see til Høire og Venstre vedblev at skride fremad. Omfider tabte Præsten Taalmodigheden:

— Men, Hr. Byfoged, seer De da slet ikke hvad her foregaaer?

— Jo vist seer jeg hvad jeg seer, lod det velvise Drælsvar.

— Og foranlediger det, De seer, Dem da ikke til at skride ind?

— Om Forladelse, at jeg retter et theologisk Spørgs-

maal til Dem: Troer ikke Deres Belærværdighed, at Vorherre vil tilgive disse stakkels fattige Menneſter?

— Jo, derom er jeg overbevist, ſvarede Bræſten.

— Naa, De indſeer da ſelv, at kan han tilgive, ſaa kan jeg ogſaa.

Og dermed var den Hiſtorie ude.

Saa galt gik det da ikke heller til ved ſlige Leiligheder, at der Intet ſkulde blive tilbage til en Auction; men naar der ved en ſaadan forekom Noget, ſom Byfogden ſelv havde Lyſt til, ſaa ſagde han blot: „Herren har det ſelv behov!“ og ſaa blev vedkommende Gjenſtand „taget ind“ igjen.

(Man fortæller iøvrigt om ſamme Byfoged, at naar en Creditor — ſom ofteſt en eller anden Jøde, der kom langveis fra med en opkjøbt Jorrding — indſandt ſig, i Haab om endelig engang at blive betalt, blev han meget høſtig budet ind i Dagligſtuen, hvor han rigtignok ikke traf Herren, men hvor Huſets Tjener ſtrag efter traadte ind, for, til Gjaſtens Underholdning, med ſand Virtuſitet, at tractere den ſtore Bytronne. Den uhykkelige Creditor vilde tale, men fik en alt overdøvende Gvirvel til Svar; han borede Fingrene i Dreene, men — Bom-bomme-lomme-lom! — om han ſaa havde opholdt ſig 15 Alen under Jorden, vilde Larmen have naaet ham; han ſlygtede til den fjernſte Krog i Stuen, det hjalp Intet, Trommeſtødet holdt, men Trommehinden var ved at ſprænges; han ſkyndte ſig ud paa Gangen, ud i Gaarden: Trommen fulgte ham, ud „paa Gaden“, hvor en ſidſte Gvirvel forandrede hans hidtil modſtræbende Skridt til en vild Flugt, hvorunder han kede ſig ſom om han havde været Rat i en Gaſtelavns-

tønde. Ethvert gjentaget Besøg havde samme Resultat og Moses maatte omsider med usorrettet Sag vende tilbage til det Sted hvorfra han var draget ud.)

Jeg kan endnu fortælle et Par Anecdoter, der maaskee kunne Characterisere ei alene de Paagjældende, men ogsaa Forholdene i Skagen, saaledes som de i flere Henseender rare for endeel Aar siden:

Engang var den omtalte Byfoged bleven — naturligvis lovlig — Eier af et meget stort Quantum Tjære, som var inddrevet fra et strandet Skib, og omtrent samtidig var han saa heldig ligeledes at blive Eier af et Skib, som vel havde været anseet for Brag, men dog lykkelig var bleven bragt af Grunden. Hvad laae nærmere end at indlade Tjæren i Skibet og sende det til Kjøbenhavn for at saavel Sidstnævnte som Ladning kunde blive solgt? Nogle Søfolk bleve hyrede til Farten, Politisfuldmægtigen gik ombord som Supercargo og bort droge de.

Efter rum Tids Forløb — dengang kjendte man Intet til Damp som Bevægskraft — vendte Mandskabet tilbage; men Fuldmegetigen var forbleven i Hovedstaden for at realisere.

Det lod imidlertid til, at denne Realiseren tog Tid; thi den ene Uge ja Maaned forløb efter den anden uden at Skibsrederens hørte det Mindste til sit Factotum; han begyndte at længes meget stærkt efter ham — ikke just for den juridiske Medhjælps Skyld; men for omsider at komme til Kundskab om Sendelsens Resultat, og han var allerede begyndt at tvivle om, at dette vilde komme til at lyde godt, da Hr. Fuldmegetigen endelig, efter henved et

Nars Graværelse, en skøn Dag igien indsendt sig paa Skagen.

— Naa, det var da godt, at De endelig kunde vende Næsen hjem ad. Men hvor var De dog bleven af?

— Men, Hr. Byfoged, troer De virkelig, at man lige i en Haandevending kan tilendebringe saadan en Omsætning; jeg veed at jeg har skyndt mig saameget som muligt og væretaget Deres Lary paa bedste Maade.

— Ja, ja — det tvivler jeg ikke om, vi ville altsaa ikke tale mere derom. Naa saa fik De da baade Læren og Skibet godt solgte.

— Na ja, jeg troer nok, at jeg omsider var ret heldig.

— Bravo, min Ven, Bravo! det kan jeg lide at høre; jeg vidste nok hvad jeg gjorde, da jeg sendte Dem. Naa, lad os saa strax see Afregningen eller lad mig hellere strax faae Contanterne; saa kunne vi gjøre Afregningen en anden Gang.

— Contanterne?

— Ja vist ja! Skynd Dem at komme frem med dem, at jeg kan fryde mit Die ved Skuet.

— Hvad er det for Contanter, Hr. Byfogden taler om?

— Ih, det er da let begribeligt, naturligviis dem, De har faaet ind ved Salget.

— Jeg har ingen Contanter.

— Av! saa har De maattet give Credit.

— Næ—æ!

— Hvad behager! hvorledes forstaaer jeg det?

— Naa jeg spørge, troer Hr. Byfogden, at jeg har

funnet opholde mig og leve et heelt Aar i Kjobenhavn uden Omkostninger.

— Nei, det kan jeg godt forstaae og villigt indrømme, jeg taler jo heller ikke om det, De har forbrugt, men kun om hvad De har tilbage.

— Ja men, jeg har Intet tilbage.

— Intet tilbage?!

— Nei, mine Udgifter har slugt hele Indtægten.

— Det er da vel Deres Spøg.

— Nei saagu! om det er Spøg; det er mit ramme Alvor og den rene Sandhed; imorgen skal jeg levere Hr. Byfogden Dvgjærelsen.

— Ingen Penge? ikke en eneste Skilling?

— Nei!

— Ja saa blæser jeg ad Deres Dvgjærelse. Ha, ha, ha! — tilføiede den godmodige Byfoged idet han venflabelig klappede sin Guldmægtig paa Skulderen — Det har De min Sandten gjort godt; jeg tvivler om, at jeg selv kunde have gjort det bedre — Ha, ha, ha!

Denne Begivenhed bragte ikke den mindste Forstyrrelse til det tidligere gode Forhold imellem Principal og Guldmægtig.

Jeg har Historien paa anden Haand fra en af de Paaagjældende.

Det er ganske vist, at den private Eiendomsikkerhed næppe noget Steds er større end i Skagen, hvor man med fuldkommen Tryghed kan slaae sig til No for aabne eller uafslaaede Døre, og, da det er lige saa vist, at Strandtyverier i forrige Tider ikke bleve paaagjældende, er det ikke at

undres over, at Byen, endnu til for saa Aar siden, slet ikke var forsynet med noget Arrestlocale; et saadant var jo fuldkommen overflødigt. Man fortæller, for at anføre et Exempel, at da en Tjener engang for at tilfredsstille sin Ondskab og Hævnjærrighed, angav en anden Tjener for et Strandtyveri, svarede Politimesteren ham:

— Godt nok, min Ven; men saa husker Du vel ogsaa nok det Du selv stjal isjor?

Paa denne Tiltale taug Angiveren, dog havde han ikke behovet at skynde sig saa stærkt med at komme bort; Ingen tænkte paa at forfølge ham.

Herved skal dog ikke være sagt, at aldrig Noget blev arresteret for Strandtyveri. Da Frederik den Sjette engang besøgte Skagen, var der serget for at udfylde denne Læune i Retsvæsenet.

— Har De mange Arrestanter, Hr. Byfoged? spurgte Kongen.

— Gortiden kun Een. Ønsker Deres Majestæt at see et ægte Strandrover-Physiognomi?

— Na ja, svarede Kong Frederik. Hvor har De ham?

— Her i mit Huus, Deres Majestæt.

— Delinquenten blev da trukket frem og beseet; den betænksomme og godmodige Byfoged havde til denne Ceremoni opbevaret „Physiognomiet“ — i sit Spisekammer.

Som et Beviis for at Skagens Tjenerne ikke altid have haft det bedste Rygte hos andre Sofarende, kan jeg anføre følgende, der er mig meddeelt fra et aldeles paalideligt Bidne:

For nogle Aar siden, da et Skib var grundstødt udfor

Skagen, begav Byfogden sig ombord med nogle Bjergere for at tilbyde Hjælp til om muligt at bringe Skibet flot. Capitainen, en gammel venlig Svensker, var meget modfalden over det tilfødte Uheld; men kunde desuagtet ikke skjule en vis Engstelse ved at see de fremmede Søfolk ombord i sit Fartoi; han fulgte deres Bevægelser med mistænksomme Diekast. Da Byfogden bemærkede dette, vilde han berolige Capitainen, og forsikrede ham til den Ende, at det ikke var mindste Anledning til Frygt; de hidbragte Folk vare alle paalidelige og kunde umulig gjøre sig skyldige i noget Tyveri.

Svenskeren rystede tvivlende paa Hovedet og svarede paa sit Maal, hvad jeg af en vis Grund nodes til at gjengive her i dansk Oversættelse:

— Jeg takker ydmygt Herren for Meddelelsen; jeg kjender disse Folk fra gammel Tid: for omtrent 40 Aar siden strandede jeg her paa Stedet og reddede med stort Besvær alene Livet. Da jeg sad paa Stranden, hvor jeg havde truffet Støvlerne af for at helde Vandet af dem, stjal man den ene Støvle fra mig, medens jeg trak den anden paa. Takker ydmygt! jeg kjender disse Folk.

Jeg kan fortælle et ret pudsigt Exempel paa, hvorlunde Skjæbnen engang spillede en Strandtyv et lille Puds.

Det kan vel omtrent være 50 Aar siden at Jens C. fra Gammel-Skagen en Nat var gaaet til Nordstranden for „at malke den blaa Ko“. Det var meget mørkt og derhos Lavvande. Han var ikke gaaet ret længe førend han stødte imod Noget, der ved nærmere Undersøgelse viste sig at være en Londe. Britboer og Pennepose ere ligesaa nød-

vendige Redskaber for en Strandthv, som Dirke og Nøgler ere det for ordinaire Thve, og det varede derfor heller ikke længe førend Høsttagens Indhold kunde undersøges.

Han havde indtaget sit Cæde à la Bacchus og sugede den liflige St. Croix Rom i sig af alle Kræfter; han sugede som Maaren i Hønschuset, som Bampyren suger sit Offer, som Myggen, der smulmer og blodfarves under Nydelsen, men ender med at lade sin Braad og sit Liv: Jens sugede til han maatte lade sit Sugeredskab og sank døddrukket ned ved Siden af Tonden.

En Stund var forløbet og Havet steget da Peder S., der ligeledes var ude paa Rov, kom til Stedet.

Et spagt Dagssjør var tændt i Østen, det lyfte netop tilstrækkeligt til at vise ham et inddrevet Liig; det laae lige i Havstokken ved Siden af en Tonde. Her var Noget at tage vare; det Gue skulde gøres, det Andet ikke forsvømmes. Først bleve den Dodes Lommer undersøgte, de indeholdt Uhr, Kniv og Penge, hvilket Alt blev taget til Indtægt, og nu stod tilbage at undersøge Tonden, men ferinden maatte Liget slæbes heelt op paa Stranden, at det ikke, som Overtroen mener, skulde „løbe efter.“

Den formeentlige Døde, der naturligtviis ikke var nogen Anden end den salige Jens G., hvilede saaledes, at Hovedet endnu laa tort og Benene i Bolgeslaget; men ved at blive taget i Godterne og springet rundt, blev Forholdet det omvendte; et koldt Bad styrkede ham hen over Hovedet og vækkede den slumrende Livsaand. Den Døde foer tumlende op med et vildt Brøl, medens den Levende stivnede i stum Rædsel.

Den gjensidige Forsærdelse var paa sit Høieste da det

stærkere Dagstjær med Et opklarede to bekjendte Skiffelsjer for hinanden.

Efter Gjentjendelsen fulgte Tilbagelevering af det Røde og derpaa Forsoningens Sodme; siddende overstrævs, hver paa sin Ende af den magiske Tonde, sugede de paa „et evigt Forlig.“

Den gamle Talemaade: „At leve christeligt og ernære sig af Brag“ er vistnok anvendelig flere Steder paa pore Kyster, men passer neppe noget Sted bedre end paa Skagen, hvor Indvaanerne føre et gudsfrygtigt og sædeligt Livnet og hvor, paa den anden Side, de hyppige Strandinger ere en god Hilde ei alene til Indtægt, men ogsaa til Velstand. „Ligesaa godt Aragen som Narnen“, er et andet Ordsvrog, som ogsaa gjer sig gjældende hos Skagboen; thi han har Erfaring nok til at vide, at „hvor Nadslet er samles Narnene“, og at det siundom kan medføre sin Fordeel, at være først blandt faadanne. Det gjælder om at passe sit Enit; thi see hvor de allerede sloffes og sværme for at slaae ned: Herredsfoged, Toltvæsen, Commissionairer, Assurandeurers Besuldmægtigede, Besuldmægtigedes Besuldmægtigede, Synsmænd, Bjærgere og mange flere, som Alle speculere i en Part af Byttet.

Der falder mig en ret betegnende Historie ind, som jeg ved denne Leilighed vil fortælle. Den hører hjemme i et Tisserhuus og handler om

Erik af Bunken.

Et Skib var strandet og meget Gods og Brag ilandsdrevet; Strandvagt og Toldembedsmænd var der nok af,

faa Thyene skulle vænt holde deres Jingre borte. Omfider ankom ogsaa Byfogden; Strandingsforhøret var fort; thi det indstrandede Skib var „uden levende Folks Medfølge“: Havet havde mættet sin Graadighed.

Iblandt de inddrevne Gjenstande var et messingbeslaaet Skrin, hvis Døre tydede paa, at det var bestemt til Benge og vigtige Papirer. Gisninger og Ahnelser havde allerede fyldt det med en stor Skat, og Byfogden brændte af Utaalmodighed efter at faae dets Indhold undersøgt.

Alle mulige Nøgler bleve prøvede i Laasen, men denne vogtede godt for Helligdommen, ethvert Forsøg paa at trænge derind var forgjæves og den almindelige Spænding var stæget til sit Høieste, da den tilfaldte Emed efter lang Tiden omfider fik den gjenstridige Laas til at give efter.

— Træng dog ikke saa forfærdeligt paa, raabte den utaalmodige Byfoged til den nysgjærrige Hob, der havde flokket sig, — giv bare Tid, Indholdet skal snart komme for Dagen.

— Ah! sagde han derpaa idet han tog Plads med Skrinet tæt foran sig, — nu skulle vi faae at see. Ah!

Han slog Laaget tilbage og samtlige Omkringstaaende gjorde convulsiviske Anstrængelser for at opfange et Glimt af Indholdet, hvilket dog mistykkedes da Byfogden, efter først næsten at have dækket Abningen med sit Ansigt, derpaa lod dette kun gjøre saamegen Plads, at han kunde sænke sin ene Haand i Dybet. Hans Mine udtrykte en ærgerlig Skuffelse, da han samtidig havde Hovedet og Haanden.

— Hvad behager! raabte han. Her skulle I see — det er det Hele.

Han holdt en blaa, ulden Bante, af Størrelse som om den kunde være strikket til Holger Danſkes Ræmpehaand, iveitret.

En Mumlén, der udtrykte Glæde og Skuffelse lod ſig høre, da Døren gik op og den ſtore Erik af Bunken traadte ind.

— To, de' æ jo min Baant'! raabte han, da han i det Samme opdagede den hævede Trophæ og i ſin Uſkyldighed fremviſte Wagen.

Tænk Dig en Snæes, tæt til hinanden ſtillede, „lange“ ærgerlige Guttapercha=Anſigter, der ved et pludſeligt Tryk forvandles til ſammenknebné, joviale Grinebiderphyſiognomier, og Du er aldeles inde i Situationen.

Kun Byfogden bevarede ſin alvorlige Anſigtsform; maaſkee var denne endog blevet mere langagtig, da han udbød:

— Din Handſke, Erik! Vil man bare ſee! Hm! det var dog heift mærkeligt, at jeg ikke ſtrag kunde gienſjende den paa Størrelſen.

Erik, der opdagede at han havde gjort ſig ſkyldig i en Dumhed, begyndte at trække i Land.

— Næ, to de' æ dog nok it' min Baant'! ſagde han med et forlegent Grin.

— Jo viſt ſaa, Erik, ſee noie efter. Hvor har Du Wagen til den, Du holder der i Haanden? Du ſkulde da vel aldrig have dine ſmaa Fingre indenfor dette Laag for end jeg fik det luſket op?

— Næ, de' vaar da reen omouſe, Hr. Byfo'! ſvarede den Spurgte.

— Og Du kan vel heller ikke tænke Dig hvorledes det er gaaet til?

— Næ, saa Mari om A ka'!

— Kan nogen af Jer andre forstaae det?

— Næ, svarede hele Hoben i Chor, medens Guittaverschaphyslognomierne modtog et nyt Tryk og undergik en Forvandling, der skulde fremstille maalløs Forbauselse.

— Det kunde jeg nok tænke mig, sagde Byfogden. "Den ene Navn hugger ikke Diet ud paa den anden". Og Du veed sagtens heller ikke, Erk, hvad der var i Skrinet førend det laante Guss til din lille ustyldige Bante?

— Næ-æ da!

— Lad mig see at Du anstrænger din Forstand, og naar Du opdager Noget, betroer mig det! tilføjede Byfogden.

Jeg for min Part behøver vel ikke at tilføje, at Gaa-den aldrig blev løst, allermindst af Erk af Bunken.

Saadanne ubegribelige Zildragelser som den foran fortalte ere ikke saa ualmindelige som man skulde troe. En Retsbetjent har fortalt mig, at da han engang kom til Stranden for at undersøge en Skibskiste, som var ilanddræven og som i den Anledning maatte opbrydes, fandt han Indholdet bestaaende af lutter værdiløst Skramleri og deriblandt endel Stille (Nør) af Kridtpiber. Da Skagboerne kun bruge Kridtpibehevederne med saameget som en Tomme Stilk ved, ansaae min Hjemmelsmand det for utvivlsomt at Kisten kort isorveien havde været aabnet og at Hovederne vare fulgte med Hænderne.

Engang — saaledes lyder en anden Fortælling, om just ikke fra Skagen saa dog fra Raabjerg Sogn — var en Strandthv gaaet til Stranden for at stjæle Jernbolte af et opdrevet Skibsvrag; han havde allerede samlet sig et lille Forraad, da en Bolt viste sig gjenstridig og vilde ikke ud. Efter forgjæves at have hamret paa den vilde han fløve Træet for saaledes at befrie den; men uhykkeligvis blev Øren siddende fast i den opstaaede Spalte, saa at han hverken kunde faae den frem eller tilbage og pønt maatte lade den blive hvor den var. Øren bar Fiskerens Navnemærke, det var derfor ikke underligt, at der næste Dag udspandt sig følgende Samtale mellem Eiermanden og Strandfogden:

— Du var ved Stranden inat, sagde Strandfogden.

— Det var Du ogsaa.

— Men Du var der for at stjæle.

— Det var Du ogsaa.

— Ja men jeg har isinde at melde Dig.

— Og jeg har ogsaa isinde at melde Dig.

Man vil see at den ene Trumf var ligesaa god som den anden og folgelig kan man nok begribe, at der ikke fulgte nogen Melding.

Jeg har endnu en Anecdote ved Haanden. Den er falsk det mig ind ved at omtale de mange forskjellige Personer, der komme sammen ved en Stranding.

Naar Ravnene flokkes.

I Efteraaret 1849 var paa Vestkysten, saavidt jeg veed sydligst i Skagens Jurisdiction, indstrandet et fint Bartslib

fra Ulleaborg. En heel Sværm af Besillingsmænd, der paa egne eller Andres Begne vare interesserede i Affairen, vare komne tilstede; men da den korte Dag, af hvilken en Deel allerede var gaaet tilspilde ved Genreisen, deels norddeels sydfra, ikke forslog synderlig, i Forhold til det Hverv enhver især havde at varetage, hvilket endog for de Flestes Bedkommende kunde medtage flere Dage, saa besluttede man sig til, saavidt muligt, at forblive Natten over i Nærheden af Strandingsstedet.

Hele Selskabet begav sig da til Vesterflit, hvor man ogsaa var saa heldig at finde det attraaede Asyl. Det vil da sige, man fik Tag over Hovedet, og da „fælles Stibbrud trøster“, var man glad ved at kunne leire sig i et nogenlunde rummeligt Bærelse, uden at det faldt nogen af „de Stibbrudne“ ind, at stille Fordring til et ordentligt Natteleie.

Fra denne Regel var der dog een Undtagelse. Den hidrørte fra en Functionair, der rigtignok forud havde taget sine behørigte Forholdsregler. Han havde saaledes for sig faaet anvist et lille Bærelse med Sengested, hvortil han medbragte de fornødne Sengeklæder; og medens Selskabet nu i det fælles Bærelse havde taget Plads i alle Kroge og langs Bæggene paa hvilken som helst Gjenstand, der kunde omstaves til et Sæde, hvor de saa godt som muligt gjorde sig tilgode med deres medbragte tarvelige Mundforraad, bestaaende af Smørrebrød og dansk Brændevin, havde vor „Undtagelse“ vidst itide at bemægtige sig en ret magelig Armstol, i hvilken han ved den ene Bordende delikaterede sig med forskjellige Slags læckre Sager, som hans velsfor-
synede Madkasse indeholdt.

Denne Forsynlighed i alle Retninger ærgrede Flere af Selskabet og Stemningen mod ham blev ikke bedre, da man paa Etiketterne af de Flasker, han til sin Bederqvælgelse af og til fremdrog af det rummelige Skjul, læste Rabnene **Old dry Madeira** og **Gl. Charante Cognac**. „Det var det, der drillede dem allermeeest.“

Harde den Forsynlige blot deelagtiggjort En eller Anden i sine Goder, vilde Ingen have misundt ham, men den Egenfjærlighed og Paaholdenhed, han lagde for Dagen under Forhold, hvor Alle burde besinde sig paa lige God, fremkaldte en almindelig Harm, og det var derfor intet Under, at Tanken om at spille ham et Puds opstod i mere end een Hjerne.

Naturligviis regnede det ned med Stikkerier og Spotteglosser, hvilke dog ingenlunde ansægtede vor Mand, der omfædte med en Compliment til alle Sider, trak sig tilbage til „det indre Gemak“, med samt sin Pandoras Kiste.

Husets Vertinde havde haft meget travlt med at gjøre den Forsynliges Seng saa blød og magelig som mulig; men Dindskaben havde ogsaa haft travlt; et Par af Gjæsterne havde hemmeligt været inde i Gemaket, der, mellem os sagt, kun var en ganske lille Stue med Leergulv og flisnede Vægge, hvor de havde bedrevet alle Slags Morskets Gjærninger: Sengebunden var bleven løsnet, saaledes at den let kunde falde ned, Nivehoveder, Torv og Skrimmelstrammel var anbragt under Hovedgjærde, Lændepude og Lagener, og flere lignende Geniessere, der vare beregnede paa at drille den Forsynlige og forstyrre hans Nattero, vare foretagne.

Nu gik han og nu skulde Comedien begynde.

— God Nat, god Nat! Sov vel! lod det i Chor med betydelig Skadesryd.

— Stille, mine Herrer! sagde et af „Genierne“; vi bør ikke glemme, at vor gode Ven skal sove her ved Siden af, bag denne tynde Væg.

Den Talende holdt betydningsfuld sin høire Begesfinger op mellem Diet og Dret og gav derved Selskabet Tegns til at tie og lytte. — Jo, ganske rigtig, Comedien var begyndt; man hørte hvorlunde den Forsynlige efter at have lagt sig i Sengen soer op, hvorledes han bandede, pustedes og stønnede, medens han slyngede de forskellige Gjenstande, som han havde fundet i hoi Grad „anstødelige“, til Høire og Venstre. Auditoriet var nærvæd at rævne af halvqvast Latter, thi denne kom først til Udbrud, da Stilheden i den Forsynliges Kammer tilkjendegav at første Act var ude. — Mellemacten pleier man jo at udfylde med Musik og Genierne, der ogsaa vare musicalske Genier, fik nu i Hast arrangeret en lille Concert, hvori Alle og Enhver tog levende Deel. Instrumenterne bestode fornemmelig af Kasseroller, Tudehorn og Blikplader, som behørig betjente gave en meget lydelig om end ikke særdeles harmonisk Klang; Bærten slap ikke for at være med, man nødte ham til at bearbejde Rislerne paa den gamle Bilægger-Rakkelovn med en Ildtang.

Omsider taug Orkestret og en lydlos Stilhed indtraadte blandt Publicum; medens en vis Uro inde paa Theatret tilkjendegav, at 2den Act vilde tage sin Begyndelse.

Man hørte paaany hvorledes den Forsynlige, bandende og stønnende, fortviolet kastede sig paa Lei.

— Skal da hele min Rattero forstyrres af den forødmte Rattemusik! hørte man ham raabe.

Bras! sagde det i det Samme, det var Sengebunden, der faldt ned og nu indtraadte en hemmelighedsfuld Stilhed indenfor — man formodede at den Forsynlige laa begravet paa Leergulvet mellem Halm og Dynner — og udenfor tilskjendegav en lystig Farsang, ledsaget af Publicums Latter, at man ansaae Tragoedien for endt.

I Fællessværelset blev der nu ved Hjælp af Halmkniver, Hestedækner og Tæpper redet en stor Søsterjeng; Lyfene sluffedes og medens der endnu af og til lød Banden og Stønnen fra Sideskammeret, erfarede man af en stærk Snorken, der ikke var ulig Ristle-Concerten paa Bilæggeren, at Sønnens Gud gjorde sin Ret gjældende.

Foruden de foransførte Epilopper, havde et af „Genierne“ gjort Forsøg paa, at spille Helten i min Fortælling et andet Bud. Han havde om Aftenen, ved Hjælp af en Retourvogn, i den Forsynliges Navn givet dennes Hustru Ordre til at sende sin Mand med første Leilighed 2 Glasfer Cognac og 4 Glasfer Madeira af bedste Slags, og disse Varer lode heller ikke vente længe paa sig; thi allerede den næste Morgen, da samtlige Strandingsgjæster netop vare komne paa Benene, havde de Leilighed til at gotte sig ved den Forsynliges Overraskelse, da en Mand fra Skagen bragte ham 6 Glasfer med de bekjendte tillokkende Etiketter, tilligemed en venlig Hilsen fra Hustruen. Den Overraskelse, der i Forsningen stod udtrykt paa hans Ansigt, havde forandret sig til Ængstelse, da han med et Sideblik til de andre Gjæster forsoiede sig med Glasferne ind i Kammeret, hvor han gjemte dem i Sengenhalmen i den Tro, at her var den hellige Grav vel forvaret.

Jeg vil forstaae Dig for en vidtloftig Beskrivelse af,

hvorledes Sengen senere blev gennemrodet, hvorledes man tomte Glasferne paa den Forsynliges og dennes Husfrues Belgaaende, hvorledes man atter fyldte dem med Vand og forvarede dem paa det Sted, hvor de vare tagne, samt hvorledes den Forsynlige teede sig, da han længere op ad Dagen i et Anfald af Glothed vilde tractere og sandt Vand istedetfor Viin. Alt dette kan Du tænke Dig ligesaa levende som jeg kan beskrive det. Derimod vil jeg slutte min Beretning med en anden Episode fra samme Strandsaffaire:

Madvarerne vare slupne op og Gjæsterne sultne. En af dem havde faaet fat i en Bøsse og var ogsaa saa heldig at skyde en Hare. Huusmoderen blev sat i Activitet med at stee den. En stor Gryde fuld af Byzgrønsvelling var paa Ilden og Retterne vare omfider færdige til at nydes. Gjæsterne havde allerede leiret sig om Bordet, da Værtinden henvendte det Spørgsmaal til dem, om de ønskede Stegen eller Bellingen først.

— Lad os faa begge Dele paaengang, lod Svaret.

Det skete som de bad. En uhyre stor Gryde blev sat paa Bordet; den liflige Belling flød lige til Randen.

— Ah, det var deilig! kom saa med Haren!

Haren? Hvad meente de med det? Man havde jo forlangt Bellingen og Stegen paa eengang og her vare begge Dele:

Haren svømmende paa Bunden af det hvide Hav. —

See saaledes gik det til Anno 1849 ved Vesterflit. Beretningen indeholder intet Mærkeligt; men den giver dog

formeentlig et ret Characteristisk Billede af, hvorledes det stundom gaaer til naar Ravnene flokkes.

„At bedrove en Somand“ betyder i Skagboens Sprog, at berove en sfibbrudnen Somand Livet. At saadanne gruelige Handlinger i ældre Tider ere begaaede her ved vore Kyster, er jo desvære Noget, man veed; men lige saa vist som det er, at der gives flette Mennesker allevegne, saa vist er det ogsaa, at vore Kystboere ved Mod og Dødsforagt, naar det gjaldt om Menneskelivs Frelse, stedse have godtgjort, at de bære Hjertet paa rette Sted og at den Enfelses Forbrydelse ligesaaalidt kan falde dem som nogen af os Andre til Last.

Ogsaa i Skagen er opbevaret Mindet om slige Begivenheder, og er det een af disse, om hvilken man veed at den er sandfærdig i Hovedsagen, jeg her skal meddele.

Simon Knar

boede med sin Familie, Hustru og Søn, i en Hytte, der i ingen Henseende adskilte sig fra de fleste andre fattige Fiskerboliger i Skagen. Den havde klinede Vægge — et Slags Luxus paa et Sted, hvortil Leeret maa hentes langt veis fra — men disse vare udvendig bepantrede med Fiel. Indvendig var Huset deelt i tre Rum, hvoraf det største, Steigerset, var forsynet med et rummeligt Arne- eller Jyrsted, dog uden Skorsteen; Nogen skulde bane sig Vej gjennem en Abning i Taget, den saakaldte Lyre, hvoraf Følgen var, at hele det Indvendige af Huset var overtrukket med et tykt Lag Sod, der naturligtviis udbredte en gien-

nemtrængende Lugt. Af de mindre Rum var det ene forsynet med et lille Bindue, hvis Form og tykke Glasruder tydede paa, at det var bestemt til Udfig over Bandets, men ikke Sandets Bolger. Bærelset var indrettet til Familiens Opholdssted; mod den ene Væg var over hinanden anbragt et Par brede Hylder, der tjente til Sengesteder, et Hængeskab, hvis kunstige Snitværk og forgyldte Birketræer tilfjendegave, at det tidligere havde været til Nytte og Bryd i en pyntelig Kabinet, et Bord, hvis simple Tjørretræes Plade slet væsfede til de buede Mahognitræes Been, en halt Træbænk og en stor Skibskiste, der endvidere gjorde Tjeneste som Sæde, dannede Bohavet. Det tredje og mindste Rum var et Slags Oplags- og Forraadskammer; de her meest isinesfaldende Gjenstande vare Jisseriredskaber og Tørstik, der laae imellem hverandre; men der fandtes ogsaa her en stor tilslaaet Skibskiste, og hvad den indeholdt forblev en Hemmelighed for alle Andre end for Simon Anar, der selv bevarede Nøglen.

Huset laae paa en lille Sandforhøining, tæt bevoget med frodigt Klittag og Marchalm, hvis Toppe næsten naaede heelt til Tagfljæget og tildeels skjulte baade Vægge og Binduer; ved dette „levende Hegn“ fik det fattige Hus lige som et hyggeligt og venligt Udseende.

Jeg har været saa udførlig i min Beskrivelse af Simon Anar's Bolig, ikke fordi det har nogen særdeles Betydning med Hensyn til den Begivenhed, jeg agter at fortælle, men fordi jeg derved med det Samme har leveret en meer eller mindre nøiagtig Beskrivelse af Skagens Jisserhuse i Almindelighed, saaledes som de dengang fandtes og tildeels findes endnu.

Simon var en lille blond og bredskuldret Mand paa et halvt hundrede Aar. Som raast Somand og munter Kammerat ved et Drickelag nød han en vis Anseelse i sin Kreds; men Ingen kunde ret lide ham, uden at dog Noget kunde sige hvorfor. At han aldrig saa Noget lige i sinene stammede fra den Omstændighed, at han af Naturen stede stærkt. Han var bekendt som en heldig Strandthv, der var paa færde ved Stranden tidlig og sildig, men dette kan neppe have nedsat ham i hans Medborgeres Agtelse, ihvorvel Misundelsen nok kan have lagt ham for Had hos en eller anden mindre Heldig.

Hans Kaar havde altid været ansete for gode, men i den senere Tid havde Anskaffelsen af en ny Fiskerbaad med dertil hørende Redskaber m. m., bragt Folk til at udtale Formodningen om, at Simon maatte have været mere end almindelig heldig ved sit Strandfiskeri. Der var en Tid isørveien, paa een Nat, forlikt flere Skibe paa Nordstranden. Mandfæbterne havde fundet deres Død i Bølgerne; men en stor Deel Brag og meget Gods var inddrevet. Formodentlig havde Simon ved denne Leilighed gjort en god Fangst.

Han maatte i denne Anledning høre mange Stikserier og Betydninger. I Begyndelsen syntes han ikke at bryde sig derom; men det blev dog snart tydeligt, at den Opmærksomhed, man stænkede hans Person, var ham ubehagelig; han blev mere og mere mut og indesluttet, han flyede Kammeraternes Selskab og holdt tilsidst ganske op med at tage Deel i deres Sammenkomster.

Snart efter foregik der en endnu større Forandring med hans Færd og Væsen, og Folketalen tog en endnu værre

Retning end hidtil. Hvorfor sthyede han alle Menneſſer og hvorfor lagde han ſin Baad afſides fra de andre Fiſkeres? Havde de Ret, ſom meente, at han leed under den onde Samvittigheds Forfølgelſe, og at han hiin Uveirſnat havde „bedrøvet en Somand“?

Var det Himlens Straf, at al Lykke og Velſignelſe i den ſenere Tid ſyntes at have forladt Simon Rnar? Hans Baad kændte i en ſtærk Søgang og hans 16aarige Søn, ſom han havde med ſig paa Fiſkeri, druknede; ved denne Leilighed miſtede han baade Hartoi og Fiſkeredſkaber og redede ſelv kun med Nød og neppe Livet; kort efter døde hans Huſtru pludſelig af en hidſig Feber. Fra den Tid ſaae man ham ikke mere, og kun Den, der færdedes om Ratten ved Nordſtranden, kunde ſtundom opdage Simons ſnigende Skiffelſe.

En Morgen tidlig fandt man ham ſom død ved Foden af en Klitbakke, tæt ved Stranden. Ved Eiden laae det i enhver Strandthys Beſiddelſe miſtænkelige Redſkab, en Spade. Efterat han var bleven bragt til ſit Hjem, kom han dog atter til ſig ſelv; han ſtirrede omkring ſig med et vildt og ængſteligt Blik ſom om han havde ventet ſin Opvaagnen paa et andet, ghyſeligt Sted.

— Jeg er altsaa ikke død endnu, ſagde han; jeg er i mit Hjem, ſeer jeg. Men Døden vil ſnart komme igjen; nylig ſtødte den mig ned fra den rædſelsfulde Skrænt, men ſaa maa den have betænkt ſig; den er kun veget et Dieblik for at give mig ſaa megen Tid, at jeg kan beſjende mine Synder.

— Vil Du, at jeg ſkal løbe efter Bræſten? ſpurgte den ene Fiſker.

— Nei, han vilde komme forsilde, og hvad vilde han vel ogsaa kunne udrette for min slaffels syndige og fortabte Sjæl?

Han vred sine Hænder i Fortvivelse.

— Beed til Gud om hans Barmhertighed, Simon, sagde den gamle Gisser.

— Troer Du, at de Ulykker, der i den sidste Tid have hjemført mig og den kvalfulde Anger, jeg har følt, vil blive mig regnet noget tilgode naar jeg staaer for Guds Domstol?

— Jeg troer, svarede Gisseren, at han har hjemført Dig her, for at Du ved oprigtig Anger kan fortjene hans Raade.

— Tak, Rasmus, Du taler mildt og trostende, Du har altid været en gudsfrygtig, brav og retsaffen Mand; maatte Du blot kunne gjentage dine Trostensord naar Du har hørt min Bekjendelse, saa vil jeg døe roligere.

— Vet da dit Sind ved at betroe os, hvad Du har forbrudt.

Simon rejste sig overende paa Leiet, han stirrede ud for sig med et halv brustent Blik og fortalte med mat og bærende Stemme:

— Det var om Morgenens tidlig, den 19de October 17... at jeg var gaaet til Nordstranden. Som I ville erindre havde det stormet stærkt den foregaaende Dag og Nat, og der maatte være Formodning om — hvad ogsaa opad Dagen viste sig — at der var foregaaet Strandinger ved Kysten. Jeg var lige ankommen til Stranden, og skjøndt det endnu ikke var Dag, fik jeg Øie paa en mørk Gjenstand, der sloges frem og tilbage i Brændingen, hvor-

for jeg skyndte mig derud med min Baadshage for at trække den i Land. Det var et Bragstykke, til hvilket et Menneske havde surret sig fast. Jeg trak ham op paa Stranden i den Formening, at han var død; men mærkede snart, at dette ikke var Tilfældet. Det var, som den gryende Morgen viste, en velklædt ældre Sømand. Saa snart han var kommen lidt til sig selv, var hans første Bevægelse, at gribe sig til den indvendige Brystlomme som for at føle efter, om det, han glemte der, var i Behold; den Tanke, at det maatte være Penge, opstod strax hos mig. Om Livet havde han bundet Noget, som jeg ligeledes antog for et Gjemmested for Penge. Novbegjærlighedens Djævel havde ført mig til Stranden; den hviskede til mig, at den Skibbrudnes Eiendom tilhørte mig som god Pris. Men hvorledes skulde jeg faae den fat? — Jeg løste ham fra Bragstykket og vilde reise ham op; men han var aldeles forkommen og kunde ikke støtte paa Benene.

— Hvor er jeg? stønnede han paa Lydsk.

— Ved Skagen, svarede jeg ham saa godt, jeg kunde i samme Svrog.

Han syntes at blive ængstelig ved denne Oplysning.

— Jeg har hørt, hviskede han, at man paa Skagen berøver den Skibbrudne Livet for at plyndre ham.

— Det kan hændes, svarede jeg, idet der pludselig opsteeg en frygtelig Tanke hos mig. Men vær kun uden Frygt, nu er Du i gode Hænder.

— Tys! sagde han ængstelig lyttende, hvad er det for en Klokkelyd, jeg hører her tæt ved?

Det var et Klokkeskaar han hørte; men jeg svarede:

— Det er en Strandrover, der oppe i Klitten giver Signal til sine Kammerater, at der er Noget at fange.

— Forlad mig ikke, beskyt mig! bønfaadt Tydskeren.

— Vær kun ganske rolig, Du har Intet at frygte; men her kan Du ikke blive; jeg maa skjule Dig oppe ved Klitstrænten indtil jeg kan faae hentet Hjælp og en Bogn til at transportere Dig paa.

— Men, hvis man finder mig!

— Det skader Intet. Naar Du blot ingen Penge eller værdifulde Sager har hos Dig, vil man ikke gjøre Dig Fortræd.

Jeg havde imidlertid slæbt ham op til den stejle Klitstrænt og anbragt ham i en Jordybning under Brinken.

— Her, sagde jeg, vil Du kunne forblive uopdaget til jeg kommer tilbage med Hjælp. Skulde man ogsaa finde Dig, har Du som sagt Intet at frygte.

— Men jeg har baade Penge og Værdisager, stønnede han.

— Det var det Værste, svarede jeg. For Du betroe mig disse Sager, saa gjør Du vel deri for din egen Sikkerheds Skyld.

Han syntes at være tvivlsraadig.

— Skynd Dig, sagde jeg, hører Du Kloffen oven over os? Vil man ransage Dig medens jeg er her, skal jeg naturligtviis søge at forsvare Dig; men hvad kan jeg udrette mod Overmagten? Mit Liv vil i saa Fald være ligesaa faretruet som dit.

Staffelen ryttede over alle Lemmer af Feberfulde og Angst. Han fremtog nølende og med Besvær en dyngvaad Tegnebog og løsnede det om Livet fastgjorte Belte, som han

begge Dele rakte mig med Anmodning, at jeg maatte paaſe vel derpaa, da de indeholdt en ikke ubetydelig Sum foruden Breve og Papirer, der vare ham af Bigtighed; dernæst rakte han mig ſit Uhr og ſagde, at han nu havde leveret mig Alt, hvad han havde.

— Vent uden Frygt og med Taalmodighed, jeg ſkal ſnart være her tilbage, raabte jeg og ilede bort; men — iſtedetfor at hente Hjælp, gif jeg ovenpaa Skrænten, hvorunder han ſad; jeg vidſte, at det yderſte, fremspringende Stykke var løſt, og, o Rædſel! jeg gav det et Stød ſaa at det ſtrykede ned og begravede den Ulykkelige.

Efter denne Bekjendelſe ſank Simon afmægtig tilbage paa Leiſet; men lidt efter hævede han ſig igjen og ſagde:

— Pengene bragte mig intet Held, men Modgang og Ulykke. Jeg vidſte, at Han, for hvem Intet er ſkjult, havde været Vidne til min gruelige Daad, og den onde Samvittigheds Qualer grebe og forfulgte mig. Hver Nat maatte jeg ud at ſtryke Sand ned paa mit Offer, at det ikke ſkulde komme tilſyne.

— Skrækkeligt! raabte de forſærdede Giſkere.

— Der, Rasmus, ſagde den Døende, tag denne Nøgle, den hører til Kiſten derinde; Du vil finde en Tegnebog med Breve og Papirer, det er hans, ſamt endeel Penge, Storſtedelen af dem, jeg berøvede ham, og ſom jeg i lang Tid ikke har turdet røre. Drag Omsorg for, at de kunne komme i rette Giermands Hænder.

Han trak Beiret tungt og rallende.

— Nu er det forbi, ſagde han endelig, nu gaaer jeg for min Dommer. O, ſlig det igjen, Rasmus, at Du troer der kan vente mig Naade.

— Gud er barmhjertig, han er den angerfulde Synders Ven, svarede den Tiltalte med dyb Røst og foldede Hænder.

— Tak! Nu venter jeg Døden; den kan komme.

Og Døden lod ikke vente paa sig. Da Simon i nogen Tid hverken havde talt eller rørt sig, traadte Rasmus tæt hen til Leiet; han løstede en af de udstrakte Hænder; den var kold og faldt tung tilbage.

— Han er død, sagde han. Vorherre være hans syndige Sjæl naadig!

Amen! sagde de andre Giffere.

Vil Du spørge en eller anden gammel Skagbo om denne Historie, vil han fortælle Dig den paa lignende Maade, men under et andet Navn; jeg nægter ikke, at han i denne Henseende kan have Ret; men Navnet gjør Intet til Sagen, og jeg har ogsaa Ret, naar jeg har kaldt min Fortælling: Simon Anar.

For at vi ikke skulle tabe Traaden, nodes jeg vel til at minde om, at det er ved Frokostbordet paa Skagens Gjestgivergaard, at jeg har søgt at gjøre mig interessant. Nu siger jeg: tag tiltakke og velbekomme, idet jeg forresten indbyder Dig til med mig at tage Byens vidtberømte Plan- tage i Diesbyn. Vi have en god halv Fjerdingvei at ælte igjennem Sandet. Naar vi have prøvet denne Marsch og Du er dygtig træt, vil det maaskee være Dig klart, hvorfra det kommer, at de Indfødte alle ere krogede over Lænderne. Underveis vil jeg fortælle Dig lidt af Sandflugtens og Træ-

kulturens Historie, hvilken jeg mener nok kan have sin Interesse paa Grund af Forholdene.

Det er muligt, at Du af og til har gjort Dig det Spørgsmaal: hvorfra er den forfærdelige Sandflugt dog kommen? og at Du har svaret Dig selv: naturligviis er det opfyldt Sand, som først har ophobet sig og senere er ført videre og spredt af Stormen, og forsaavidt har Du ogsaa ganske Ret; men det er ikke desto mindre ved troværdige Beretninger stadfæstet, ligesom det af endeel Kjentetegn og Minder fra Fortiden kan sluttes, at Skagens Sogn, og fornemmelig selve Byen, i længst forsvundne Tider har været temmelig godt beskyttet mod Stormens Magt og Overlast. Det er høist rimeligt at antage, at Indvaanerne, dels af Trang, dels af Mangel paa tilbørlig Eftertanke, ved at rydde af Træerne til Ildbebrændsel og derved ligesom tilintetgjøre Formuren imod Havet, selv have befordret Udelæggelsen eller ialtfald, ved at forsumme den nødvendige Fredning, bidraget til Egnens Undergang. Det er derhos rimeligt, at Skagen og Høien i forrige Tider have været langt anseeligere end nu; thi udfor Skagens By, et godt Stykke ud i Havet, findes endnu stundom Spor af gamle Brøndsteder og Levninger af Huse, ligesom Sagnet fortæller, at Husene i Høien have ligget meget længere i Vest, langt ude hvor Havets Bølger nu rulle. Beretningerne om, hvorledes de, der boede nærmest Havet, vare nødsagede til hvert tredje Aar at flytte deres Huse længere ind i Landet for at undgaae Havets Overlast, ere altsor nøiagtigt opbevarede til at der kan tvivles om deres Sandhed. I 1785 og 86 edelagde Sandet to smukke Haver foruden flere mindre, der tilhørte Biskere. I disse Aar var det først at

Sandflugten ret begyndte at tage Overhaand i Byen; Naer og Bække kunde ikke længer finde Aflob, Vandet trængte ind i Husene, sprængte Gulvene og forvoldte mange andre Odelæggelser. I lang Tid vedblev man baade Nat og Dag at kaste Sand fra Husene for at skaffe Vandet Aflob, men hvad hjalp det? Formuren var brudt, og saasnart Vinden rørte sig, var Alting opfyldt som før. En Mand, som 1787 levede i Høien og dengang var 95 Aar gammel, kunde tydelig mindes, at den første Raadmand der i Byen (han heed Madsen) havde havt Bolig saa langt ude, som man nu (i 1787) satte Torsefiner; hvilket kan tjene til Beviis paa, hvorledes Vandet i kort Tid var aftagen. — Da jeg har talt om den første Raadmand, saa vil jeg ogsaa — skjøndt det egentlig ikke hører hjemme her — tale om den sidste; han heed Anders Jensen; uagtet Raadmands-værdigheden maatte han ernære sig ved Fiskeri indtil han gik under med sit Fartoi paa en Rejse til Lübeck. Baade Byfogder, Borgermestere og Raadmænd have nok forøvrigt tilhøbe været Fiskere; man veed saaledes, at Byfogderne Inger (det lyder noget fruentimmeragtigt) og Jacob Pischer, der vare Borgemester Merchor's Eftermænd, den ene Dag fiskede paa Havet og den næste beklædte Dommersædet, maastee for at affige Bloddom over en af deres Kammerater. Naar dette Forhold blev forandret, vide vi ikke, dog erfarer man af en Indberetning fra Stiftamtmand Bilde til Regjeringen (altsaa før 1736) at Byfogden i Skagen var en reduceret Lieutenant. Retstilstanden har dog neppe vundet synderlig derved; thi det hedder om ham i bemeldte Indberetning: „han er uvittig og ulovfyndig; han og Tol-

deren coujonere Indbygggerne, de ere derfor halv oprørske, som erfares af deres Klagemaal."

Bed Forordn. af 28. Januar 1682 fik Skagen Lov til at beholde 1 Borgermester og 2 Raadmænd, medens Øvrighederne i flere norrejsdskke Kjøbstæder, saasom Hjørring, Thisted og Rykjobing, indskrænkedes til en Byfoged.

Men det var Sandflugten vi her skulde tale om. Den største Ødelæggelse ved denne sandt Sted paa almindelig Besejning 1775, da den gamle St. Laurentii Kirke blev heelt tilspærret, saaledes at Menigheden ikke mere kunde komme til den. Heldigviis havde Byen endnu to Capeller til Guds-tjeneste, det ene i den østlige By, det andet i Høien, hvor den residerende Capellan, som tillige var Latinskolens Rec-tor, holdt Maanedsprædiken; men i sin Beskrivelse af Skagen (1787) omtaler Olavius begge disse Capeller som „saa brøstfældige og forfaldne, at Folk under Tjenesten neppe uden Helbreds Tab kunne være derinde, og er intet viskere, end at de inden kort Tid falde ned." Capellet i Skagen var allerede i 1717 stærkt udsat for at styrte ned; thi nævnte Mars Julenat og Juledag var det et saadant Høi-vande paa Østfiden, at Havet naaede heelt op dertil, saa at endeel af de nærmest boende Indvaanere, Mænd, Qvin-der og Born, maatte redde sig i Baade. Et saadant Høi-vande har man paa denne Side af Landet ikke senere op-levet Mæge til. At det har anrettet ubodelig Skade paa Mark, Eng og Træer er rimeligt at antage.

Endnu vil jeg kun omtale at Sandet har ødelagt den befæstede Borg Lundholm, der laae i Nærheden af Kir-ken. Denne Borg havde tilhørt Niels Bugge, af hvis Arvinger Dronning Margrethe kjøbe den 1396. I 1667

var den endnu en Ladegaard „med 3 Borte“, som tillige med Bondegaaarden *Klaa-Kumpe* af Frederik den Tredie blev tilskjødet Borgemeister Jædder Hansen.

Hvorom Alting er, saa begyndte Træculturens nye Ærn først igjen for 50—60 Aar siden; den skriver sig fra daværende Byfoged, Cancelliraad Lund, der i denne Henseende har gjort sig overordentlig fortjent. Han lod sig ikke afskrække af de fjendtlige Naturforhold, han plantede, plantede og plantede igjen, og Plantagen, hvori jeg nu fører Dig ind, staaer som et Vidnesbyrd om, at Træer, selv under de ugunstige Forhold, kunne fremelives.

See Dig om. Du opdager slet intet Ualmindeligt; Træerne have samme Udseende som i andre Plantager af samme Alder, den eneste Forskjel skulde da være, at de mod Vest i en høiere Grad end sædvanligt ere affvedne af Vinden, saa at Plantagen, naar man i nogen Afstand betragter den fra denne Side, ligner en jevnt skraanende Lyngbakke.

Bed nærmere Eftersyn og Eftertanke viser det sig imidlertid snart, at Plantagen paa Skagen har kostet langt mere Flid og Udholdenhed at frembringe, end Tilfældet kan have været med nogen anden Plantage. Jordbunden er oprindeligt Sand og Intet uden Sand. Tre Qvarteer under det faste Sand er Dvissand og to Spadestik ere tilstrækkelige til at naae det. Stikker man en Stok i Jorden, fyldes Hullet strax med Vand. Dvissandet er usrugtbart, og Træer med Bæleredder kunne derfor ikke trives; saasnart disse have naaet „Dvæget“, gaae de ud.

Denne Jordens Beskaffenhed i Forbindelse med Mangelen paa Læ og det skarpe Klima, maa gjøre det indlysende,

hvor store Banfseligheder, der har været at overvinde ved det første Anlæg.

Oprindeligt skete Anlægget for Cancelliraad Lunds private Regning, men allerede i Aaret 1827 erholdt han Understøttelse af Statskassen til Anbringelse af et Hegn omkring hele Plantagen og senere, ved Cancelliraad Lunds Død, blev hele Eiendommen overtagen af Statskassen, der paa samme har ladet opføre den smukke Bygning, der benyttes af Sandflugtscommissairen som Embedsbolig.

Det allerførste Anlæg har kostet betydelige Pengesummer, idet Klitterne bleve slojede og Jorden derefter kulegravet, hvornæst Plantningen udførtes; ofte var det nødvendigt at beklæde de beplantede Arealer med Grønterv. De Træer, der oprindeligt bleve plantede, vare Popler, Elle og Birketræer. Undertiden mislykkedes hele Aars Plantninger og i Almindelighed lykkedes ifkun Halvdelen af Planterne. Cancelliraad Lund lod sig imidlertid ikke afstrække, men fortsatte ufortrøden sine Anstrængelser, og ved hans Død var et stort Areal i frodig Fremvæxt.

Hans Eftermænd i Byfogeds og Sandflugtscommissaires embedet fortsatte det begyndte Værk og vedbleve at bruge den samme besværlige Fremgangsmaade med Klitternes Slojsning og Jordens Kulegravning. Saavel den endnu levende Cancelliraad v. Bergen som afdøde Byfoged Hoffmeyer have efterladt sig hver et Kvarteer af Plantagen, der er i smuk og stadig Fremvæxt. Forsøg har været gjort med Bog, Eg, Lind og mange flere Træsarter og Alt er lykkedes, kun ikke Naaletræer. I 1859 lod Byfoged Grichsen anstille et Forsøg med Naaletræer, der udplantedes paa Klitterne, uden at disse bleve slojede; dette Forsøg mislykkedes

næsten aldeles; men den Omstændighed, at dog enkelte Træer holdt Liv og kom i Væxt, bevirkede, at den nuværende Sandflugtscommissair Exam. jur. Hoffmeyer gjentog Forsøgene og man maa i høi Grad forundres over at see de høie Klitter beklædte med Gran og Fyr i den frodigste Fremvæxt. Planterne fra 1860 ere fra 1 indtil 2 Alen høie og have et ligesaa kraftigt Udseende som Træer, plantede i den bedste Jordbund. I Løbet af de sidste 6 Aar ere næsten alle Klitterne udenfor Plantagens Indhegning beplantede og der synes ikke at være Tvivl om, at dette Foretagende vil krones med Held.

I Midten af Plantagen ligger en fortrinlig Mark, der vil være udmærket anvendelig for en stor Planteskole, naar man engang kommer saa vidt, at lade den nuværende Plantage danne Udgangspunktet for en større Beplantning af de store Klitstrækninger, der henligge nøgne imellem Skagens By og Raabjerg Sogn.

For endeel Aar tilbage blev der i Skagen gjort adskillige Forsøg paa Anlægget af mindre Plantninger omkring Husene i Byen. Dette Foretagende opmuntredes ved Præmier af det kgl. Landhuusholdningselskab, og har navnlig Etatsraad, Amtsforvalter Zuel, der som yngre Mand en Tid var constitueret Sandflugtscommissar, megen Fortjeneste af at have opmuntret til disse Anlæg. Plantningerne lykkedes og gave Byen et smukt og livligt Udseende, men desværre har den sædvanlige Bandalisme ogsaa her gjort sig gjældende: da Træerne bleve store puttedes de i Kaffelovnen; nu findes der kun ganske enkelte Levninger tilbage og selv disse forsvinde Aar for Aar mere og mere.

Vi begive os nu igjennem et Slags Portal ind paa Sandflugtscommisfaires Grund og overraskes uvilkaarlig; thi det er snarere som om vi gik ind til en Skovriderbolig end til den Mand, der med sin hæmmende Haand skal dæmpe det flygtige Sand, der raser rundt om til alle Sider. Den store Gaardsplads optages af en med Stakit indhegnet Græsplaine, der fylder hele Rummet med Undtagelse af den brede Kjørevei, der løber rundt om den. Foran os have vi Baaningshuset for den nævnte Embedsmand, paa venstre Side lukkes Pladsen tæt af Plantagens høie Træer og paa høire Side have vi en lang Gloibygning, hvori Byfogden fortiden, nu da hans Embede er skilt fra Sandflugtscommisfaires, maa finde sig i at boe tilleie. Bag ved Sidesloien ligger Haven med en Mængde anseelige Træer. Midt paa Græsplainen, til hvis Blomsterpartier vi ikke med Grund kunne stille Fordringer, da vi ere sidst i August, findes en Mistbænk af allerimpleste Construction; men desmere overraskes vi ved i den at opdage omtrent en halv Snees kæmpestore, dustende Meloner. Vi kunne for den Sags Skyld gjerne troe os henslyttede under Eysfrankrigs Sol.

Med Undtagelse af Hovedbygningens For side, der som meldt vender ud til den foranbeskrevne rummelige Plads, er Baaningshuset tæt omsluttet af høie og ranke Træer. Skyggen fra disse fordeler sig naturligviis til nogle af Børelserne; men den Tanke, at man besinder sig i den meest nøgne Glyvesands-Egn, gjør det netop lyst og hyggeligt herinde; det er en forfriskende og behagelig Modsatning til det hvide Sand, som saa længe har blændet og trættet vort Øie.

Bært og Bærtinde tage gjæsfrit imod os; først maae vi drikke paa et Velkommen af den ægte, bordeaux=astappede gamle Mustateller af „Skagens egen Aal“ og dernæst skulde vi „lade os noie med hvad Huset formaaer“. Kraftig Kjødsuppe, udmærket Dyrsteeg med de mageløse, næsten gjennemfigtige skagenske Kartofler og de her hjemmehørende aromatiske Tranebær, udgjøre Hovedretterne, og atter maae vi ligesom Jeppe føle paa vor hule Tand for at overbevise os om, at det ogsaa virkelig er os selv, som ere paa Skagen — paa Skagen, hvor man jo ikke kjender anden Variation paa Mad end Jist efter Jist, ja hvor man saagar istedetfor Brod spiser Torsist til Ferskist — saaledes fortæller Traditionen.

Kaffen, Mokkaen, der ogsaa smager en heel Deel af den directe Import, er nu drukket i den aabne Havedør, under den tause Skygge; thi Træerne her ere stumme, at sige naar ikke Stormen giver dem Røst; ikke en eneste lille Sangsugl tilqvdrer os sit Velbekomme.

Jan.

Vi hyde nu det gjæsfrie Tag Farvel og lægge Veien igjennem Plantagen, hvor vor Cicerone fortæller os dens Historie, den samme, Du allerede kjender, Læser!

— Det er Altsammen baade vidunderligt og vakkert, min kjære Hører; men knytter der sig ingen specielle Erindringer til dette Anlæg?

— Iys! Seer De Klosten i denne Sandflitte, som nu er bevoget med Træer?

— Ja vel seer jeg den.

— Der satte de ham, da han var død.

— Hvem?

— Jan.

— Jan? Hvad var det for en Størrelse?

— Naa, det veed De ikke, ja saa skal jeg fortælle Dem det. Jan var en Neger fra de nordamerikanske Sydstater.

— Ja saa!

— For omtrent et halvt Aarhundrede siden var han en af Skagens største Mærkværdigheder.

— Det kan jeg tænke mig. Altsaa et Stykke strandet Ibenholt.

— Strandet? Paa det Lav! Nei han blev sendt fra Syd-Carolina directe hertil som en Foræring.

— Virkelig?

— Ja! Et amerikansk Skib, ladet med Riis, Honning og Bomuld var forliift her ved Kysten; Capitainen var en beleven Mand, som under sit Ophold paa Skagen nød en særdeles gjæstfri Behandling i Byfogdens Huus. Capitain og Byfoged sandt Behag i hinandens Selskab: paa den ene Side var Levemaaden god og paa den anden vidste Amerikaneren at fortælle saa mange interessante Historier fra de nordamerikanske Slavestater, at det blev regnet som fuldgjeldigt Equivalent for Kost og Tæring.

— Jeg vilde ønske, at jeg var Eier af en Plantage i Syd-Carolina, istedetfor den, der her synes at spotte mine Anstrængelser, sagde Byfogden en Dag under en Samtale; jeg skulde nok forstaae at tumle mine Slaver ordentlig.

— Tro ikke det; De vilde være altfor god og overbærende og kun hofte Skam til Tak; De vilde komme til at kæmpe imod en ligesaa gjenstridig Natur, som den, der

her byder Dem Trods. Slaverne maae behandles som villieløse Kreaturer, hvis der skal komme noget Godt ud af dem.

— Det kan desværre gjerne være, at De har Ret; men jeg synes dog, at det kunde være ret interessant at vide sig Eier, saadan rigtig Eier af en Flok Mennesker, der hver for sig repræsenterer en Pengeværdi.

— De vilde have mere end nok af een, endlige mange.

Nogen Tid efter denne Samtale skulde Capitainen reise hjem.

— Hjertelig Tak for al Deres Godhed og Gjæstfrihed, der meget har forjonet mig med det Bittre og Smertelige i mit Uheld, sagde han til sin Vært ved Afskeden. — Med Guds Hjælp kommer jeg vel snart igjen til at ploie Havet paa den gamle Route; Gjensynet vil stedse fornye baade sørgelige og glade Vinder hos mig. De sidste Skyl- der jeg alene Dem; modtag min hjertelige Tak.

— De har Intet at takke for; jeg vil længe komme til at savne Deres behagelige Dmgang.

— Er der ikke nogen Maade, hvorpaa jeg kan vise Dem min Erkjendtlighed? Er der intet Specielt, De kunde ønske at jeg skulde have med til Dem, naar jeg kommer her forbi?

— Jeg er Dem meget forbunden; men der falder mig i dette Dieblisk slet ikke Noget ind, som kunde være Gjens- stand for et saadant Ønske. Dog jo, vi lidt! Ha, ha, ha! Det Eneste skulde være, om De vilde købe og forære mig saadan en rigtig fuldblods Slave, En som tilgavns har staaet under sin hvide Herres Bidst.

— Det skal jeg erindre mig. Lev vel!

— Lev vel!

Et Aarstid eller to vare forløbne siden denne Samtale. Paa Skagen stod Alt ved det Gamle; forskjellige nye Strandinger havde tildeels udlettet Mindet om de tidligere, og i Udvølsen af sin vante Gjæstfrihed havde vor Bysfoged ganske glemt den amerikanske Capitain og den Anmodning, han for Spøg havde rettet til ham.

En skøn Dag saae man paa Skagen et stort tremastet Skib, der tonedede det amerikanske Flag, at kaste Anker udfor Grenen. Fra Byen, hvor man iagttog dette, bemærkede man tillige, at der fra Skibet blev firet en Jolle ned, at fire Mand satte sig ved Ruderne og at en Jemte, der lod til at være Passagerer, ligeledes tog Plads.

Baaden styrede ind mod den nordligste Pynt af Grenen, hvor, saasnart den havde naaet Grund, Passageren sprang ud og vadede i Land, hvorefter Baaden vendte tilbage til Skibet, som strax lettede Anker og fortsatte sin Cours sydpaa.

At en Person var landsat vidste man allerede over hele Skagens By og et Par Fisserbaade kappedes uopholdelig for at komme først til Maalet og saae Fortjenesten af at føre den Reisende og hans Gods ned til Byen.

Det vilde være aldeles umuligt at skildre den Rædsel, der greb de stakkels Fiskere da de kom til Stedet og saae, at den Reisende ikke kunde være nogen Anden end Hs. sataniske Majestæt i egen høie Person.

En Fisser fra den først ankomne Baad var sprungen i Land og havde allerede hivet Fartøiet saa nær som mulig til, da han, ved at vende sig om, stod ligeoverfor et In-

divid, der var iført en simpel Matrosdragt, men havde et Ansigt saa sort, at det kun kunde være sværet af Helvedes Røg; Ansigtet fremviste derhos en bred fladtrykt Næse mellem to fremstaaende Kindbeen samt en uhyre, halv aabentstaaende Mund med to Rader store, fridhyide Tænder, der syntes at være Redskabet for en Appetit, som strag søgte Tilfredsstillelse.

Fisken for forfærdet tilbage; han gav Baaden et kraftigt Stød udesten, saa at den blev flot, og i samme Nu var han inden Borde. Hans Kammerat, der havde været Vidne til det Hele, havde allerede sat Seil til, og nu gik det i strygende Fart tilbage til Skagens By, medens „den Skindbarlige“ udstødte nogle forfærdelige Hyl, ledsaget af alle Slags Gebærder, for at formaae dem til at blive.

Fisken i den anden Baad, der havde bemærket saavel den beskrevne Manoeuvre som dennes Marsag, vendte ligeledes om, og snart vidste man i hele Skagen, hvad det var for en uhyggelig Gæst, der var kommen dertil.

Fyrmeisteren, der allerede dengang indtog et høiere og mere oplyst Standpunkt end Skagens Indvaanere i Almindelighed, havde fra sit ophoiiede Stade bemærket hvad der var foregaaet; han ilede til for at undersøge Sagen i Nærheden og komme den Reisende til Hjælp. Hans Forundring var imidlertid ikke ringe, da han i den Landsatte fandt en hæslig gammel Neger, der kom ham hylende imøde med et Brev i Haanden.

Paa Brevets Udskrift, der var i det engelske Sprog og affattet som paa et almindeligt Fragtbrev, læste han: „Her-

med følger Slaven Jan fra Sydecarolina i de nordamerikanske Frislater."

— Naa saaledes! Det var en levende Golly, som skulde afleveres af Ihændehaveren efter Adresse. Denne lod paa Hr. Cancelliraad, Byfoged M. N. i Skagen.

Staffels Jan saae noget forfnyet ud da han fulgte Fyrmeisteren for at blive "afleveret". Udentvivl tænkte han paa de forskjellige Chancer, han havde været underkastet hver gang han skiftede Herre, men at disse stedse vare faldne ud til det selvsamme Resultat: Bidsk.

Vi kunne ikke gjøre Rede for Byfogdens Tanker og Følelser, da han havde læst den yderst venlige Skrivelse fra hans tidligere Besjendt, den strandede amerikanske Capitain, der, som det fremgik af Brevet, med Glæde og Taknemmelighed mindedes den Gæstfrihed, han havde nydt i Skagen. Det var ham kjær endelig at kunne gjøre et lille Udtag paa sin Erksjendtligheds-Gjæld ved, efter Ønske, at sende Hr. Cancelliraaden en ægte Negerslave. Til Beviis for Ægtheden lod han medfølge den af ham og Sir Harry undertegnede Slutsjeddelse paa Kjøbet af Plantagenegeren Jan, hvis Signalement og Alder deri noiagtig var opgivet. Brevskriveren sluttede med Ønsket om, at Modtageren maatte finde Glæde i sin Eiendom, idet han dog mindede ham om, at ligesom en Top ophører at svinge sig rundt naar man ikke længer anvender Bidskken paa den, saaledes vilde ogsaa Master Jan ophøre at gjøre mindste Gavn, hvis man undlod at bringe det Middel i stadig Anvendelse, der hele hans Liv igjennem havde været Drivkraften for hans Virksomhed, nemlig Bidskken. "Hvis det kan forarsage Dem Fornøielse, og ønsker De det" — saaledes lod et Post scrip-

tum — „da skal det være mig kjær til næste Aar at bringe Dem et nyt Exemplar, f. Ex. Onkel Jan's Rone, der nu sagtens begræder sin Mands Tab; det vilde være et betydeligt Hjælpemiddel til med Tiden at organisere et ordentligt Slavesystem ved Skagens Plantage.“

Skulde vor Byfoged lee eller græde? Han gjorde gode Miner til slet Epil og valgte det Første.

— Ha, ha, ha! Det var, min Tro, et rart Stykke Inventarium, jeg der fik. Han repræsenterer, efter hvad Sluttedlen siger mig, den fabelagtige Værdi i levende Vægt af 1000 Dollars. Kunde jeg blot sætte ham til Auction og strax gjøre ham i Skillingen, om det saa kun var til halv Priis, vilde det endda være godt; nu frygter jeg derimod for, at han vil komme til at smage af Skillingen paa en anden Maade.

Kort at fortælle: Jan forblev i Byfogdens Huus som et Stykke ufrugtbringende Besætning lige til sin Død, der først indtraf adskillige Aar senere, efterat han forlængst havde lært at brække paa Skagboens Maal. At drikke det danske Brændeviin faldt ham dog betydelig lettere, ja han drev det endog til en vis Fuldkommenhed i denne Lærdom, hvilket ikke er saa underligt paa Grund af de medbragte Forfundskaaber. Endnu en Dygtighed besad han, nemlig i at røge Tobak, to Bund om Ugen var hans bestemte Quantum og Piben var ham aldrig af Munden, ei engang naar han udforte det eneste Hverv, der var ham overdraget, at opvarte sin Herre. Denne havde fattet en saa besynderlig Godhed for sin sorte Slave, at han, langt fra at anvende Pidsken, næsten lod ham gjøre og lade hvad han selv vilde og i det Hele behandlede ham som et kjært Barn. Denne

Gudhed lønnede Jan paa sin Side med en inderlig Hengivenhed og Kjærlighed, der ofte lagde sig for Dagen paa en rørende Maade, naar Leiligheden til at vise det rette Sindelag var tilstede. Han var som den tro Hund, der vogtede og gjerne var gaaet i Døden for sin Herre.

Desværre kan jeg ikke oplyse dette med noget bestemt Exempel, derimod kan jeg fortælle en lille Anecdote, som ret godt betegner Forholdet mellem begge Parter.

Jan var af sin Herre sendt i Byen for at afhente og betale en isorveien kjøbt Gjenstand, men kom undervejs i godt Selskab, anvendte Pengene til Brændevin og kom om Aftenen beruset hjem, uden at have udrettet sit Grinde. — Næste Morgen begyndte Forhøret.

— Hvor har Du det, jeg sendte Dig efter igaar.

— Ganc'lirod int' vær' vre', Jan druf' Peng' op met Jisfern'.

— Saa din Slyngel noies ikke med at tomme min Kjælder herhjemme, Du tracterer ovenikjøbet for mine Penge naar Du kommer i Byen.

— Gy! Ganc'lirod int' vær' urim'le! sagde Jan med et fortrydeligt Skuldertræk.

— Hvad behager? Er jeg urimelig fordi jeg ikke vil, at Du drikker Dig selv og Andre fuld for mine Penge?

Mod denne Indvending satte Jan begge Hænder i Siderne, rullede med Dinene og fremviste sine hvide Tandrækker.

— Vil Ganc'lirod alvorle forlang', at A immer skal lat mæ tractier', maa da A aldre tractier' igjen?

Dette argumentum ad hominem slog hans Herre, som ikke kunde bære sig for at lee.

— Naa, det kan Skam gjerne være, at Du paa en Maade har Ret, jagde han, kom saa hen og lys mig, saa er det glemt.

Jan boiede det ene Knaa og rakte Munden til sin Herre, der saaledes fik Sort paa Hvidt for Forsoningens Oprigtighed.

Uagtet Gisserne, som meldt, ikke forsmaaede Negerens Selskab ved Brændeviinsflasken, især naar han tracterede, indskrænkede hans daglige Omgang sig dog for det meste til en stor brasiliansk Abekat.

Imellem Jan og Jocko, der ellers var et meget ondsfabelsfuldt Dyr, fandt et meget fortroligt Forhold Sted, de sov sammen, de spiste sammen og, hvad der lyder utroligere, de drak ofte sammen af det Brændeviin, Jan havde gjort til Bytte i Kjælder eller Spisefammer. Ved saadanne Leiligheder skar de rigtignok stundom Tænder og snærede ad hinanden; men det var aldeles forbigaaende og Benfabet blev strax igjen bragt tilveie.

Det gode Forhold var ikke saa underligt endda, naar man tager i Betragtning, at de stode i samme Klasse som Varias, at de i Virkeligheden vare et Slags Landsmænd og begge under lignende Omstændigheder, nemlig som Foræringer til deres fælles Herre, hidbragte af strandede Capitainer.

At imidlertid ingen af dem stode synderlig høit i Skagboernes Gunst, fremgaaer af den factiske Omstændighed, at da Frederik den 6tes Besøg i Skagen var bebudet, blev det, muligviis i et Communalraad, besluttet, at Jan og Jocko skulde stilles tilside for ikke at saare Majestätens

Skjønhedsfands, og virkelig bleve de begge sendte til Naabjerg Eogn og forvarede der under Kongebesøget

Uf Jocko's Lernetløb maa det forresten være mig til-
ladt at fortælle en lille Episode: Engang var Biskop Janzen
til Visitats paa Skagen. Efter endt Frokost hos Byfog-
den, begav Hs. Høiærværdighed sig i Ornat paa Beien til
Kirken; men ude i Gaarden traf han Jocko, der gjorde alle
Slags Ubekatsregler paa en hoi, fritstaaende Stang. Bi-
skoppen blev staaende og gottede sig over Abens sære Sag-
ter; men dette tog Monsieur Jocko ilde op, han foer i eet
Sæt fra Stangen hen paa Brælaten, satte Tænderne til
og sonderrev hans sorte Lalar fra Øverst til Nederst.

— Nei, nei, søde Bro'er, sagde Biskoppen, idet han
brugte sit sædvanlige Mundheld, nu gaaer det min Tro,
en Emule for vidt!

Dette Mundheld blev siden til en Talemaade for
Range.

Senere blev Aben kjøbt til Sæby af en Degn, som
nylig var bleven skilt fra sin arrige Kone. I Bispens
„søde Bro'er“ fik han en værre Trold end den, han var ble-
ven af med.

Vi skulde Alle dø og Jan maatte ogsaa omsider afsted;
følgelig skulde han tilbage til Jorden, hvorfra han var kom-
men. Men det var ikke saa let gjort som sagt.

Skjondt han havde sat sig selv i Spiritus, gik hans
Legeme i den Grad hurtig sin Oplosning imøde, at en
Balsamering, hvis nogen havde tænkt paa en saadan, vilde
have været umulig allerede Dagen efter hans dødelige Af-
gang. Den deraf opstaaende Ulempe forstørredes ved, at

Bræsten i orthodox Iver — maaskee bevarede han endnu Skagboernes første Jordom — nægtede ham Jordspaakastelse i „christen Jord“.

— Følgen heraf var, vedblev min Meddeler, at man maatte føre Jan ud her hvor vi nu staae, og sætte ham ind i denne Klost. I den forblev han da ogsaa medens Stridsspørgsmaalet stod paa, ja dette blev egentlig aldrig tilendebragt, thi den pestagtige Stank, Piget udbredte, gjorde forsaavidt Ende paa Trætten, at „Giermanden“ nødsagedes til at grave det ned, som Madslet af en død Hund, henne mellem hine Klitbakker.

— Betragt engang den smukke Jordybning, jeg nu fører Dem til, og sig mig saa:

Troer De, at Jan vilde have sovet bedre i den indviiede Jord paa den nu undergaaede Kirkegaard eller i en Magnolielund ved Savannah's Bredder end her under disse skyggesfulde, smukke Træer „mellem Skagens nøgne Banker?“

Vi „tage nu Benene med os“ saa godt vi kunne — denne Talemaade er bestemt opfunden i Skagen! — og gaae videre for at tage andre af Byens Seeværdigheder i Diehyn.

— Der ligger Skolen.

Gra dens Ydre skal man ikke kunne slutte sig til Stort, det er et tarveligt Bindingsværkshuus; desuden er det ikke vor Sag at behandle Skolespørgsmaalet, forsaavidt det angaaer Nutiden. Derimod vide vi, at Skagen, ligesom andre Smaafjeshæder i Landet har havt sin Latinskole, som

blev nedslagt 1739; men at det ikke har været videre godt bevendt med denne Skole — endskjøndt Skagboerne endnu den Dag idag gjøre sig til af, at den lærde Biskop *Scaevinius*, født 1589 og Søn af en fattig Skagens Fisker, havde gaaet i denne Skole — fremgaaer bl. A. af Biskop *Bircherods* Dagb., hvori det hedder: „Den 12te Juli 1694 vifiterede jeg Skagens Kirke og om Eftermiddagen Skolen, og fandt jeg Altting der, efter denne Steds ringe Leilighed, udi ganske slet Constitution.“ Rigtignok lader det til, at der har fundet nogen Fremgang Sted; thi da Biskoppen den 30. August 1702 atter besøgte Skolen (1696 blev Capellanen i Skagen, *Ernst Ramel*, tillige beffikket til latinsk Skolemester dersteds) fandt han baade Disciplenes Antal og Fremgang „udi nogenledes bedre Tilstand end tilforn.“ Om sin Modtagelse i Skagen ved denne Leilighed, meddeler Biskoppen selv i sine Dagbøger: „Mig vederfores større Ære end jeg kunde tilkomme, idet Borgemester *Merchor* lod af 3 Stykker, som han havde liggende ved sin Gaard, give trende Gange Løsen ved min Ankomst til Staden, og ligesaa næstfølgende Morgen, da jeg drog derfra.“ — Efter Maaltidet holdt Biskoppen Visitation „i det Capel, som staaer midt i Byen“, hvor saa mange Menneſker samledes, at han maatte lade to Binduer udtage, for at faae Luft. „Fra Borgemester *Merchor*, som mig og begge Byens Præster læte & laute tracterede, kom jeg ikke“ — tilføier han — „førend ganske sildig om Aftenen“. Heraf lærer man da for det Første at man allerede paa den Tid havde god Levemaade paa Skagen; dernæst, at den tidnævnte Borgemester *Merchor* har været noget mere

end en Fisser og endelig at Byen har havt to hele Præster paa engang.

Skjendt den latinske Skole blev nedlagt, følger det dog af sig selv, at der alligevel maatte drages Omforg for, at de stakkels Njoshadborn ikke opvoiede i Bankundighed. Der var folgelig ansat en Skoleholder, men Gud naade os for Underviisningen, den har sagtens svaret til Lønningen, og hvorledes denne var for omtrent 100 Aar siden skulde vi meddele. Skoleholderen fik i fast Løn 14, siger og skriver fjorten Rigsdaler om Aaret; hans uvisse Indtægter androge omtrent en lignende Sum, og disse uvisse Indtægter fremkom ved, at hvert af de skolesøgende Børn, som alene undervistes i Læsning, maatte betale 2 β om Ugen og de, der tillige lærte at skrive, andre 2 β ; men de Sidstnævnte vare kun meget faa, saa at Lønningen i det Hele — de allerfattigste Børn var Skoleholderen forpligtet til at undervise gratis — neppe androg 28 Rd. om Aaret; men selv om den stakkels Skolemester vilde lade sig noie med luttet Lørfist, kunde han ikke spise sig mæt ved en saadan Fortjeneste. Folgen var da ogsaa, at Sulten snart drev ham til at søge et andet Erhverv, og medens saa Skolen stod tom indtil en ny Lærer fandtes, der vilde underkaste sig Sultekuren, var Skolehuset nær ved at falde sammen; thi vel heed det, at Capellet skulde holde det vedlige; men det var nok det stakkels Capel fritaget for efterdi det ikke kunde staae paa sine egne Been af bare Armod.

Vi gaae videre.

— Hvor er Raad- og Domhuset?

— Jeg veed ikke om det storartede Navn kan passe, svarer vor Fører, men vi ere netop lige udenfor Raadstuen.

— Lige udenfor? Jeg seer den ikke.

— Men Gud, da synes jeg den ligger tydelig nok.

— Hvor?

— Der.

— Ah! naa saa det er Raadhuset? ja det er en anden Sag.

Den omspurgte Bygning viser sig at være en forholdsvis lang og lav Bindingsværks Konne, der ligger paa en temmelig høi Sandterrasse, som paa Siderne er begroet med det tjavsede Marehalm; en steil og brosfældig Trætrappe paa 10 til 12 Trin fører derop. Vi bestige den, gaae ind ad Døren ligesom og befinde os i en lille Førsue, hvorfra atter to Døre, en tilvenstre og en tilhøire, anviser os Veien til det Indre. Vor Fører har allerede aabnet os det sidstnævnte Indpas og vi ere i Thing-salen. Denne har en Længde af circa 20 Alen og indtager hele Husets Bredde, c. 12 Alen; paalangs er den deelt af en glennemløbende Skranke, indensfor hvilken befinder sig et langt Bord. Omkring Bordet ere Bænke, men for dets ene Ende staaer en gammel, ormsluffen, læderbetrukket Stol, i hvilken vi ane Dommerstædet.

Hvorlænge Retten har været beklædt fra dette Sæde, er det os umuligt at erfare; men Du kan trostlig stole paa, Læser, at mere end eet Aarhundrede er forløbet siden det første Gang blev indtaget. Naaskee Bordet i denne Henseende kunne yde nogen Oplysning, hvis vi havde Tid til

nærmere at undersøge de mangfoldige Indskjæringer og Inscriptioner hvormed det er forsynet.

— Veed De intet Interessant at fortælle, der fra gammel Tid knytter sig til dette Sted? spørger jeg vor Fører.

— Nei, slet Intet.

— Heller ikke fra Nutiden?

— Nei! Og dog — seer De det Gul i Loftet, der hvor den splintrede Brædtstump hænger ned over Byfogdens Stol?

— Gud forbarme sig! Man har da ikke derigjennem gjort Attentat paa hans Liv?

— Na nei, langt fra! Men for en Tid siden, midt under en Procedure, kom Arrestforvarerens Kone, der foretog sig en livsfarlig Vandring paa Loftet, til at træde for haardt, saa at hun jog sit ene Been heelt igjennem og var nærvæd at træde Byfogden paa Nakken. Da Gullet endnu ikke er lappet, formoder jeg at det conserveres til en Erindring om denne respectstridige Handling, der ogsaa i en anden Henseende skal have naaet Sammelighedens yderste Grændse — sat sapienti!

— Jeg antager altsaa, at der ikke var tilfugt nogen Forbrydelse. Men kan De ikke fortælle os en interessant Begivenhed, ved hvilken f. Ex. Borgemeister og Raad, der jo maa have sit Samlingssted her, har spillet en Rolle.

— Jo—o saamæn. Jeg veed rigtignok ikke hvad De forstaaer ved „interessant“, og min Historie er da ogsaa passeret i dette Aarhundrede.

— Det faaer at være. Lad os kun faae den aligevel.

— For endeel Aar siden valgtes her i denne Sal Handelsmand J. O. B. til Borgerrepræsentant; men Valget

blev ikke approberet fordi B. var Svigersen af en Mand, som allerede var Borgerrepræsentant. Et nyt Balg blev derfor foretaget og hele 2 Borgere mødte for at afgive Siemmer. Den første af disse stemte atter paa J. O. B., idet han forlangte Protocollen tilført, at der efter hans Overbeviisning ikke i Byen fandtes nogen Anden, der var skiftet til dette Hverv. Dernæst fremskød den anden Bælger, en djærv Mand ved Navn Søren Smed, som paa sin Side forlangte Protocollen tilført, at naar det virkelig var saaledes bevendt med Byen, at der blandt alle dens Borgere kun fandtes 4, der vare skiftede til Borgerrepræsentanter, saa stemte han for, at hele Borgerkabet skulde gaae overstyr.

— Har De Lyst, kan De faae Forhandlingsprotocollen at see.

— Nei Tak! jeg troer Dem nok; Historien var der da heller ikke meget ved. Kjender De ikke en anden som knytter sig her til Stedet, og som omhandler et Mord, et storartet Bedrageri eller saadan Noget?

— Her til Stedet? Na jo — paa en Maade; Byfogden og Borgerrepræsentationen har jo maattet holde for, lad da Touren ogsaa komme til Bøttigcommissionen.

Saa hør da:

— Den gamle Doctor M. havde aldrig studeret, han var oprindelig tydsk Barbeer og var, efter hvad der fortælles, ved en Navneforverling befordret til Districtslægeembedet i Slagen.

En Dag faaer Doctor M. Besøg af en Tilreisende, der fremstiller sig som en anseet Læge fra Aalborg; han vilde hilse paa sin kjære Slagenske Collega. Denne fælte sig uhyre smigret ved Besøget og Modtagelsen var hjertelig.

Naturligviis dreiede Samtalen sig hovedsagelig om den Videnskab, de dyrkede i Forening, og M. betroede sin Gæst, at han havde en fattigpatient med en meget farlig Bænske, hvorum han gjerne vilde erfare hans gode Mening.

— Naturligviis er det mig umuligt, sagde den Fremmede, bestemt at udtale en saadan, forinden jeg selv har taget Skaden i Diesyn; men efter den Beskrivelse, De der har givet mig, forekommer det mig nødvendigt, at Benet maa sættes af.

— Accurat min Mening, Hr. Doctor.

— Naa- saa maa den vel være ufeilbarlig og saa bør De heller ikke opsætte Handlingen.

— Ja, men —

— Jeg forstaaer meget vel Deres Betænkelighed; det er en egen Sag at forberede den stakkels Patient paa den forestaaende smertefulde Operation; men naar De ret klart forestiller ham Nødvendigheden —

— Det er ikke det, jeg mener; i den Henseende gaaer det nok; — men, seer De, jeg er ikke vant til den Slags Forretninger og da De nu netop er tilstede —

— Saa ønsker De at jeg skal foretage Amputationen?

— Ja, det var rigtignok mit inderligste Ønske.

— Vi ville faae at see; jeg vil hjertelig gjerne være Dem til Tjeneste.

Efterat have tilbragt en meget behagelig Aften hos sin Collega fulgte den fremmede Læge næste Dag med ham til Patienten, hvor Amputationens Nødvendighed blev constateret. Han gjentog sit Løfte om at ville sætte Benet af; men da en Arbejder er sin Løn værd, vil Ingen forundre

sig over, at han kunde ønske at blive betalt for en Uleilighed, der kom hele Communen tilgode.

Fattigcommissionen blev ihast tronnet sammen til et Møde her paa Raadhuset og man blev uden Bamselighed enig om et Honorar af 30 Rd., der strax udbetaltes Vægen, eftersom denne agtede at rejse næste Formiddag saasnart Amputationen var fuldført.

Bed et Gilde, som Commissionens Formand, Hs. Betsærværdighed Præsten, om Aftenen gjorde for den Fremmede, blev denne Hædersgæst Skaal udbragt og tomt med stor Uclamation af de glade Skagboere, der betragtede hans Ankomst i et saa nødvendigt Dieblis som en Himlens Tilstiftelse.

Den følgende Morgen begav, efter Aftale, den gamle Doctor sig til sin lærde Collega for at afhente ham til Forretningen; men der ventede ham en aldeles uforklarlig Overraskelse:

Hr. Collegaen var ikke i sit Logie og havde heller ikke været der om Natten, dog antog man, at han snart vilde komme, eftersom han endnu Intet havde betalt for sit Ophold. Bagage havde han rigtignok ingen af, men man kunde dog umulig troe noget Slet om en saa anseet Mand. Blot der ikke var tilstødt ham et Uheld.

Man gjættede og gjættede for at udfinde Marsagen til denne besynderlige Udebliven, man ventede og ventede paa at han skulde komme igjen eller paa at finde Gaadens Oplosning: Doctoren ventede og gjættede, Fattigcommissionen ventede og gjættede, hele Skagen ventede og gjættede; men ligemeget hjalp det; Benet blev siddende hvor det sad, og de 30 Rd. lod lil at være sløitne.

Først lang Tid efter modtog Skagens Politi en Skrivelse fra Byfoged, Justitsraad Gad i Cæby, hvoraf fremgik, at den foregivne Læge havde været en forløben Bagerstvend fra Aalborg. Da Personen var taget ved Vingenet for en Mængde Bedragerier og Plattenslagerier, ønskede Justitsraaden gjerne at erfare Noget om hans Forhold i Skagen.

— Hvorvidt de herfra meddeelte Oplysninger har været Bedkommende behagelige, veed jeg ikke — saaledes endte vor Cicerone —, men det veed jeg, at aldrig har Nogen forstaaet bedre at tage en heel Commission og mange Andre ved Næsen end Bagerstvenden fra Aalborg.

Med dette ringe Udbytte forlade vi nu Raadhuussjalen for igjennem Forstuen at passere den Dør, som fører tilvenstre.

— Men Du milde Skaber! hvor ere vi bragte hen? Hu, ha! Eksisterer der endnu Tortur paa Skagen eller hvad betyder de Redskaber, man vel har søgt at skjule her langs Bæggene, men hvoraf dog saa meget titter frem, at man faaer Indtrykket af at befinde sig i et Martrekkammer, et Indtryk, der ikke svækkes ved, at to aabentsjaaende Sidedøre tillade os at see heelt ind i et Bar skumle, ubeboede Fangeceller. Man kommer uvilkaarlig til at tænke paa Titelvignetten til Sanson's „Pariserfaskottets Historie“, naar man her i dette Kammer seer en blodfarvet Spand, af hvilken nogle ubrugelige Instrumenter rage frem og ved Siden af en større, af et Lagen eller Stykke Seildug tilhyslet Gjenstand. En lang gaffelformet Jernstang stikker som en truende Arm ud fra denne Gjenstand og holder Lagenet saa meget oppe, at vi skimte et stort Rar af

samme Farve som Spanden. Rundt om paa Bæggene viser sig andre mystiske Instrumenter.

— Min Gud, hvad betyder dog alt dette! Er den strænge Justits paa Skagen i den Grad blodtørstig? ligger der maaskee endnu et gispende Legeme — saaledes som paa Billedet — skjult under dette Lagen? Maaskee har det sidste Offer været en Strandtyv eller Arrestforvarerens ulyskelige Kone? — Mine Nærver angribes — jeg vil ud!

— Men hvad i al Verden gaaer der af Dem? Hvad er det for en blodtørstig Justits, De taler om og hvad mener De med det gispende Offer, som skal ligge under dette Lagen?

— Saa sig mig da, hvad betyder disse blodrode Medstaber og hvorfor dækker man dem til, naar de ikke skjule noget Skrækeligt?

— Jeg troer De vil! maae vi da ikke beskytte Byens Sproite ved at tildække den, og har vi ikke her Lov til, som andre Steder, at male vore Brandrequisiter røde?

— Sproite! Brandrequisiter! Er det sandt? — ja! Det forandrer Sagen; det kunde De have sagt strax. — Men De kan dog ikke nægte, at Omgivelserne og det Møget, man hører, nok kunde bringe En paa de værste Tanker. Det kunde da heller ikke falde nogen Fornuftig ind at antage, at Sproiten, med hvad dertil hører, opbevares paa et Sted, hvor det maa være et yderst vanskeligt og langvarigt Stykke Arbejde, at faae den ud og ind, op og ned.

— Ja, hvad veed jeg, det maa De tale med Magistraten om.

— Godt Ord igjen!

Da mit Sind nu er bragt til Rolighed, vil jeg dog kaste et Blik ind i Arrestlocalerne. Hy! Er det muligt, at en Dommer kan være berettiget til at spørre en Baretægtsarrestant ind i et saadant afskyeligt Hul, 3 Alen i Bredden, 4 i Længden, med et Bindue, der er 8 Tommer paa den ene Kant og 4 paa den anden, med Fyrretræs umalede, og, som Følge deraf, i hei Grad tilsolede og malproppe Vægge? En smal Briz, et fastnaglet Bord og, for den ene Gelles Bedkommende, en Garnvinde, danner Bos havet.

— Sidder her ofte Arrestanter?

— Det er sjældent; men det kan træffe. Folk ere her skikkelige.

— Skikkelige! ja det maae de være, ellers vilde de vistnok ikke behøve mere end et godt Spark for at sprænge disse Vægge.

— Deri har Ie Ret; de ere ikke meget stærke. Det er heller ikke nødvendigt.

— For Diebliffet er her altsaa ingen Arrestanter?

— Jo — een.

— Hvor er da han?

— Gud maa vide det! Han gaaer ude omkring, hvor han selv lyfter.

— Ah! nu kan jeg forstaae hvorfor Arrestanterne ikke gaae igjennem Væggene.

— Naa, kan De begribe det; det var endda godt!

Jeg frygter for, at vor Hører har noget med Politis eller Communalvæsenet at gjøre; thi han forekommer mig noget fort for Hovedet paa dette Terrain. Lad os der-

for gaae videre, maaskee bliver han mildere naar vi komme udenfor.

Fra Raadhuset begive vi os nu paa Veien til den gamle Kirke. Skjondt vor Jører ikke kan være med, men først lover at slutte sig til os naar vi ere derude, kunne vi dog ikke fare vild, Kirketaaermet, der vedligeholdes som Somærke, rager høit op af Sandet og viser os den Retning, vi skulle tage.

Det er en eiendommelig pompeiansk Tanke, at vide saadan en heel stor Kirke begravet og det kan ikke nægtes, at det vilde være høit interessant, hvis man kunde figge ned igjennem Sandet og see hvorledes der saae ud paa den Tid, Idelæggelsen fandt Sted.

— Nu vel, det lader sig gjøre; medens vi ere uderveis skal jeg ved Hjælp af Hr. Tolder Olaus Olavius beskrive Dig Et. Laurentii Kirkes Indre; desto mere levende vil din Bhantastie være, naar vi have Overbeviisningen om, at den ligger under os. Følg nu med:

Kirken er af imponant Størrelse (den skal være den længste Kirke i hele Vendsyssel) og er efter Sagnet opført af Skotter og Hollændere, som fordum fiskede under Kysterne. Bygningsmaaden er gammel-gothisk. Den er solid bygget, men desuagtet forfalden; hvorfra skal vel Bengene tages til dens Vedligeholdelse? Kirken selv eier Intet og Indvaanerne, de stakkels Biskere, ere ved deres Markers Tilintetgjørelse af Sandslugten geraadede i stor Nød og Gatigdom; heller ikke indkommer Synderligt i det Bæcken, som til Fordeel for denne Kirke er udstillet paa Bryggen i

Helsingør, og hvori de Sofarende, der heldigt have påse-
ret Skagen, kunne nedlægge en Bengegave efter Behag.

Vær nu saa god at gaae med indenfor, saa vilde vi
læse Gravskrifterne, der rigtignok ere temmelig trivielle. Vi
staae foran en Liigsteen med følgende Inscription: „Her lig-
ger begravet Erlig og gudsfrygtige Pige Maren Michelsdat-
ter, som døde her i Skagen Aar 1625 den 27de Octbr.
Gud gifve hende en glædelig Opstandelse med alle guds ud-
valgte paa den Øderste Dag.“ En anden Gravskrift lyder
saaledes: „Peder Thomes latinisk Skolemester. Item Elle
Nielsdatter oc **II B.** (Skal nok betyde 2 Born). Her er
den Mærkværdighed at iagttage, at den latiniske Skoleme-
ster vender anderledes i Kirken end de andre Døde; paa
Væggen ovenover hænger en Tavle, hvorpaa Du kan læse
følgende Indskrift: „Her nedenfor ligger begravet, hederlig
og vellærde Peder Thomsen, latinisk Skolemester i Skagen,
født i Hjerring, som død: 1655 den 7de August med sin
K. Hustru Elle Nielsdatter, fød her i Præstegaarden og
døde Aar 16 — den — og deres K. Born. Gud gifve
dennem en glædelig Opstandelse.“

Vi komme nu benimod Alteret og læse følgende paa
en Liigsteen: „Her hviler hæderlig og vellærde Mand H.
Chr. Petersen Alb, fordum Sognepræst her i Skagen i
16 Aar, som henfød i Herren den 16de Octbr. 1648 i
sit Alder 43 med sin K. Hustru, ærlig og gudsfrygtig
Qvinde Anne Nielsdatter, som Herren bortkaldede den 16.
og ligger her under 3 af deres Born, som ere døde i Her-
ren“. Ved Siden af ligger en Gravsteen med en lang
Inscription, der lyder saaledes: „Under denne Steen er
nedlagt den der var Jord og kunde blive til Muld af Bel-

ærværdige og nu sal. Mathias Hemmer, der selv var og lærde andre at være af de levende Stene som opbygges til det Mandelige, 1 B. 2, 5. Han som var den Hellige Mands Tempel og en redelig Lærere udi Guds Tempel. En Søn af sal. Raadmand Christoffer Hemmer og sal. Søster Høß, fød udi Aalborg No. 1700, 2. April, blev Student og Hører i Aalborg Skole No. 1715. Af 4de Lectie Høret, Sognepræst paa Schagen 1721, givt første Gang med nu sal. Jomfru Magdalene Bugge No. 1723, ved hende Fader til en Datter (den nu salige Jomfru hende altsaa Børn), som 8 Aar efter Moderen, 21 Aar før Faderen, er indgangen i Evigheden. Givt anden Gang med Jfr. Anna Maria Sørensdatter No. 1727, nu hans sørgende Enke; blev beskikket til Provst over Hornsherred No. 1742, døde 17. Juni 1753.

Midt i Kirken stode vi paa en Tavle med latinsk Indskrift over Provst i Skagen Povel Nicolai, som døde 1601; ovenover Inscriptionen staaer afmaalet nogle grædende Figurer i Sørgedragt.

Herska komme vi ind i Sacristiet, hvor vi finde hængt en gammel forraadnet og forreven dansk Bibel, paa hvis bageste Side læses følgende: „Ingen skal tænke, at denne Kirkens Bibel er saaledes lacereret under min Tilstuen, men saaledes fandt jeg den for mig, da jeg antoeg Ministerium, og maae være st. ed af min salig Formands smaae Børn, som løb her i Huset, da jeg hidkom selvraadige No. 1619. Idus Junii Paulus Henningiades Kyng.“

Vi standse nu foran Prædikestolen og læse paa den i forgyldte Bogstaver bl. A.: „Niels Larsen, Boremeester“ og „Niels Thomsen, Boremeester“ med vedsoiede Bomærker.

Nu træde vi ind i Choret og finde her ophängt Portraiter af de fornævnte Borgemeſtere, ligesom ogsaa Portrait af Byfoged Mathias Brandt, høvert af dem forſynet med Bedkommendes Bemærke. 1586 blev Choret bygget, og Prædiſtolen ſkjænket til Kirken (formodentlig af de fornævnte Borgemeſtere) 1583, hvilket ſtaaer angivet paa Prædiſtolen. Paa en af Klokkerne ſtaaer Aarſtaffet 1579 og under Svælvningen over Alteret ſtaaer malet Kong Chriſtian den Sjettes Navnetræk, men heraf kan ikke med Viſhed udledes Kirkeſs Velde, der viſt ligger meget længere tilbage i Tiden. Debeſonden er udhuggen i en Graaſteen, Dækkelen er pyramideformet og forfalden. Altartavlen er meget ſmuk og ziirlig; den er af Billedhuggerarbejde og fremſtiller flere Scener af den bibeliſke Hiſtorie; deriblandt Chriſtus paa Korſet midt imellem de to Røvere; men diſſe ſidſte fremſtilles her forſæfſtede med begge Hænder bag over Træet og med Benene løſt hængende. Ovenover Altartavlen ſindes et Billede foreſtillende Maria med Barnet, ſom ſkal være et antikt Meſterværk. Paa Alteret ſtaaer to Lyſeſtager, ſkjænkede til Kirken af den tidligere Præſt Hr. Bovel; paa hver af diſſe Stager er indgraveret paa Latin følgende Indſkrift: „Forbandet være den Tyv, ſom ſtæler denne Lyſeſtage.“

Vi forlade nu igjen Kirken og komme ud paa Kirkegaarden, hvor vi læſe Gravſkrifter over Niels Jenſen, Borgemeſter i Echagen, død den 10de Juni 1621. Søren Nielsſen Brandt, fordum Borgemeſter, død 1630, og Anders Nielsſen, død 1630. Fremdeles læſes paa en Liigſteen følgende: „Her hviler S. L. Chriſten Løfſen Sørenmand af viid og Hjerne, i Trondhjem blev han født, i Trond-

hjem blev Student, paa Schagen nød han Byfoged Brød, paa Schagen er han død, Aar 1710. Naar vi endelig have læst et eenslydende Bers over to Skippere fra Abenraa, Jorgen Roluffen, forulykket ved Skagen 1760 og Grees, forulykket 1763, forlade vi dette Sted og begive os udenfor Kirkemuren.

Dog førend Glyvesandet igjen lukker sig vil jeg bede Dig standse og see Dig om; Du finder da her imellem Kirken og Bøsterby en heel lille Ferskvandsø, dens Navn er Goffø; den er 100 Favne i Bredden, $\frac{1}{16}$ Mil lang og er overalt 5 a 6 Favne dyb. Enhver, uden Forskiel, er det tilladt at trække sit Garn her og det lønner nok Umagen; thi der er Skaller, Gjeder og Karusser, baade fede og velsmagende, i Overflodighed. Men nu syger Sandene, vi ere i Aaret 1789 og af Seen er der kun to smaa runde Huller tilbage; ser forjultne Skaller findes endnu deri, de sidste af den talrige Befolkning; de ere uspiselige, det ubarmhertige Glyvesand er endogjaa trængt ind i de ulykkelige Fiskes Maver; Sandet syger bestandig og det sidste Spor af Goffø er forsvunden; endnu pibler Vandet frem i Nærheden af den sidste Kirkeluge og de Syge vandre St. Hans Aften derhen for at toe sig deri og kaste Smaasjilinger i „Helle Kjaalen“ for derved at komme til Helbred; men selv denne „hellige Kilde“ er nu tilstoppet af Sandet. Den Sidste, der vaskede sig deri var Johanne Michelsdatter, som døde Nytaarsdag 1780, men først opgrov hun alle de nedkastede Monter.

Om bemeldte Goffø haves forøvrigt følgende Sagn: Førend Seen blev til, stod der paa Stedet en Gaard, som var b. boet af en gammel Wand, der forstod noget mere

end sit Fadervor. En Dag, da den gamle Bonde blev syg, sendte han Bud efter Præsten; denne indfandt sig, men forfærdedes meget ved isædetsfor den Syge at finde en So i Sygesengen, hvorfor han tog Flugten saa hurtig Benene kunde bære ham. I Hastværket forglemte han at medtage Alterbogen, som han havde lagt fra sig paa en Stol, og sendte ved sin Hjemkomst Degnen efter den. Da denne kort derpaa ankom til Stedet, var den Naturbegivenhed foregaaet, at Jorden havde aabnet sig og opslugt Gaarden med alt Levende og Dødt, efterladende et stort ferskt Vand, hvorfra senere endel Huustommer og andre Sager, bemeldte Gaard tilhørende, ere opdrevene; men Stolen med Alterbogen fandt Degnen staaende uskadt paa Bredden.

Men tilbage til Nutiden!

Det er en overmaade besværlig Vandring, Klitte op og Klitte ned, altid gjennem det dybe Sand, hvis lette og vilde Flugt dog mere og mere standses og kues ved nidkjære Beskræbelsjer af den Mand, til hvem dette Hverv er betroet. Endelig ere vi ved Maalet og der kommer vor fortræffelige Fører.

En underlig Jølelse griber os paa dette Sted; thi — som H. C. Andersen har sagt i „en Historie fra Klitterne“ — „Sandflugten har dækket de mægtige Hvalvinger. Klittjørn og vilde Roser voge hen over Kirken, hvor Vandrereren nu skrider hen til dens Taarn, der veger op af Sandet“. Det er smukt og det er sandt: hiist rager et betydeligt Stykke af Taarnet tilveirs, her groe Tjørn og vilde Roser — av! det maa vore Been bejvende og — dybt under os ligge „de mægtige Hvalvinger.“

— Det gjør mig ondt, siger vor Hører i en spottende og drilagtig Tone, der aabenbart viser, at hans gode Lune endnu ikke er vendt tilbage —, det gjør mig ondt, at jeg skal rive Dem ud af Deres poetiske Illusion; men Andersen har bundet Dem Noget paa Ormet.

— Nei, nei, min gode Hører! her sfterer nok Deres Videns; her lader det til, at jeg veed lidt bedre Besked end De.

— Og hvor har De da ellers faaet Deres udmærkede Besked fra?

— Fra en Kilde, hvis Rigtighed De nok skal lade være at bestride; jeg har den — bliv nu bare ikke slau, min gode Hører — jeg har den fra Trav's Beskrivelse af Kongeriget Danmark, i hvilket useilbare Værk det hedder: Skagens Kirke „blev paa Grund af Sandflugten nedlagt 1795 og er senere aldeles tilfaldet“. Stik mig den, om De kan!

— I Sandhed, Intet er lettere! Behag engang at sammenligne dette skikantede Taarn med andre Kirketaaarne af samme Construction, og sig mig saa: hvormeget antager De, efter Forholdet, at der deraf stikker under Sandet?

— Omtrent en Trediepart.

— Rigtig. Men hvis nu hele den store Kirke med Tag og Hvælvinger ligger tildækket herunder, hvormeget af Taarnet maa saa være begravet?

— Lad mig engang see — mindst Totrediepart.

— Rigtig; det antager jeg ogsaa. Og hvor høit maatte saa Taarnet være?

— Det er ikke saa let at sige; men det maatte da idetmindste være som Rundetaarn.

— Jeg kan see, De har et godt Diemaal. — Troer De nu virkelig, at man har givet Kirken et saa uhyre Taarn, og staaer en saadan Høide i Forhold til dets Omfang og Murens Tykkelse?

— Ja det maa det vel; her er sagtens Syn for Eagen.

— Følg mig saa her hen til Taarnet. Seer De de Muurframper eller Jernankere, som sidde fast deri og i Forbindelse med hverandre danne en spids Vinkel?

— Jo, dem seer jeg meget godt.

— Naar, hvis De saa forstaaer Dem Noget paa Bygningskunsten, saa vil De deraf kunne see, at ved disse Jernframper har Spærværket af Kirkens Tag været befæstet til Taarnet og selvfølgelig vil det Gne med det Andet tilstrækkelig kunne overbevise Dem om, at hverken Tag eller Hvælvinger ere der mere.

— Men hvad er det, De paaستاar?

— Sandheden. Kirken er i Stumningen af forrige Aarhundrede nedreven; Muurstenene ere solgte ved offentlig Auction. Der lever endnu gamle Folk i Skagen, som kunne stadfæste mine Ord. See engang den Mængde Muurbrokker, her ligge spredte; hvorfra troer De at de hidrøre?

— Skulde det virkelig være saaledes?

— Saaledes er det. Naar vi komme tilbage til Byen skal jeg udpege Dem flere Guse, som berømtlig ere opførte af Sten fra Skagens gamle Kirke.

— Og Borgemeistrene og Raadmændene med samt deres Bomærker, hvor ere de blevne af?

— Mærkeligt nok — Ingen ved Noget derom.

— Naa saaledes! Ja da synes det mig ikke saa mærkeligt endda.

— Saa? Nu er De vist fleg igjen. Hvor ere de da blevne af?

— De hange utvivlsomt paa deres oprindelige Plads; thi vel tør jeg ikke bestride, at Tag og Hvalvinger ere nedbrudte og bortførte; men længe forinden har Kirken været halv fyldt med Ghyvesand og man har selvfølgelig været nødt til at lade Inventar og Konståger blive hvor de vare.

— De siger Noget. Det er saamæn aldrig før faldet mig ind.

— Der kan De see, og Tak skal De ha'e, min gode Skagbo, fordi De dog tillader mig at beholde noget af min „poetiske Illusion“.

— Vær saa artig! De kan saamæn gjerne have Ret; det er høist rimeligt, at De har Ret. Na, vær saa god at formelde min Compliment til Professor Andersen.

Seet fra en af de høie Klitbakker oven for den gamle Kirke, tager Skagen sig storartet og malerisk ud. Med sine for Størstedelen teglhængte Huse, strækker den sig i en Vinkel af henved en halv Mil fra Plantagen til det nye Gyrttaarn. Og saa Kirken og det gamle ottokantede Gyrttaarn bidrage til at gjøre Illusionen levende. Det er som man overskuede en stor Stad og Diet fryder sig ved det berøgtige Billede af store og smaa Seilere, med og uden Damp,

der uophørlig fare forbi paa den store helgende Verdensroute.

Jeg har imidlertid været saa vidtløftig i min Beskrivelse af Detaillen, at man nok vil tilgive mig, naar jeg gaaer let hen over Totalindtrykket; det er desuden paa hoiere Tid, at vi komme hjem paa Gæstgivergaarden og anvende vore bedste Beskræbelsers paa at forsone vor gode Værtinde, der nok kan have Grund til at være lidt ærgerlig paa den Slags Rejsende, som nyde deres Maaltider ude i Byen. Heldigvis har den lange Spadserejour givet os Appetit og Tørst.

Kort Tid efter sidde vi ved det appetitlige Aftensbord, og denne Gang er der Fisk, kan Du troe, kogte Rødspætter, som Du neppe i dit Liv har smagt Mage til. „Fisken vil svømme“ siger en bekjendt Episcoparteers Bittighed; vi lade det derfor heller ikke mangle paa det behørigt Glydende, hvorved dog ingenlunde maa forstaaes det brakkede Drillevand, der i Udseendet ligner tyndt Bl.

Stemningen er fortræffelig; Spillebordet bliver sat frem og Phomberen gaaer sin Gang til Sønnen endelig kræver sin Ret.

Vor Kudske har faaet Ordre til at holde sig færdig til Reisen næste Morgen. Intet er hidtil forsonet — God Nat!

Vor Tid er udløbet; enten vi ville eller ei, maae vi for denne Gang sige Farvel til Skagen, det lykkelige Skagen, som idetmindste to Gange i dette Aarhundrede har vundet det store Lod.

Du seer tvivlende paa mig, idet Du spørgende gjenta-
ger: to Gange?

Ja vist, to Gange! jeg veed nok hvad jeg siger. Den
ene Gang mindes Du nok, det var da de 5 skagenske Hæ-
skere vandt de 50,000 Rd. i Classelotteriet og den anden
Gang var i November 1838, da „de rige Strandinger“
indtraf.

Hvad vil det sige, „de rige Strandinger“, spørger Du.

Naa saa det veed Du ikke? ja, ja — kom bare til-
vogns, saa skal jeg deelagtiggjøre Dig i min Viden, medens
vi ere underveis. Husk paa, Bognen rumler ikke paa Ska-
gens Gader, saa der er Intet i veien for at Passieren kan
gaae. — Njor Næst.

Det var altsaa om den store Gevindst, Skagboerne fik i
1838, jeg skulde fortælle: Det behagede et stort amerikansk
Skib — Brig, Bark eller Lignende — at reude mod det
Narpe Hjørne og sætte sig fast ret udfor den gamle Byr-
bakke. Beiret har sandsynligviis været strængt, jeg veed
det ikke, nok er det, at Skibet stod der og at baade Ca-
pitain og Besætning kom lykkelige i Land. Skibets Navn
var Marschal, det kom fra St. Petersborg. Samme Afs-
ten eller Nat passerede et andet amerikansk Barkskib Beien;
det blev vildledet af Lanterne fra Marschals Dæk og rendte
sig fast et godt Stykke nordligere paa Grenen, omtrent ud-
for hvor nu det nye Byr har sin Plads. Og saa Mand-
skabet fra dette Skib, ialt 24, foruden Capitainen, fik lyk-
kelig og vel fast Fodfæste. Skibets Navn var Drinocce,
det kom fra Sverrig.

Naa, jeg skal love for det, de følgende Dage bleve
travle i Skagen: der var Noget at bjærge. — Marschal

var fornemmelig ladet med: Dreiler, Munderingskærreder, Sengeskær, præparerede Penneposer og Krølhaar, og Drivocco med Jernskinner og Mundjern i alle mulige Dimensioner.

Efterat der var hjærget en Ubetydelighed af Ladningen forlangte Capitainerne Resten solgt ved Auction. Forlangendet var en Lov og begge Skibe med isærende Ladning tilsløges et Interessentskab for en ubetydelig Sum i Forhold til de uhyre Værdier, der vare Gjenstand for Sammenslagne.

Interessentskabet lod nu bjærge hvad det kunde, og reddede for store Summer. En Actie i Interessentskabet kostede for Marschals Vedkommende c. 72 Rd. og for Drivoccos 100 Rd. At opnaae en eller flere saadanne Actier betragtedes som en stor Lykke; allerede Dagen efter at Actieselskabet var dannet, blev der givet Jhændehaverne betydelig Avance paa saadanne Actier, de bleve betalte med indtil 600 Rd.; men det var endda ikke for dyrt kjøbt, idet enhver Actie gav et Udbytte af mindst 1100 Rd.

Da Alt var hjærget blev der berammet Auction og fra hele Landet strømmede Liebhaveere til. Auctionen varede i flere Uger. En Dags Auction krævede i Regelen flere Dage til Udlævering, og man kan gjøre sig et Begreb om de Værdier, der her var Tale om, naar det som en Kjendsgjerning kan anføres, at hvergang Hammeren faldt gjaldt det en Sum af fra 500 til 1500 Rd. og at den daglige Salgssum udgjorde fra 10,000—60,000 Rd.

For blot at nævne det tilskyndeladende mindst Værdifulde, Penneposerne, af hvilke der var hjærget c. 400 Baller, vil jeg anføre, at hver Ijer af disse indbragte en Sum af 350 à 400 Rd., der dog var langt under den virkelige

Værdi. Af Sengessjærene skal der have været iffe mindre end 4000 Baller à 12 Pvd., der betalttes fra 5 indtil 16 Rigsdaler pr. Pvd. Krolhaarene vare opsamlende i høie Stakke og indtogte et betydeligt Areal, den ene tæt ved Si den af den anden.

Brød Drinoccos Jernladning angaaer, da har Dien- vidner fortalt mig, at man umulig kan gjøre sig noget klart Begreb om de uhyre Etabler af Stænger, der laae op- hede paa Stranden. Ved ethvert Bud kunde man bestemme sig fra 20 indtil 100 saadanne Stænger. — Mene Pro- vianten fra dette Skib skal have fyldt betydelige Pakhus- rum. Skibet selv var splinternyt og paa sin allerførste Rejse; indvendig var det heelt igjennem beklædt med tykke Mahogni Planke.

Auctionen havde, som meldt, allevegne fra hidkaldt en Mængde Handelende og deriblandt et overveiende Antal Jo- der. Om Dagen var man til Auction og om Natten laae man i store Søstersenge paa Gulvene og holdt Børs, idet der blev handlet om Dagens Ajob.

Som sagt, det er det første Lod, der i Mands Minde er tilfaldet Skagen og vist er det, at flere betydelige For- muer hidrøre fra denne Affaire.

Efter Rygte gif det Marschals Capitain ilde ved Hjem- komsten; det hedder at han blev dragen til Ansvar for sin uforsvarlige Handlemaade, ja det fortælles endog at han blev hængt; men det er sagtens en Fabel, hentet fra Skagboernes egen Phantasie.

Drinoccos Capitain skal selv have været Eier af Skib og Lad- ning; men formodentlig have begge Dele været godt assurerede.

Gud bevares hvor det gaaer besværligt og langsomt fremad; endelig kjøre vi dog ned til den østre Strand, hvor Havkanten, som vi skulde følge, idag da det er temmelig heivande, straaner brat og stærkt og gjør Passagen næsten livsfarlig. Det er fast ubegribeligt, at Bognen ikke vippes over og kaster os ud i Kattegattet; den ene Bolge efter den anden slaaer hen under os, som om det var deres fælles Dnske, at „stjpe til Bognen, medens den hælder“.

— Holdt, holdt, Rudst! For Gud i Himlens Skyld, hvor vil Du hen? Du dreier jo vore Heste, som om Du vilde stikke af med os lige luft over til Eversig.

— Vi maae lidt længere ud.

— Længere ud! er Du gal? Vil Du drukne os?

— Nei, bevares! Vi maae længere ud i Vandet for ikke at blive stikkende i „Dvæget“.

En lille Bæk kommer paa dette Sted rislende ud fra Klitterne paa vor høire Side, den har hulet sig et Leie som en dyb Grøft, tæt ned til Stranden, hvor vi kjøre.

— Na, Du med dit „Dvæg!“ Stranden er jo fast og sikker; kjør kun lige ud, her er ikke mindste Fare.

Istedetfor at svare leverer Rudsten mig Tømmen og springer af Bognen. Han træder hen paa det „faste og sikre“ Sand, som jeg vilde at han skulde kjøre over, og det ghynger under ham som om han stod paa et i Luften udspændt Lagen; men dette varer kun et Dieblis; thi han begynder allerede at synke og maa anstrænge sig betydelig for at komme op igjen.

— Saa vil Herren nu tro mig?

— Jo, Svoger! jeg erkjender din Overlegenhed i Dværgforstand.

Tommen tilbageleveres i de rette Hænder, Bolgerne slaaes heelt op over Bognsfadningen, men det varer kun et Dieblis og vi ere atter i Havkanten.

Gjennem Vand, Sand og Forhindringer gaaer det saaledes fremad en god Timestid. Bore Heste trænge til at faae lidt Brød og vi gjøre Holdt.

— Jeg gaaer lidt iforveien, Kudst! Pas paa, at Du faaer mig op igjen.

En Godvandrer har omtrent holdt Skridt med os lige siden vi forlode Skagen. Efter Udseendet at domme er det en gammel Hiffer.

— God Dag, min gode Mand! De hører hjemme i Skagen?

— Ja vel, Herre!

— Og hvor agter De Dem hen?

— Til Nalbæk. Vil Herren ogsaa gaae.

— Blos et lille Stykke; vi kunne følges ad.

Vi have neppe tilbagelagt et halvt hundrede Skridt før vi standses af en Grøvt; den er udhulet af en Bæk, som kommer frem fra Klitten.

— Nei, ikke springe over, min gode Skagbo; jeg har nok Pyst til at følge Naen et lille Stykke ind imellem Klitterne. Vil De være med?

— Gjerne.

Saa vandre vi da langs Bredden ind imellem de nøgne Sandklitter; men her træde vi ikke længere paa det hvide

Sand; nei langt fra! vi vandre paa et Tæppe af Bær og kunne ikke flytte Joden, uden at knuse dem tusindvis, saaledes at Sandet, for hvert Trin, farves af deres blaa-røde Saft.

— Hvad kalder De disse mageløse, hyrige Bær?

— Nærslinger.

Istedetfor at følge Malobet tilvensire, bliver jeg staaende foran en høi Sandbank, der er beplantet med Marchalm.

— Der maae vi op.

— Der inte.

— Hvorfor!

— Jordi det koster en stor Diu'et, hvis Sandflugtscommisfajren seer det.

— Er der intet Andet iveien; Sandflugtscommisfajren er for Diebliffet langt borte — derop maa jeg; følg mig.

Et Dieblif efter er jeg paa Toppen og Skagboen kommer fravlende efter.

Jeg har i min Levetid været underkastet adskillige Overraskelser; men aldrig nogen som denne. Min Forventning gik ud paa her bagved at finde sammenhængende Rækker af Sandbjerge, og jeg finder tvertimod en yndig grøn og frodig Dal med græssende Hjorder og oversaaet af smaa nydelige Avlsgaarde.

— Men hvor i al Verden er jeg kommen hen. Hvad er dette?

— Det? Det er Skagfogn.

— Skagfogn? Vil det sige det samme som Skagens Landsfogn?

— Javel. Skjendt de dernede boe indflemte imellem Sandflitter, staae de sig godt, maa De troe; inde bag

Sandsflitterne findes mange smaa frodige Engstrækninger, der i de senere Aar ere fremstaaede efterat Klitterne ere beplantede, saa de indseer selv, at vi ikke burde gaae her og træde Plantningen ned. Slagsogns Beboere have et betydeligt Dydræt af Ungkvæg, og forresten ernære de sig ved Fiskeri.

— Har man da Intet mere at befrygte af Sandflugten? det forekommer mig dog, at Naboskabet er uhyggeligt nok.

— Naar De kommer til Landsognet fra Slagen og fjører op fra Stranden længere nordpaa, kommer De over en jevn Sandflade, hvorpaa der ikke findes grønt Estraa. Her har det gamle Tranested ligget; det er gaaet under af Sandflugten i Løbet af de sidste 16 Aar; den samme Skjæbne truede de nærmeste Eiendomme, Jens Chr. Madsens og Thomas Tranes, da vor nuværende Sandflugtscommisair, ham jeg nødig vilde fornærme ved at gaae her, fik Embedet. Sandmiler af betydelig Støide, saaledes som De selv kan overtyde Dem om, ved at kaste Blikket i nordvestlig og vestlig Retning, laae tæt op til disse Eiendomme; de vare aldeles ubeplantede og beredte til at flytte sig og slugte Alt; men, naagtet det tidligere og indtil da havde været anseet for en Umulighed at redde disse Eiendomme, paa Grund af de uhyre Sandmasser, der væltede sig frem imod dem, saa tog vor dygtige Sandflugtsmand dog i 1860 fat paa Arbeidet og dette er nu ved ham udført saaledes, at de nævnte Eiendomme kunne anses for sikrede.

Den for 5 Aar siden aldeles ubeplantede Tornbakke-Minne — saaledes forisatte Slagboen, der var kommen aldeles i Gytase ved at emtale Sandflugtens Dæmpning —

flaaer nu iført et smukt lysegrønt Alltagsstørpe, og jeg erklærer dristig denne Plantning for den største og smukkeste, der nogensinde er udført paa eet Sted i saa kort Tid. Jens Chr. Madsen og Thomas Trane kunne nu trygt beboe og drive deres Eiendomme og den Sidste, der for var belavet paa at komme til at fraslytte sit Sted, har for 2 Aar siden opført sig den smukke nye "Holling" med de malede Bindingsværks Stolper, De seer hiit henne; var ikke Sandflugten saa kraftig bleven dæmpet paa dette Sted skulde han nok have ladet det være.

Min Kudsff venter, det er det Bedste, at vi komme tilbage til Bognen. Vi følge en anden Arm af Aaen end den vi kom ad og ere atter ved Stranden.

Jeg har undervejs yderligere lagt Mærke til, at min Folgesvend er godt bekendt med Forholdene her, saavel hvad Nutid som Fortid angaaer; men mine Forsøg paa at pumpe ham ere hidtil strandede.

— Maa, min gode Mand, nu skal De ret have Tak for hvad De har fortalt mig. Maa jeg til Gjengjæld indbyde Dem til at nyde en Snaps og en Vid Brod med mig her ved Bognen.

Det var Noget for den Gamle; han tager med god Appetit Deel i Maaltidet. Pumpen vil dog ikke ret gaae endnu, jeg vedbliver derfor at spørde den op med Glasfen.

Endelig erfarede jeg Følgende, som jeg nok har fundet det værd at optegne, især da jeg senere har indhentet Oplysninger, der i det Væsentlige har stadfæstet Rigtigheden.

— Natten før Lille-Juleaften 1825 under en voldsom Storm af N. O. strandede paa Skagens Rev en saadan

Mængde af Skibe, at Havet om Morgenen var besat med en Mæsteskov, accurat som om man kunde see en tæt tilspakket Savn.

Fra alle disse Skibe reddedes kun to Besætninger, nemlig fra et meget stort finst Skib, kaldet „Fædrenelandet“, ladet med Stofke og Planker og fra et lybecker Skib, ladet med Hørsro og ført af en Capitain ved Navn Host. Disse tvende Skibe strandede ikke paa Havet.

Dagen efter den ulykkelige Katastrofe, henimod Aften, da Veiret var faldet af, blev der anstillet Forsøg paa at komme ud til Skibene for om muligt at redde de Ulykkelige, som endnu maatte være ilive; men alle Anstrængelser i denne Henseende vare forgjæves, ikke paa Grund af Storm og Sø; men Havet var saa opfyldt af Klaser, Rister, Housinger, Tønder og Bragstykter, at det var umuligt for nogen Baad at klare sig; det vilde sagtens ogsaa allerede have været forslidde; thi inden Mørket indtraadte var der neppe Spor tilbage af den hele Flaade, hvis Tal angives til over 50 Seilere, hvorfra altsaa ikke et eneste levende Væsen blev frelst.

Med Nordøst Vinden drev alt Godsset op i Malbæksbugten; Etranden udfør Skagens Landsogn og heelt op i Bugten var opfyldt med de kostbareste Varer.

Lille-Juleaften kom Skagfogsmændene til Etranden med Bogne „for at hente deres Jisseredskaber“ hjem. Jeg besylder Ingen; men De kan selv tænke Dem, af hvad Veskaffenhed disse Redskaber vare, eller rettere, De kan umulig gjøre Dem nogen rigtig Forestilling derom: de havde antaget alle mulige heterogene Former. En Gjenstand havde saaledes antaget Form af „et Spillerærk“ og det indstræn-

bede sig ikke til Jormen alene; thi da man af Nysgjærrelighed i nogen Tid havde pirret ved det, begyndte det at spille de yndigste Musikstykker; neppe var den ene Melodi tilende, saa begyndte den anden; det var noget sandt Kogleri. I sin Engstelse greb man Monsieur Urian og begravede ham i Mordingen. Jeg kan dog ligesaagodt strax fortælle, at da nogle bekhertede Vænd efter en Tids Forløb atter droge Spilleværket frem for Dagens Lys, viste det sig, trods alle Anstrængelser, saa stumt, som om det aldrig havde haft Tone i Livet.

Nogle Gjenstande havde mangfoldiggjort sig til en umaaelig Mængde af fine franske Galanterivarer; ja, vilde man troe hvad der fortælles, saa lever der endnu Kæster i Skikkelse af Shawler, Torflæder og deslige, som Tidens Tand ikke har formaaet at sønderslide.

Hvad der er endnu mærkeligere, ifald man bare kan troe Alt hvad der fortælles, er, at nogle af de hjembragte Biskeriredskaber havde forvandlet sig til 12 Apostle af puurt og massigt Solv; de bleve strax, saaledes fortæller Historier, nedgravede i Klitten; formodentlig ere de gaaede ned om og hjem; thi man har siden, trods idelig og gjentagen Sögen, aldrig fundet finde dem.

— Hvad siger De? Det forekommer mig dunkest, at jeg etsteds har læst, at 12 Solvapostle engang vare bestilte i Paris til en af St. Petersborgs største Kirker, men at de efter Udsendelsen aldrig kom tilstede, og at der ingenstede indløb Efterretning om Skibet, som havde havt dem med. Det vilde være i høi Grad interessant at vide, om der skulde være nogen Sandhed i Beretningen om denne Metamorphose.

En Mand havde faaet fat i en kostbar Ram, et Haarsmykke af ruurt Guld, besat med Edelstene; han var fleg nok til at ansee det for Hegeri og turde i mange Aar ikke lade Smykket komme for Lyset; men omsider tog han Mod til sig og reiste med det til Aalberg, hvor han salbed det til en Jode. Denne var suild nok, fortæller man, til at give Manden Balget imellem at sælge Smykket for en Bagatel eller at følge med til Politimesteren for at give nærmere Forklaring. Af to Under foretrækker man i Reglen det mindste, hvad Under da, at Joden beholdt Rammen og at Galhyderen maatte lade sig nøie med en Betaling, der ikke stod i fjerneste Forhold til det solgte Smykkes Værdi.

Ofte er den Tid gik det heller „ikke rigtigt til“ i Skagens Landsogn og i Raabjerg og Mange ville have seet, at der ved Nattetid brændte Lys over flere af Gaardene, ja over en Mand's Modding brændte der saagar „Alis af blaa Ild.“ Hos Erik af Punken skal det især have været galt sat; der havde man hverken No ved Dag eller ved Nat.

For Raabjerg Sogns Bedkommende fik dog den gamle Præst M. omsider Mægt over Røgleriet; medens en fleg Mand fra Maastrup, Andreas af Rosenhuset, gjorde sit Bedste i Skagfogn; men det kneb, han maatte opholde sig der i lang Tid og Beboerne maatte betale ham godt for Uleiligheden.

Naar Hegerlysene brændte, vidste man, at det næste Dag skulde blive Blæst af Nordost.

— Men hvorledes er det dog muligt, at slige Forvandsninger og Erogenier har fundet foregaae paa den Tid?

— Naa, Herregud, hvad vil De? Dyrigheden tænkte

som saa: „jeg skal leve og Du skal leve og jeg skal leve igjen!“

— Men naar nu Hifferiredskaberne saaledes vare blevne forvandlede, hvorledes kunde saa hver især komme til sin rette Part?

— Det gif da ogsaa som det kunde; jeg veed saaledes, at En beklagede sig høit og lydeligt over, at der kun var tilfaldet ham nogle gamle Klæder.

— Men, Gudbevares, blev da hele Stranden priisgiven, saaledes at Enhver kunde tage hvad han fik fat i?

— Paa ingen Maade; men da en samlet Bjærgning var anseet for en Umulighed, saa blev Stranden solgt favnevis ved Auction, saaledes at hver Kjøber havde Lov til at tage det Gods, der inddrov paa det af ham kjøbte Stykke. Denne Trafik gav det Udbytte, at, for at nævne et Eksempel, en Mand i Raabjerg Aaret efter kunde købe en god Bondegaard for den Fortjeneste, han havde havt ved at erhverve Forstrandsretten til 50 Favne.

I Skagens Landsfogn og i Raabjerg kalder man endnu Aaret 1826, i hvilket der var stor Misvæxt „det bitte Aar“, i Mod sætning til 1825, da Stranden var saa god.

See det var jo en meget interessant Meddelelse. Vil De nu ikke sætte Dem op hos mig og være min Reisesælle for Aesten af Veien?

— Nei Tak, min Vej gaaer først tilhøire; jeg har et Grinde i Bunken.

— Vil De da ikke, før vi stilles, sige mig Deres Navn?

— Heller ikke deri kan jeg tjene Dem. Jeg har lagt Mærke til, at De bestandig har havt travlt med Blyanten, medens jeg fortalte; jeg skjøtter slet ikke om at blive nævnet paa Brent.

— Ja, ja — som De vil.

— Nu siger jeg Dem Farvel og Tak!

— Farvel og selv Tak! Kjør saa Gudst, at vi en gang kunne komme hjem igjen.

I n d h o l d

Forord. — Bjerghy. — Odden. — Nørre-Elkjær. — Tværsted. — Vestervovrov. — En Stranding. — Gale Christen Hjort. — Den gamle Professor. — Raabjerg. — Sorte Hans. — Hæderstegn. — Thomas Smed. — Randerenderne. — Alger Terkildsen. — Steen-
fetter. — Høien. — Ankomst til Skagen — Fyrtaarnet. — Paa
Gjæstgivergaarden. — Ved Nordstranden. — Lidt fra Stranden.
— Erik af Bunken. — Naar Ravnene flottes. — Simon Knar.
Sandflugt. — Plantagen. — Hos Sandflugtscommissairen. —
Jan. — Den latinske Skole. — Raad- og Domhuset. — St.
Laurentii Kirke. — Aftenen før Hjemreisen. — „De rige Stran-
dinger.“ — Paa Hjemveien. — Slagsogn. — Slutning.

